

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 700.

Még mindég halogatás.

Budapest, november 15.

Ugy tetszik; Justh Gyula és Ferencz József nincsenek egészen egy véleményen azokról a nemzeti követelésekről, melyekhez Kossuth, Andrássy s Wekerle kötik magukat. Makó koronázatlan királya pártszakadásra vitte a dolgot és indexre tette Kossuth nevét, annyira lesajnálja azokat a gazdasági és katonai követeléseket, melyekért cserében Kossuth mégis hajlandó volna a bankdátumot feláldozni. Viszont Ferencz József csudálatosképpen annyira súlyosagnak találja a bankdátum elejtésével még fentartott gazdasági és katonai követeléseket, hogy Kossuth, Andrássy és Wekerle hangsúlyos előterjesztései dacára még ma sem akart dönteni, hanem még ilyen előrehaladott válságidőben is a tárgyalások tovább folytatására utasította megint a minisztereket. Kinek van vajjon igaza? Justh Gyulának vagy Ferencz Józsefnek? Felsőgsértésnek ne tessék egyik irányban sem, de nekünk úgy tetszik, hogy egyiküknek sincs igaza.

Azok a gazdasági és katonai követelések, melyekhez Kossuth, Andrássy és Wekerle kötik magukat, bizonyára nem olyan lesajnálni valók, aminőknek Justh Gyula tünteti fel őket, de viszont nem is olyan lehetetlenségek, aminőknek a korona változatlan merevsége szerint hinni lehetne. Ha olyan semmi-

ségek volnának, mint Justh mondja: akkor a mai bécsi kihallgatások nem maradtak volna megint eredménytelenek. De ha olyan lehetetlenségek volnának, mint a korona elutasító álláspontja jelezni látszik, akkor nem ragaszkodnának hozzájuk azok a higgadt és megfontolt államférfiak, akik közül Kossuth Ferencz a legnagyobb áldozatra is kész volt, csak hogy a függetlenségi pártot a lehetőségek politikájának nyerve meg. Az ellentétes megítélés igazolja legjobban, hogy Kossuth mennyire bölcsen húzta meg a határvonalat, ameddig a nemzet legfontosabb érdekei s a béke biztosításának szempontjai szerint el lehetett és el kellett mennie.

Ha pedig mindazonáltal azt kell látnunk, hogy Kossuth álláspontja ellen *lenn* és *fenn* egyaránt elfogultság mutatkozik, akkor minket nem a Justhék manővere aggaszt, hanem az udvaré. A Justhék manővere ellen van forum, melyhez fölebbezni lehet: a nemzet. S ez a nemzet, kellő józansággal értékelvén Justhék viselkedését, bizonyára megfelelő elégtételt fog adni a méltatlanul megostromolt Kossuth Ferencznek. De hová lehessen appellálni az udvar változatlan makacssága ellen? Ha a korona bizonyítékot kívánt, hogy a lehetőségek politikája számára lehet a parlamentben többséget teremteni: Kossuth ezt a bizonyítékot megszerezte. Ma együtt vannak azok a pártok, melyek együttesen többséget jelentenek és haj-

landók a lehetőségek politikáját közös erővel támogatni. Fizikai akadály tehát már nincsen. De lehetséges olyan erkölcsi akadály, mely a kooperációra hajlandó pártok minden hazafias készségét lerontja: ha tudniillik a korona még ezeknek a pártoknak elutasíthatatlan nemzeti követeléseivel szemben is hajthatatlan marad. Már pedig Kossuth, Andrássy és Wekerle mai kihallgatásainak meddősége ennek az erkölcsi akadálnak felállítását látszik igazolni.

Magyarország legjobb fiai, a harmonia leghiggadtabb oszloposai megteremtették azokat az előfeltételeket, melyekre a nemzet és a korona érdekeinek összeegyeztetésével a nyugodt kormányzás állandósága felépíthető. Ezek a magyar államférfiak sokat áldoztak egyéni nimbuszukból, hogy a nemzetet egy alkotmányválság lehetőségétől megmentsék. Jóhiszemű értelmelenség és tulatós gyűlölködés ostromolja ezért a nemzet higgadt vezéreit. Helyzetük tehát nem valami könnyű. Ha a korona ilyen körülmények között természetes előzékenységgel támogatná igyekezetüket: egyesült erővel visszaadhatnák az országnak megzaklatott békességét. De ha Bécs ilyenkor tovább komédiázik a súlyos helyzetben levő vezéreket érthetetlen makacsságával kétes helyzetbe állítja: akkor minden becsüftetes igyekezetnek hajótörést kell szenvednie. Ha a vezérek minden higgadtsága, a lehetőségek politikájának támogatására terem-

Petőfi Zoltán szerelmei.

Irta: Déri Gyula.

(Utánnomlás II-os.)

A nagy Petőfi fia életében az első végzetes válságot nem a budapesti pliaristák okozták, kik 1864-ben a hatodik osztályban a görögéből megbuktatták. Hisztériára hajlandó anyja ugyan egészen kétségbeesett e csapástól és fiát a legvárosabb, javíthatatlan semmirevalónak nevezte, majd elküldte gazdasági gyakornoknak Csútkóra a nagybátyjához, Petőfi Istvánhoz, ki a Geiszt Gáspárék birtokán volt intéző, de az anyja itéletére a fiu fényesen ráczáfolt még abban az évben. A nagybátyja erélyes keze alatt tudniillik, mint magántanuló szorgalmasan nekifeküdt a könyveinek és 1865. augusztus 20-án Szarvason levizsgázott, és pedig — mindenből kitűnőre.

Képzeltetni a fiu büszkeségét, s az anya boldogságát. „Édes, jó anyám! — írja Zoltán — István napkor letettem a vizsgát, jól sikerült; mindenből eminens vagyok. Most egy hetet Pista bácsinál töltök, volt korrepetitórommal együtt. Az iskolák szeptember elején kezdődnek, akkorára visszamegyünk Szarvasra. Igen jól érzem magamat, hogy végre lemostam a rajtam levő foltot, igyekezni fogok a jövőben, hogy szorgalmasabb legyek, mint voltam...

Ne higgyük azonban, hogy az anyai szív

ki tudta volna várni ezt az eredményt, s addig látni se kívánta megjavult fiát, kiről a nagybátyja egymásután küldte a jó híreket. Közvetlenül a bukás után csakugyan úgy volt, hogy nem kívánta látni, s mikor Zoltán visszakéredzett hozzá, hogy tovább tanulhasson, egy szenvedélyes hangu levélben tiltakozott ellene. Ez a levél fennmaradt, és elkeseredett hangjával a felületesen itélőknek alapot nyújtott arra, hogy az anyát fia iránti szeretetlenséggel vádolják, sőt azt sem haboztak kiolvasni belőle, hogy Szendrey Julia gyűlölte volna a fiát. Persze, ő ilyeneket irt:

„Tanulni? Ő? Fájdalom, keserű fájdalom, hogy a bolonditáknak a lehetőségén is tul vagyok vele; hogy már annyiszor hittem és csalódtam ő benne, hogy most már álltatom sem lehet magamat az ő javulási fogadalmával. Bocssá meg neki az Isten, hogy engem, édesanyját ennyire vitt! Az iskola folytatásáról nála szó sem lehet, az csak ürügy nála, hogy Pestre feljőve, szokott korhelykedéseit és rendetlenségeit folytathassa. Elég volt abból annyi. Ha azon utolsó pár hónapra gondolok, mit vele töltöttem, elutasítása perczére, midőn egyetlen könyv nélkül vált el tőlem, érzem, hogy a gyermek még öngyilkosságba vihető saját édesanyját, oly elviselhetetlen fájdalommal és keserűséggel tölti el szívemet. S ha még az javíthatna rajta. Stb. stb. (Pest, 1864. okt. 25., Szendrey Julia Petőfi Istvánhoz.)“

Nos, és ez a javíthatatlan rossz fiu pár

hónap múlva a legszorgalmasabb diákká vált a pusztán, a kétségbeesésben tőle elfordult anyja pedig, amint erről értesül, gyöngéd hangu leveleket ír neki, mitől a fiu elérzékenyedve így válaszol:

„Valahányszor tőled, édesanyám, levelet kapok, szavaiddal, melyeknek minden betűjéből anyai szereteted tűnik ki, belém vidámságot és buzgalmat öntesz, mert látom, hogy nem szüntek meg jobbulásom iránt táplált reményeid, s buzgóságot és igyekezetet, mert azon vagyok, hogy reményeid várásuljanak. (Petőfi Z. az anyjához, 1865. április 23.)“

Szerencsének mondható, hogy ezek a levelek fennmaradtak, ezek nélkül aligha sikerülne megállapítani az utókor számára, hogy milyen körülmények közt teltek Petőfi Sándor fiának gyermekévei, s hogy neveltetését a szeretetnek és szigorúságnak mily helyes elvei szerint igyekeztek intézni mindazok, akiknek ez kötelességében állott.

Ily gyöngéd hangu levelek váltása közben az anyában és fiuban fölébred a vágy, viszontlátni egymást, és a gondolatot megvalósítják. Zoltán 1865. június 8-án Budapestre utazik, s az anya boldogan öleli szívére megjavult fiát, ki a mult évben „egy könyv nélkül“ tudott tőle elválni, s benne öngyilkossági gondolatokat ébresztett. Most, persze, szó sem volt a régi keservekről, a fiu most már teljes bizalommal vonzódott az anyjához, s magaviseletén nyoma sem látott többé a makacs zárkózottságának, s

tett többség minden igyekezete ugyanolyan fogadtatásra talál, mint akár a tulzók engesztelhetetlensége, akár a leggorombább demagógia: akkor iránytű nélkül hanykolódunk a viharban. Ha Kossuth és Andrassy higgadsága sem jobb ajánlás a nemzet legelemibb követeléseinek, mint Justh indulata a bankdátumnak: akkor a korona macacssága az összes magyar pártokat a védekezés közös táborába fogja szorítani.

Még mindig halogatás: — ez viz a türelmetlenség politikájának malmára. Még mindig hajthatatlan a korona: — ez olaj az indulatok tüze. Tartunk tőle, hogy itt tulfeszítik a hurokat s mi következik, az nem harmonikus muzsika lesz, hanem a hurok elpattanása. S az kellemetlen hang lesz a koronának is.

Budapest, november 15.

Uj államkölessön. Félhivatalosan jelentik: Egy bécsi hétfői lap hire nyomán több lap azt jelentette, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök fél milliórd koronányi magyar kölcsön fölvétele érdekében Párisban tárgyalásokat kezdeményezett. Ezel szemben illetékes helyen kijelentik, hogy ez a hír elejétől végig koholmány s annál is inkább az, mivel a miniszterelnöknek mint lemondott kormányfőnek módja sincsen ilyen tárgyalásokat folytatni.

Háborúság a szerb radikális pártban. Ujvidékről jelentik: Tomics Jása vasárnapra népgyűlést hívott össze, melyen az ujvidéki szerb polgárság színe-java részt vett. A pártgyűlésnek az volt a célja, hogy a szerb radikális párt ama tagjait, kik a korrupció ellen sikra szállottak, diszkreditálja. A népgyűlés nagy izgatottság közt folyt le. Amikor maga Tomics Jása harmadiknak szólásra jelentkezett és beszédében a korrupcióval vádolt radikálispárti elemeket védeni akarta, a népgyűlés Tomics Jását, az egykor bálványozott vezért fejtegetésében többször megzavarta és elégedetlenségének félreismerhetetlenül kifejezést is adott. A párt vezetési, dr. Ilics Branko ügyvéd, Vilics Branko főgimnáziumi tanár, Georgievics Mihály nagykereskedő és mások, kik a pártban uralkodó korrupció ellen akartak felszólalni, a kisebbség féktelen terrorizmusa folytán szóhoz sem juthattak. A rendőrség jelenlévő képviselője

annak a daczos elszántságnak, melylyel a mult évben ugy kétségbeejtette az anyját.

Mi okozta e változást vajjon a Zoltán lelkében? Csupán az erélyes nagybátyja vaskeze, a szigor, a tanulási kényszer következetes alkalmazása, vagy valami más gyöngédebb befolyás is? Aki megfigyelte a fékezhetetlen, szilaj és vad Petőfi-vert az ő eddigi megnyilatkozásaiban, önkéntelenül arra a gondolatra jön, hogy ez idő alatt a fiuval történni kellett valaminek, ami daczosságát megtörte, különben aligha föl nem lázad a nagybátyja ellen.

S valóban, amint kinyomoznom sikerült, a Zoltán magabaszállásának megvolt a maga szívbéli oka. A tizenhatéves korán érett és gyorsan nőtt fiu a békési pusztán olyan társaságba jutott, amely a korhely diák előtt a fővárosban aligha nyílt volna meg. A csáki kastélyba vendégek érkeztek, gazdag, előkelő urí népek, s e család az egész őst ott is töltötte, tizenöt éves bájos lánykájával együtt. Petőfi Sándor fiát a pusztán nem lehetett észre nem venni, sem mellőzni, és így történt, hogy a gazdasági gyakornok mindennapos vendég lett a kastélyban, ahol mindenki szívesen látta, de legszívesebben Ilonát, az okos, művelt és szép gyermek. Hogy minő természetű barátság fejlődött ki a fiatalok közt, egy levél, s néhány vers mutatja, mely ebből a korból fennmaradt. Bájos idill volt az, a fiatal szív első megnyilatkozása. A levél, melyet Zoltán Kornyezky Frigyes barátjához intézett, nem egészen tisztán állítja elének a helyzetet: Petőfi Zoltán mélyesen

a nagy zajban kénytelen volt a népgyűlést feloszlantni, még mielőtt bármily határozatot hozhatott volna.

A készfizetések felvétele.

Budapest, november 15.

Ha még eddig kétséges lett volna is, hogy a bankkérdés rendezésének tengelye ma a készfizetések felvétele, szombat óta, amikor a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt félhivatalos könyomatosa valósággal közgazdasági tanulmányt tett közzé a készfizetésekről, már mindenki láthatja, hogy a kibontakozás egyik alapja a készfizetés kötelező felvétele. Kossuth Ferencz a csütörtöki emlékeztető beszédében az önálló magyar jegybank hívének vallotta magát, de egyuttal jelezte azt is, hogy ennek 1911 január 1-ére való felállítása legyőzhetetlen akadályokba ütközik. A kérdés tehát az, hogy a jelen pillanatban azokat az előnyöket, melyeket a nemzet az önálló magyar jegybanktól vár, ideiglenesen pótolni tudja-e az, ha az osztrák-magyar bank készfizető bank lesz.

A készfizetések felvételét a jelen pillanatban, még akkor is, ha esetleg a bankcsoport e miatt minket szokása szerint „a közös bank hívei“ közé számít is, határozottan előnyösebbnek tartjuk. Mi az önálló magyar jegybankot a közös jegybanknál előnyösebbnek tartjuk ugyan, de a mai viszonyok közt mégis üdvösebbnek tartjuk, ha az önálló magyar jegybank helyett már 1911 január 1-én készfizető bank lesz az osztrák-magyar bank. Mert igaz ugyan, hogy az önálló magyar jegybank jobban szolgáltatja majd Magyarország kereskedelmi és ipari érdekeit, de ennek üdvös hatása csak az átmeneti idő után volna érezhető, ami éveket, sok hosszú éveket venne igénybe. Mert hisz nagy munkába, hosszú ideig tartó alkudozásokba kerülne már az is, míg a megalakítandó önálló magyar jegybank a likvidáló osztrák-magyar bank aranyfedezetéből megkapná a neki

járó részt. Mert igaz ugyan, hogy törvény van arról, hogy a likvidációnak hogyan kell megtörténnie, de a törvény csakis a nagy elveket állapítja meg, a részletkérdések még csak ezután volnának rendezendők. S Ausztria, mely mindig féltékenyen őrködik afölött, hogy Magyarországot a karmai közül ki ne bocsássa, minden módon azon volna, hogy a likvidálást hosszúra nyújtsa, s hogy ily módon a magyar jegybank felállítását megnehezítse. Arra ma számítani nem lehet, hogy a magyar jegybank bankjegyeinek fedezésére szükséges aranyat a külföldön megszerezhessek, hisz a nemzetközi pénzpiacz helyzete nem olyan, hogy ott néhány száz millió korona arany ma egykönnyen vásárolható volna. Tehát várni kellene az osztrák-magyar bank pinzéiből minket megillető aranyra. Ha mindez 1911 január 1-éig beszerezhető volna is, s minden előkészület meg volna is tehető arra, hogy 1911 január 1-én már az önálló magyar jegybank megkezdhesse a működését, az első időben, sőt évekig akkor is, a kezdet nehézségeivel kellene a jegybanknak küzdenie. Ennek bevallása nem hazafiatlanság, s nem Mishitőség, mert előrelátható, és feltétlenül bekövetkezendő folyamat.

De Magyarország gazdasági viszonyai ma sokkal kedvezőtlenebbek, hogysem egy olyan jegybank, mely a kezdet kikerülhetetlen nehézségeivel küzd, a jogos várakozásoknak meg tudna felelni. Igaz ugyan, hogy a magas kamatlábbal való fenyegetés már elkoptatott s nem is egészen helytálló érv, de a jegybanknak az első időben arra kellene törekednie majd, hogy a saját internacionális pozícióját erősítse, s csak másodsorban felelhetne meg azoknak a feladatoknak, amelyek reá hárulnak. Tehát ha nem is következnek be az az állandóan magasabb kamatláb, amivel minket az osztrákok fenyegetnek, kétségtelen, hogy még egy jól megalapozott s kellő aranyfedezettel bíró jegybank sem tudná működésének első éveiben a magyar kereskedelem és

a szerelmessé lett diákpajtásokkal, és ez a vers bizonyoság rá, hogy Petőfi Zoltán is így járt.

Igen, mi még itt nékem éltet ad,
Mit el nem vettek, ami megmaradt,
Az a remény. Hűsítő árnyiban
Elfáradván, kinyugodom magam.

A bucsu napján írta ezt 1864. december 17-én, mikor Ilonának a karácsonyi ünnepekre visszautaztak a fővárosba.

A szerelmi idill ezzel véget ér; a remény jegyében ugyan, de ez a remény nemsokára szétfoszlik. Még pedig nem a leány hibájából, hanem a fiu érzé, hogy mindinkább méltatlan lesz a leányra. A magánvizsgálat fényes eredménye, melyről a leány kétségkívül értesült, volt utolsó közös örömiük — ami azután következik: az méltán elkeseríthette Ilonát éppen ugy, mint Zoltán egész családját és minden más jó emberét.

Ilona, a körülrajongott milliomos leány még hat év múlva is leány volt, és Zoltánnak, a meráni tartózkodási idején, nagybeteg távoztól a hazától való elhagyatottságában egyszerre eszébe jut a kedves leány, kihez az első szerelem gyöngéd emlékei fűzték, de akiért a jó utóm megmaradni nem volt elég lelki ereje. A Nemzeti Múzeum kéziratárában találtam 1870-ből egy vöröskötésű kis jegyzőkönyvet, melyet gondosan átkutatva, egyik lapján fölfedeztem az „Ilona kisasszony“ vezeték- és keresztnévét teljesen kírva. Bizony fájdalmas visszaemlékezés tanu-

beleszeret Ilonába, s a kis leány meghatottan vesz tudomást az érdekes és feltűnően szép arcu fiu érzelmeiről, részvétellel hallgatja meg panaszait, de a szerelmét egyelőre aligha siet viszonzni. A barátjával bizalmasan levelező diákot a hiúsága arra ragadja ugyan, hogy előlélet sejtetni engedjen, de további soraiban már kétségbeesik a jövő felől, aggodalmi vannak, hogy amint a család fölütazik a fővárosi új és pompás palotájukba, Ilona ott még fog feledkezni róla.

Ekkor írta „Kinzó gondolat“ című versét, melyben sokkal szerényebben címezi verset, melyben sokkal szerényebben nyilatkozik, s nincs kétség benne, hogy a dologban a teljes igazságot itt írja meg. E vers kezdő sorai így szólnak:

„Egy gondolat bántja most lelkemet,
Hogy elfelejtesz lányka engemet,
Hogy elfelejtesz, s nem lesz senki sem:
Ki szánakozik vérvő szívemen.

S e gondolat mily gyötrő s kinező,
Harap, miként egy mérges, rut kigyó

Hiszen te voltál, aki engemet
Meghallgatott s nyújtott reményeket.

Igen, igen, így szokott ez történni, és így történt most is. A leány meghallgatta a diákot, megszánta, és reményt nyújtott neki. Tanuljon, küzdjön meg az étellel, és ha viszi valamire, akkor keressé fel őt újra. Így szoktak beszélni a jól nevelt és okos uri leányok

ipar
kezi
szab
má
sar
ge.
lesz
meg
amit
s R
teng
len
meg

oszi
hogy
mérle
bank
mégi
vezöl
önáll
arany
sorba
inter
gond
tikát
lem é

de ne
szágn
vanna
most
kel lé
millió
Ezt a
Arra,
nem i
Ausztr
másrés
legalál
szüksé
lentese
ítélve.
Ha az
bank,
höz, m
zalékos

jele leh
belefáj
megbec
nek áld
tal test
az ő fé
korára

A
gessé v
renesétl
vizsgázo
rendes t
az evan
tanulótá
tünést k
előtt. B
adta telj
intések
aki dolg
kóra. F
el nem
észszel,
ben hiba
mértékb
teoni sz
ják, hog
szerette.
rám küll
lításokba
meg nen
azt a fog
nem ejte
vőletlen,
akit a sa
megérten

ipar hitelgényeit kellő módon és kellő bőkezűséggel szolgálni. Azonkívül azt sem szabad elfeledni, hogy Magyarországnak már évtizedek óta nem volt oly abnormisan rossz a fizetési és kereskedelmi mérlege. Legalább egy fél milliárdal passzív lesz ebben az évben, hisz már száz millióra megy csak annak a buzának az értéke, amit ebben az esztendőben Oroszországból s Romániából behoztunk. Hol van még a tengerentuli buza, amelynek beözönlése ellen még a magas védvám sem fog minket megvédeni.

Ha tehát nem is fogadjuk el azt az osztrák érvet az önálló jegybank ellen, hogy egy passzív fizetési és kereskedelmi mérleggel bíró ország nem állíthat fel jegybankot öngyilkossági szándék nélkül, azt mégis be kell látni, hogy addig, míg kedvezőbb anyagi helyzetben nem leszünk, az önálló magyar jegybanknak első sorban az aranykiözönlés ellen kell védekeznie s első sorban arra kell törekednie, hogy valutánk internacionális értékét védje s csak azután gondolhat arra, hogy olyan pénzügyi politikát folytasson, aminőt a hazai kereskedelem és ipar megkövetel.

Rendes időkben ez nem volna nagy baj, de nem szabad elfeledni, hogy Magyarországnak nemcsak nagy magánhitel-igényei vannak, hanem maga az állampénztár is most nagy, abnormisan nagy hitelgényekkel lép fel. Magyarországnak most 500 millió korona új kölcsönre van szüksége. Ezt a jövő év végéig meg kell szereznünk. Arra, hogy Ausztriában szerezzük meg, nem is gondolhatunk, mert egyrészt ma Ausztria nem is adna nekünk 500 milliót, másrészt nem is adhatna, mert hisz neki is legalább 600 millió korona kölcsönre van szüksége Bilinski pénzügyminiszter bejelentése s nyilvánvaló szükségletek után ítélve. Tehát a külföldre vagyunk utalva. Ha az osztrák-magyar bank nem készfizet bank, akkor hiába fordulnánk a külföldre, ma ott 4 százalékos, sőt 4 és fél százalékos koronajáradékot el nem tudnánk

helyezni. Nemcsak 500 millió korona öszszegben, de még sokkal kisebb összegben sem. Mert Németország ma nem piac a hitelpapirjaink számára, az angol bank horribilis kamatlába mellett, mely ma öt százalék, nem is gondolhatunk arra, hogy majd az angol tőke a mi 4 százalékos papirjainkban keres elhelyezést.

Tehát csakis a francia piac marad fenn számunkra. Franciaországban azonban más járadékot, mint aranyban fizetendőt, el nem lehet helyezni. Ha tehát mi a most kibocsátandó nagy összegű járadék papirjainkat a külföldön el akarjuk helyezni, annak kamatát aranyban kell fizetnünk. Ennek első feltétele, hogy jegybankunk készfizető bank legyen, ha csak azt nem akarjuk, hogy újra visszazökkenjünk oda, hogy aranyjáradékokat bocsátunk ki. Már pedig éppen arra a nagy 500 milliós kölcsönnek elhelyezhetése szempontjából szükséges, hogy valutánk internacionális értéke sziklaszilárd legyen. Ha a külföldi hitellező nincs erről meggyőződve, akkor nem is remélhetjük, hogy ezt a horribilis összeget a külföldön megszerezhessük.

És bármily szomorú dolog is, józanul nem lehet kétségbe vonni, hogy a mai gazdasági viszonyok közt az önálló magyar jegybank, mely a kezdet nehézségeivel küzdene, még ha készfizető volna is, nem volna valutánk internacionális értékének olyan garanciája, mint az osztrák-magyar bank, ha a kötelező készfizetés törvénybe iktattatnék. Mert ennek ma olyan óriási aranyfedezete van, mely minden eshetőség ellen megvédi. Ha az az 500 millió, melyre az államnak szüksége van, nem volna oly sürgősen beszerzendő, hanem például évekig lehetne vele várni, akkor az önálló magyar jegybank még a kezdet nehézségei dacára is üdvösebb volna, mint a közös jegybank, mert akkor meg lehetne várni, míg a magyar jegybank megerősödik. De miután az 500 millió megszerzése sürgős, s legkésőbb jövő év végéig legalább nagy részében megszerzendő, az országra elengedhetetlen,

hogy a készfizetések felvételére kötelezettségek az osztrák-magyar bank s ha ez megtörténik, akkor a készfizető osztrák-magyar bankot a mai viszonyok közt az ország gazdasági konszolidációja szempontjából igen becses faktornak tekintjük, s a készfizetések törvénybe iktatását az ország részére nagyon fontos eseménynek. A készfizetések felvétele nem azért kell, mert annak hiánya a valutarendezés „szépséghibája“ csak, mint ahogy az osztrákok el akarják hitetni, hanem azért, mert a mai viszonyok közt szinte conditio sine qua non ahhoz, hogy az ország hitelgényei kielégítést nyerhessenek.

Budapest, november 15.

A horvát bán Budapesten. Zágrábból jelentik, hogy *Euach* Pál báró horvát bán, aki a napokban martienici birtokán tartózkodott, holnap Budapestre érkezik. A bán *Wekerle* Sándor miniszterelnökkel fog tanácskozni. Ugyancsak holnap érkezik Budapestre *Cuvaj* osztályfőnök.

Bucusi és üdvözlés. A képviselőház tisztviselőinek a szombati ülés hosszú volta miatt nem volt módjában, hogy *Justh* Gyulától, a képviselőház volt elnökétől bucsut vegyen. *Justh* Gyula szombaton délután Tornyára utazott s így a bucsuzás azóta sem vált lehetővé. A tisztviselők ezért elhatározták, hogy feliratot intéznek a volt elnökhöz. A díszesen kiállított és színes inicziáléval ellátott feliratot ma küldötték el. A felirat szövege a következő:

Nagyméltóságú neczpáli *Justh* Gyula v. b. t. t., országgyűlési képviselő urnak Tornyán.

Kegyelmes ur! Politikai közéletünk válságos evolúciója elszólitotta Nagyméltóságodat ama díszes polcra, melyet közel öt éven át annyi energiával és bölcseséggel töltött be. Nagyméltóságod a mai ülés vége előtt távoztál el a képviselőházból, a Ház mély tisztelettel alulírott tisztviselői ezuton veszünk bucsut Exzellenziádtól s ezen ünnepélyes órában melegen átértett hálánknak adunk kifejezést mindazért, amit erkölcsi és anyagi vonatkozásokban Nagyméltóságodnak köszönünk. Exzellenziád nevéhez fűződik szolgálati szabályzatunk megalkotása és a tisztviselői javadalmak jóakaratu, méltányos rendezése. Ezen szabályzat szabatosan jelöli meg minden egyes tisztviselőjének jogait és kötelességeit és az egyes

jele lehet az a pár betű, amig Zoltán leírta, belefájdulhatott szegénynek a szive. Mert ha megbecsüli magát, ha rettentő tévelygésének áldozatul nem dobta volna pályáját, fiatal teste egészségét — egész életét, ki tudja, az ő fényes nevével nem lehetett volna-e akkorára már az Ilona völgyéne?

A Zoltán jövője attól fogva kezd kétségesse válni, mikor nagybátyjának az a szerencsétlen gondolata jött, hogy a kitünőre vizsgázott diákok beadja Szarvasra nyilvános rendes tanulóknak. Négy lovas hintón vitte be az evangélikus főgimnáziumba, az egykoru tanulótlársak még emlékeznek rá, milyen feltűnést keltett a szép fogat az iskola kapuja előtt. Beiratta, Horváth Károly tanítóhoz adta teljes ellátásra, szépen kirubázta, ellátta intésekkel és jó tanácsokkal, s azzal, mint aki dolgát jól végezte, visszahajtatott Csákovára. Holott soha életében hibásabb dolgot el nem követett, és hogy ezt föl nem fogta észszel, hogy előre nem látta, ebben az egyben hibázatom én is, bár sokkal enyhébb mértékben, mint a felületes megemlékezők tenni szokták, kik Petőfi Istvánra is ráfogják, hogy egyetlen vérszerinti rokonát ő sem szerette. Boldog emlékü Tóth Béla czimborám különös nagy kedvét találta az eféle állításokban, és semmi felvilágosító adat előtt meg nem hajólt; egyszer vita közben aztán azt a fogós kérdést adtam föl neki, vajjon nem ejtette őt soha gondolkodóba az a csodás véletlen, hogy lehessen egy ember a világon, akit a saját hibáján kívül gyűlöljön: 1. az megérteni. Mert hiszen ő maga tudhatta leg-

édesanyja, 2. a nagyapja, 3. a nagybátyja, 4. a sógora, 5. a mostohaapja, — négy különböző család leszármazottjai, akik éppen az ő személyében birják rokonságuk középpontját? Lehetséges józan észszel föltételezni, hogy a sors a lelketlen rossz szívű emberek ilyen monstruózus alakjait csoportosíthatja — annyi különböző helyről — egy nagynevű fiatal fiu körül? De Tóth Bélának ez sem imponált, és megmaradt a maga fölfogása mellett. Így például, bárha éppen az ő írásai, (melyekben az öreg Szendrey Ignácot vádolta a Petőfik engesztelhetetlen gyűlöletével) indítottak arra, hogy okiratokkal mutassam ki, miként vásárolt az öreg Szendrey 1849. januárban, nyomban a Zoltán születése után Debreczenben két házat és tanya-birtokot a maga és leánya családja használatára, őt ez az irodalomtörténeti értékű felfedezés is hidegen hagyta, sőt tudomást se vett róla. Az én felfedezésem 1899-ben látott napvilágot, s mégis 1903-ban még mindig úgy ír Szendrey Ignácra, mint aki gyűlölte Zoltán, és zsugori módon rajta ült az örökségén, az apjának 3000 forintot elkelt könyvtára árán, (!) és mikor Zoltán fázott és éhezett, nagy kunyorálás után adott neki — 15 forintot. Máskor meg 30 forintot, mint havi tartáspénzt. „Hallatlan summa ez“ gunyolódik nagynevű írónk — Zoltán azonban a harmincz forinttal elment a Vadászkiirtbe vacsorálni, és ami visszajárt a három tizedből, a cigánynak hagyta az asztal szélén... Hogy mi öröme telhetett szegény Tóth Bélának az ilyen állításokban, sohasem tudtam

jobban, hogy Petőfi Sándornak sohasem volt 3000 forintot érő könyvtára, sőt ha lett volna is, elveszett volna az 1848—49-ik évben, amikor sem neki, sem családjának nem volt egy-két hónapig tartó megállása egy-egy városban, sem exisztenciájuk, úgy hogy egy ízben a nemzeti kormány kénytelen volt egy költeményét 500 forintért megvenni. Továbbá — Zoltán könnyelműségét annyira ismerték a hozzátartozói, hogy sohasem adták a havi pénzét a kezébe, hanem kifizették a lakását, ebédjét stb. Így tehát alkalmam sem volt a Vadászkiirtbeli cigányokat megörvendtetni. Ugyanebben a cikkben Petőfi Istvánra is rájár a rud, nemkülömben Szendrey Juliára, „erre a silány lelkü“ asszonyra. „Anyja megtagadta őt, mint magát Petőfit is. (!) Nagybátyja, Petőfi István, a szigorú, kemény, gazdag ember nem törődött vele.“

A valóság pedig mindezekből az, hogy mind a hárman, akik hozzá legközelebb állottak, hat-hét éven át egyebet sem tettek, mint a vesztébe vakon rohanó boldogtalan fiut minden tőlük kitelhető eszközzel, szeretettel, szigorúsággal, büntetéssel, utánajárással, gondtal, figyelemmel, erkölcsi és anyagi támogatással, és folytonos pénzáldozatokkal meg akarták menteni az elzúllástól, a tönkremeneteltől. Pár hét mulva jelenik meg egy könyvem „Petőfi Zoltán és művei“ czimvel, mint az Endrődy Sándor szerkesztette Petőfi könyvtár egyik kötete, abban részletesen, néha napról-napra való nyomokkíséréssel mutatom ki ezt a szakadatlan küzdelmet, melyet a család folytatott a Zoltán megmenté-

hivataloknak pontosan körülírt figykorét, miért is immár kétségtelen, hogy a Ház mai adminisztrációja — hála Nagyméltóságod bölcs irányításának — elsőrangban mintaszerűnek mondható, ami méltó büszkeséggel fokozza mindnyájunk büszkeségét. Hálás szívvel emlékezünk meg Nagyméltóságod pártatlan és pártatlan igazságszeretetéről, melylyel mindig szigorúan tiszteletben tartotta a szerzett jogokat és mindig csak az igaz érdemet jutalmazta. Mindezekért a megilletődés és a hála meleg érzése tölti el szívünket a bucsu órájában és midőn a tisztikar részére kikérjük Nagyméltóságod további jóakarátát és rokonszenvét, Isten legjobb áldását kívánjuk Nagyméltóságodnak és hazafiás, önzetlen és lelkes törekvéseinek.

A képviselőház tisztviselő kara ma délelőtti tizenegy órakor üdvözölte Gál Sándort, a képviselőház új elnökét. A tisztviselők nevében Dessewffy Arisztid elnöki tanácsos üdvözölte az elnököt. Gál Sándor képviselőházi elnök a többiek között a következőket mondotta:

— Jól tudjuk azt, hogy nemzeti életünkben mily nehéz viszonyok közt kell a parlamentnek feladatát teljesítenie, és nem tudom, milyen nehéz viszonyok fognak bekövetkezni, mennyiben fog tudni megfelelni a parlament nehéz és magas hivatásának. Minden esetre igen fontos a Ház adminisztrációjának vezetése és előfeltétele tulajdonképpen annak, hogy az elnök politikai feladatait sikeresen megoldhassa.

En sohasem tekintettem a tisztviselő hivatását olyanoknak, hogy az tisztán egyéni jelentőséggel bír, sohasem tekintettem a tisztviselőt olyan funkcionáriusnak, aki munkájával csak az ő tisztviselési feladatát szolgálja, hanem az állam ügyiségét szolgálja, a magasságát szolgálja, melyet a tisztviselő a köz iránt teljesít.

Dessewffy Arisztid elnöki tanácsos ezután sorban bemutatta a tisztviselőket az új elnöknek.

Az Országos Magyar Gyorsíró Egyesület elnöksége testületileg tisztelgett ma délelőtti a képviselőházban Gál Sándornál, a képviselőház elnökénél. A küldöttséget Vikár Béla, az egyesület elnöke vezette és részt vettek benne Henz Károly orsz. képviselő, az egyesület alelnöke, Radó Antal, Fayer Gyula országgyűlési gyorsírói revizorok, dr. Siklóssy László és Gyarmati Dezső országgyűlési gyorsírók. Vikár Béla gyorsíró revizor üdvözölte a képviselőház elnökét és kérte, hogy legyen támogatója az egyesületnek, amely közel félszázadja működik a képviselőház égisze alatt. Gál Sándor képviselőházi elnök szíves szavakban köszönte meg az üdvözölést és megígérte, hogy teljes odaadással fogja támogatni az egyesületet hasznos kulturális munkájában.

sére, egészen addig a napig, amíg a harmadik elszökése után, mikor a kecskeméti színi társaságba állott, végre teljesen kifáradva, idegen gyámot rendeltettek neki, s annak átadták örökségét, az atya munkáinak kiadása után befolyt összeget, mintegy kétezer forintot.

Ismétlem, Petőfi Istvánt semminemű vád nem érheti, legfeljebb azt az egy ballépését vethetjük szemére, hogy Zoltánt, a vele tett rossz tapasztalatok után, Szarvason nyilvános iskolába íratta be 1865. őszén.

A Petőfi Sándor fia ettől a naptól fogva rohamosan súlydott. Tizenhétéves korában járt akkor, és a szarvasi ur társaság sietett őt tárt karokkal fogadni. Hónapokon át valóságos ünnepeket. És ahány családnál megfordult, a fiatal leányok mind beleszerettek. A gondos anyák azonban csakhamar észrevették a kezdetben ártatlan flörtölést, és miután híre futott, hogy Zoltán minden este más kis leánynak ígér örök büszkeséget, sőt házasságot, a ledér urfival szemben tartózkodóbbakká lettek. Zoltán nem várta be, amíg valahol ajtót mutatnak neki; amint nem üzhette többé szabadon veszélyes játékait, meguntta az ur társaságokat, és néhány duhaj pajtásával a híres fonókat kereste föl. Ott a szépségükről híres tót leányzók közt aztán hamarosan nagy népszerűsége és közkedveltségre tett szert, minek híre eljutott a professzorokhoz is. Többszöri intések következtek, végül, mikor már semmi más nem használt, értésére adták, hogy elvben máris kizárták az iskolából, de a határozatot csak

Wekerle, Kossuth és Andrássy a kiralynál.

— Az audienciák eredménye. —
A tárgyalásokat folytatják.

Budapest, november 15.

A nagy miniszterjárnás eredményét Bécsben nagy igyekezettel eredménytelenségnek szeretnék föltüntetni. Azt még megengedik, hogy a király hajlandónak nyilatkozott a gazdasági kérdésekben némi engedményekre, így elvileg hozzájárult a készfizetések fölvételéhez. — de már a katonai kérdések terén borzasztó határozottsággal állítják, hogy a király nem változtatta meg eddigi merev álláspontját. Ezt adta volna tudtára, a bécsi források szerint, a király a miniszterelnöknek a tegnapi audiencián, s a mai kihallgatásoknak már csak az lett volna a céljuk, hogy ezek során megállapítsák, vajjon Kossuth Ferencz és gróf Andrássy Gyula, akikről első sorban van szó, hajlandók lennének-e megtartani tárczáikat egy újonnan kinevezendő Wekerle-kabinetben, ha nem is kapnak katonai engedményeket és hogy képesek volnának-e pártjuk támogatását ilyen körülmények között is annyira biztosítani, hogy a képviselőház fölvehesse rendes munkáját és esetleg a választó-reformot is elintézhesse.

Ezeket a híreket a bécsiek igen nagy nyomatékkal egyezkedtek valószínűvé tenni, amit az is jellemez, hogy komoly osztrák politikai körökben Ferencz Ferdinánd trónörökösnek következő kijelentését kolportálták:

— Ha Magyarországon katonai engedmények árán állítják helyre a rendet, akkor veszem a czilinderemet és úgy sétálok a Grabenen.

Ezzel az állítólagos trónörökösi nyilatkozáttal azt akarják mondani, hogy a trónörökös inkább kilép a hadseregből, semhogy annak ugynevezett egységét a magyar nemzeti kimagyarázattal valószínűvé tenni, amit vánságok teljesítésével megglazitani engedő.

A helyzetet ezen bécsi mesterkedések dacára sem lehet ilyen komoran felfogni. Igaz ugyan, hogy a válságnak elhúzása csak súlyos-

bíthatja a helyzetet, ahogy minden nap, amivel késik a döntés, csak megnehezíti a kibontakozást, de azért a mai audienciáknak mégis van olyan pozitív eredményük, amely reményt nyújt arra, hogy a végleges megoldás már nem késhet sokáig. Ez a pozitív eredmény pedig az, hogy a tárgyalásokat folytatni fogják azokra a pontokra vonatkozólag, amelyek egy kormányprogram alapjául szolgálhatnak. A tárgyalásokat a holnap tartandó minisztertanács vezeti be, s ha a kormány tagjai — immár ismerve a király álláspontját — fixirozzák a maguk állásfoglalását, a jövő hét elején ismét Bécsbe mennek, amikor az osztrák kormányval fognak ezen az alapon tárgyalni, hogy a közös egyetértéssel intézendő gazdasági kérdésekben megállapodásra jussanak.

A gazdasági kérdések rendezése — ezt még a bécsi források is megengedik — előreláthatólag nem fognak nagyobb nehézségekbe ütközni.

A katonai kérdések rendezését illetően, a közös hadügyminisztériumnak egy magasrangú tagja, aki közvetlenül ismeri a hadvezetőség álláspontját, ma munkatársunk előtt ezt a nyilatkozatot tette:

— Bár tagadhatatlan, hogy az osztrák helyzet és más körülmények miatt Bécsben nagyon kedvezőtlen a hangulat, a hadvezetőség igen nagy súlyt fektet arra, hogy végre megszerezze a hadsereg fejlesztésének föltételeit. Ezért a hadvezetőség azon van, hogy Magyarországon a parlamenti békét még katonai engedmények árán is biztosítsa, mert látja, hogy viszont a már tovább nem halasztható katonai követelések ezek nélkül, teljesítésre nem számíthatnak.

Ez a nyilatkozat már magában véve is megdönti az osztrákok tendenciózus híreszteléseit. A kormány tagjai ugyan semmi esetre sem látják tulságosan rózsásnak a helyzetet, tekintve, hogy még mindig húzzák a válságot, azonban biznak abban, hogy mégis sikerülni fog a kibontakozást megtalálni oly módon, hogy az a nemzetet megvugtassa. Akár azért

a legközelebbi ismétlés esetében hajtják végre. Petőfi Sándor emlékének adóztak ezzel a kegyelmi ténynyel a tanárok, kik közt a nagy költőnek több iskolatársa volt. A végzést különben aláírta kiváló akadémikusunk, Zsilinszky Mihály titkos tanácsos is, ki akkor szarvasi tanár volt. 1866. április 19-én történt ez, és a válasz rá az volt, hogy Zoltán „április 21-én reggel engedelm nélkül iskolánkba tovább állott” — írja nekem Benke Gyula ur, volt igazgató, Zoltán akkori tanárja.

De nemcsak a fonókába járásból állott Zoltán minden kihágása. Iratai közt találtam egy barátjához írt levelének a fogalmazványát (1866. márczius 8. kelettel), melyben részletesen elmondja, hogy milyen rengeteg mulatozást vitt végbe egy Hetényi István nevű vándorszínészzel. Előbb elitták a Zoltán havipénzét, majd zálogba tették az ezüst óráját, télikabátját, végül minden mozgósítható ingóságát.

E rendetlen életmódnak nemcsak a tanulmányai mutatkoztak a nyomai, de megáltsanak az azonoskorbeli írásaiban is. A könnyelmű fia nemcsak a jó leányhoz lett hűtlen, ki őt Csákon megszánta, s neki „reményeket nyújtott”, de hűtlen lett a muzsájához is. Ő, aki már 13-14 éves korában legalább a külsőakra nézve csinos verseket írt, tizenhétéves korában jóformán írni sem tud többé. Két-három éven át alig vett tollat a kezébe, és amit írt, a legjobb akarattal sem lehet közölni. Egy verse például, mely „A fonókában” címet viseli, minden egyéb, csak

nem vers. A többi kísérletek sem akartak sikerülni, sőt a folytonos kicsapongásoktól annyira meg volt támadva az idegrendszere, hogy azelőtti szép írását is elvesztette, úgy hogy a füzetébe bemásolt sorok kuszált vonásait néha alig lehet kibetűzni. Ebből a szempontból ez a füzet valódi pathológiai tanulmány.

Szarvasról Petőfi Zoltán ezuttal még nem színésznek csapott fel, (amint néhány életírója állítja), hanem Nagykőrösre ment, hol már másnap, április 22-én, jelentkezett a gimnáziumban és föl is vették. A nagybátyját is értesítette, hogy az huszonegyedikén már pénzt küldhetett neki beiratásra és könyvekre. Ott némileg jobb utra tért, mert év végével türhető vizsgát tett. Jobb társaságokba is jutott. Egy Máté József nevű előkelő iparosnak a házához sürün járt, és Katalin nevű leányának emlékkönyvébe verseket írt. Szerettem volna ezt az emlékkönyvet megszerezni, s evégből a család egyik életben lévő tagjához, Gömöri Jánosné, Máté Judit asszonyhoz fordultam. Tudott a dologról, de az emlékkönyv elkallódott, ellenben átadott egy fényképet, melyet Zoltán adott volt körösi ideáljának.

E fényképet, mely Zoltánt igen csinos öltözetben, fehér mellényben, sötét zsiniszabású, zsinóros kabátban és világos nadrágban ábrázolja, közbenjárásommal Gömöriné ur asszony a most megváltó Petőfi-erekllyemuzemnek engedte át.

halasztják Bécsben a döntést, mert *Ferencz Ferdinánd* trónörökösét várják, aki Berlinből ma utazott *Ratibor* herceghez vadászatra, s onnan csak csütörtökön tér vissza Bécsbe, akár az osztrák helyzet okozza a halogatást, csak súlyosbítja a krízist, amely megfelelő engedelmények nélkül semmi esetre sem oldható meg.

A mai nap hírei a következők:

Wekerle a királynál.

Wekerle Sándor miniszterelnök, aki szombaton este Bécsbe érkezett, vasárnap délelőtt titkárával, dr. *Bárczy* Istvánnal dolgozott, azután pedig *Vértessy* Gézával, a király személye körüli miniszterium államtitkárát fogadta. Tíz óraker gróf *Zichy* Aladár, a király személye körüli miniszter kereste fel és hosszabb ideig tanácskozott a miniszterelnökkel, aki háromnegyed tizenkét óraker a bankgassei magyar miniszteriumból Schönbrunnba hajtattott, ahol a király vasárnap déli 12 óraker magánkihallgatáson fogadta. A teljesen megváltozott helyzetről tett kétségtelenül jelentést a miniszterelnök a vasárnap audienzián és ennek kapcsán valószínűleg megtette a felség felszólítására javaslatát a kibontakozásra illetőleg, ahogyan ő képzei. Ebben az előterjesztésében *Wekerle* álláspontjához ezúttal is következetes maradt és azt javasolta a felségnek, hogy előzékenységgel és a magyar kívánságok honorálásával tegye lehetővé egy kooperációs működési program alapján alakítandó kormányt a parlamenti siker megszerzését. A felség a miniszterelnök előterjesztése dolgában vasárnap nem döntött, nem is dönthetett, mert meg kellett hallgatnia előbb azt a két politikust, akinek magatartásától függ első sorban a helyzet alakulása. Hír szerint Bécsben általában nem tartják a helyzetet tisztázottnak és a parlamenti helyzet eshetőségei felől is igen ellentétes vélemények vannak. A miniszterelnök kihallgatásának lefolyásáról, amely mintegy egy óra hosszat tartott, illetékes helyről ezt közlik:

A miniszterelnök kimerítő jelentést tett a parlamenti helyzetről és a kibontakozási akcióiról. A király ezen a kihallgatáson semminő irányban nem döntött, ami gróf *Andrássy* Gyula és *Kossuth* Ferencz miniszterek meghívására vonatkozó korábbi intézkedések következtében már eleve ki volt zárva. A király *Wekerle* miniszterelnök jelentéstételét kegyesen hallgatta meg.

Wekerle Sándor miniszterelnök a legfelsőbb kihallgatás után Schönbrunnból a Magyar Házba visszatért s ott tanácskozott a gróf *Zichy* Aladárral, a király személye körüli miniszterrel, akinek társaságában azután a Sacher-szálló éttermében megebedt. A miniszterelnök délután néhány magántermészetű látogatást tett. *Wekerle* Sándor miniszterelnök vasárnap a közös külügyminiszterium osztályfőnökének, *Roessler* lovagnak látogatását is fogadta, találkozott ezenkívül rokonai *Pranger* József udvari tanácsossal, az Osztrák-Magyar Bank vezérigazgatójával, este pedig gróf *Zichy* Aladár ő felsége személye körüli miniszterrel vacsorázott.

Kossuth és Andrássy Bécsben.

Kossuth Ferencz kereskedelmiügyi miniszter vasárnap délután az 5 óra 15 perczkor induló gyorsvonattal titkársai, dr. *Pallay* Sándor és dr. *Tormay* Géza kíséretében Bécsbe utazott. Ugyanezzel a vonattal utazott Bécsbe gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter és *Szterényi* József államtitkár is. *Kossuth* Ferencz kereskedelmiügyi minisztert utjában elkísérte *Szatmári* Mór és *Halász* Lajos országgyűlési képviselők is. Gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszterrel *Márkus* Miksa udvari tanácsos utazott együtt. *Kossuth* Ferencz kereskedelmiügyi miniszter szalonkocsijába beszállt a pályaudvaron *Spilka* Antal főispán és bejelentette a miniszternek, hogy belép a negyvennyolcas függetlenségi *Kossuth*-pártba. A miniszterek este 10 és fél óraker érkeztek Bécsbe és a Magyar Házban telepedtek meg, ahol dr. *Wekerle* Sándor mi-

niszterelnök és gróf *Zichy* Aladár ő felsége a király személye körüli miniszter fogadták őket.

A miniszterek tanácskozása.

A magyar kormány tagjai: dr. *Wekerle* Sándor miniszterelnök, *Kossuth* Ferencz kereskedelmi miniszter, gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter, gróf *Zichy* Aladár, ő felsége személye körüli miniszter, valamint *Szterényi* József államtitkár késő este a Magyar Házban konferenciára gyűltek össze. A miniszterek megbeszélései igen sokáig tartottak. Dr. *Wekerle* Sándor tegnap déli audienziájáról tett jelentést minisztertársainak, azontul pedig a politikai helyzetről tanácskoztak.

Dr. *Wekerle* Sándor miniszterelnök ma délelőtt fél tíz óraker *Burián* István báró közös pénzügyminiszter látogatását fogadta; a két államférfi mintegy egy óra hosszat értekezett egymással. Gróf *Andrássy* Gyula belügyminisztert a délelőtt folyamán meglátogatta gróf *Eszterházy* Pál külügyi osztályfőnök. *Kossuth* Ferencz kereskedelmiügyi miniszter a kora reggeli órákban *Lers* Vilmos miniszteri tanácsossal és *Neumann* Károly osztálytanácsossal referáltatott magának azokról a tárgyalásokról, melyeket a vámkérdésben Magyarország, Ausztria és Németország képviselői Bécsben jelenleg folytatnak. Ezután *Szterényi* József kereskedelmiügyi államtitkár hosszabb látogatását fogadta *Kossuth* Ferencz. Később *Wekerle* és *Zichy* gróf jelentek meg *Kossuth*-nál, hogy a mai nap tendenciáit megvitassák.

Andrássy audienziája.

Gróf *Andrássy* Gyula délelőtt tizenegy óraker kihallgatásra ment a királyhoz. A Magyar Házban ezalatt az ily alkalmakkor szokásos és számtalanszor leírt kép alakult ki. Ujságírók és politikusok jöves-menése, a ház előtt nagy kocsitábor és a kíváncsiak serege. Közvetlenül kihallgatása előtt a belügyminiszter rövid tanácskozást folytatott *Wekerle* Sándor miniszterelnökkel. Délután főlegkör érkezett vissza a Magyar Házba gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter, akinek kihallgatása egy óra husz perczig tartott. Amikor a Magyar Házba ért, körülvettek az ujságírók és kérdésekkel nagy ostrom alá vették. Gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter a következőket mondotta:

— Még semmit sem mondhatok. Még dolgom van. *Kossuth* Ferencz itt van?
Az ujságírók azt felelték, hogy igenis itt van *Kossuth* s nyomban megkérdezték:
— Utazunk-e délután, kegyelmes uram?
Gróf *Andrássy* Gyula azt felelte:
— Valószínű, de nem biztos. Nem tudom, nem akad-e itt valami dolgom.

Ez volt az egyedüli jel, amelyből a mai nap eseményeit figyelemmel kísérő politikusok és ujságírók valami utmutatást meríthettek arra nézve, hogy mi történt. Ezzel kapcsolatosan, amikor híre ment, hogy gróf *Andrássy* Gyula után a király *Wekerle*-t ma délután szintén újból kihallgatásra hívja, azt beszélték, hogy a mai nap tárgyalásai mégis pozitív eredménnyel fognak végződni.

Gróf *Andrássy* Gyula egyenesen *Kossuth* Ferencz kereste fel a Magyar Ház földszintjén levő lakosztályában és odakérette *Wekerle* Sándor miniszterelnököt, gróf *Zichy* Aladárt, a király személye körüli minisztert és *Szterényi* József államtitkárt. Ez a tanácskozás félóra hosszáig tartott.

Kossuth Ferencz kihallgatása.

Egy óraker *Kossuth* Ferencz ment *Szterényi* államtitkár társaságában a Burgba, ahol egy óra után pár perczel kihallgatáson jelent meg ő felségénél. A Burgban a Schatzkammer feljáróján liften mentek fel *Kossuth* és *Szterényi*, majd pedig *Kossuth* az emeleten gyalog, lassu léptekkel folytatta utját a király dolgozószobája felé, ahova egy óraker lépett be. *Kossuth* Ferencz egy órát töltött a felségnél. A kihallgatás után azonnal visszatért a Magyar Házba, ahol számos ujságíró várt már rá. Nyomban fogadta őket és a következőket mondta:

— Ő felsége kihallgatáson fogadott, mely öt percz híján egy óra hosszáig tartott. Ő felsége igen kegyesen fogadott. Most *Wekerle* miniszterelnök van másodszer kihallgatáson. Igen természetes, hogy míg e kihallgatás véget nem ér, nem mondhatok semmit. Most csak a külsőségekről referálhatok. Ami az impresszióimat illeti, csak annyit mondhatok, hogy nézetem szerint nagyon rövid idő múlva ismét vissza fogunk térni Bécsbe. En ma öt óraker hazautazom; azt hiszem, többi minisztertársaim is velem tartanak.

Kossuth kijelentése érthető szenzációt keltett és általános az a vélemény, hogy a mai nap nem volt kedvezőtlen a kibontakozásra vonatkozólag s talán megadta a várt és régóta remélt kedvező kiinduló pontot.

Egy ujságíró megjegyezte:

Mégis csak jó volna, kegyelmes uram, ha egy-két részletet mondana az audienziáról.

Amire *Kossuth* azt felelte:

— En a legjobban szeretném, ha az audienzia egész lefolyását elmondhatnám, de nem tehetem.

Kossuth Ferencz kereskedelmiügyi miniszter ezután *Szterényi* József államtitkárral visszavonult szobájába, ahol nemsokára felkereste őt gróf *Zichy* Aladár, ő felsége személye körüli miniszter.

Wekerle második audienziája.

A király egyenes kívánságára *Wekerle* Sándor miniszterelnök ma délután két óraker megjelent ő felségénél külön kihallgatáson. A miniszterelnök a meghívást gróf *Andrássy* Gyula kihallgatása után kapta kézhez. *Wekerle* kihallgatása félóránál valamivel tovább tartott. *Wekerle* Sándor miniszterelnök fél 3 óra után távozott a király dolgozószobájából, háromnegyed három után érkezett vissza a Burgból a Sacherbe, ahol gróf *Andrássy* Gyula, *Kossuth* Ferencz és *Zichy* Aladár miniszterekkel tanácskozott.

A felvetett kérdésekre az ujságíróknak ezt mondta *Wekerle*:

— A tárgyalásokat folytatjuk, ma nincsen döntés. Délután visszautazunk Budapestre.

Félhivatalosan a következő eredményt adták ki a kihallgatás eredményéről:

Ő felsége *Wekerle* Sándor miniszterelnök előtt annak a kívánságának adott kifejezést, hogy a magyar váltásból való kibontakozásra irányuló tárgyalásokat folytassák. A kabinet tagjai ennél fogva ma délután 5 óraker visszautaztak Budapestre. Újabb kihallgatásokra vonatkozóan egyelőre intézkedés nem történt.

A visszaérkezés.

Dr. *Wekerle* Sándor miniszterelnök, *Kossuth* Ferencz, gróf *Andrássy* Gyula és gróf *Zichy* Aladár miniszterek, valamint *Szterényi* József államtitkár ma este 9 óra 5 perczkor Budapestre visszaérkeztek. Budapestre érkezett gróf *Apponyi* Albert közoktatásügyi miniszter is, ki Pozsonyban csatlakozott minisztertársaihoz. A miniszterek Pozsonvtól kezdődőleg egész Érsekújvárig egymással konferáltak.

A tárgyalások folytatása.

A bécsi audienziák eredményéről félhivatalosan ezt a kommunikét adták ki:

Ő Felsége a mai nap folyamán gróf *Andrássy* Gyula belügyminisztert, az alkotmánypárt vezérét, *Kossuth* Ferencz kereskedelmiügyi minisztert, a 48-as függetlenségi *Kossuth*-párt vezérét kihallgatáson fogadta, hogy a megváltozott parlamenti helyzetben meghallgassa véleményüket a kibontakozás lehetőségeiről. Gróf *Zichy* Aladárnak, a néppárt vezérének felfogását már a szombati kihallgatáson alkalma volt ő Felségének megismerni. A pártvezérek után *Wekerle* miniszterelnököt fogadta a király

kihallgatáson. Öfelsége a miniszterelnök előtt kifejezte azt a kívánságát, hogy a kibontakozásra irányuló tárgyalások folytatódjanak. A kormány tagjai meg fognak felelni a Felség óhajának és további tárgyalásokba becsátkoznak, amelyek legközelebb Budapesten a kabinetben belül meg fognak kezdődni. Ezekről a tárgyalásokról a királynak előreláthatólag már a legközelebbi időben jelentést tesznek s a király végleges döntése közvetlenül erre bekövetkezhetik. A mai nap eseményeiből hiba volna bárminemű következtetést vonni arra, vajjon a király döntése milyen irányban következik be.

Azok a tanácskozások, amelyek a kibontakozásra vonatkozólag az osztrák kormányval folytatottak meg, a jövő hét első napjaiban veszik Bécsben kezdetüket.

A bécsi kihallgatások eredményét jellemzi gróf Andrássy Gyulának az a kijelentése is, hogy eddig általánosságban folytak a tárgyalások, most pedig már áttérnek a részletek tárgyalására.

Minisztertanács.

Holnap délelőtt féltizenegy órakor a kereskedelemügyi minisztériumban Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklésével minisztertanács lesz, amelyen a kabinet valamennyi tagja részt vesz.

Apponyi a Kossuth-pártban.

A 48-as függetlenségi Kossuth-párt Pannónia-szállóbeli ideiglenes helyisége ma este igen népes volt. A párt tagjai csaknem teljes számban gyűltek össze, különösen mert arról volt szó, hogyan üdvözléjk Kossuth Ferenczet, aki holnap ünneplő hatvannyolcadik születése napját. Megállapodtak abban, hogy Sággy Gyula fog a testületileg fölönvont párt élén holnap délelőtt üdvözlő beszédet mondani a vezér előtt. Azután a politikai helyzetről beszélgetvén, elsősorban az iránt érdeklődtek, hogy Justh-ék tettek-e lépést a képviselőház összehívása érdekében. Gál Sándor, a képviselőház elnöke kijelentette, hogy a képviselőház összehívására vonatkozó kérelmet ma nem nyújtották át neki. Majd a bécsi audienciákról folyt a beszéd, de pozitívet senki sem tudott mondani. Várták a miniszterek visszaérkezését, remélve, hogy ekkor fognak megbízható hírt kapni. Egész este együtt maradtak tehát, s együtt vacsoráztak a Pannónia külön termében. Negyed tíz óra volt, amikor csakugyan megjelent a párttagok között gróf Apponyi Albert kultuszminiszter, aki egyenesen a vasútról jött a pártkörbe. Gróf Apponyi elmondta, hogy Pozsonytól együtt jött a miniszterekkel, s hogy Kossuth Ferencz pártvezér kívánságára jött közjéjük, hogy röviden tájékoztassa őket. Ezután a következőket mondotta:

— A kibontakozás szálai nem szakadnak el. A tárgyalások folytatódnak s most már a kibontakozás gyors lépésekben közeledik.

— Milyen impressziókat szerezél kegyelmes uram? Milyenek a részletek? Min alapzik a kibontakozás? — hangzott egymásután a sok kérdés.

— Ez az, amiről nem beszélhetek — mondta gróf Apponyi, — de biztosíthatlak benneteket, hogy most már nem fog soká késni a döntés. A jövő hét teliesen tiszta helyzetet teremthet.

Ebbe azután a párttagok is megnyugodtak.

A negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párt intéző bizottsága holnapután, szerdán este hat órakor a Pannónia-szállóban levő ideiglenes körhelyiségében értekezletet tart.

A néppárti körből.

A néppárt klubhelyiségeiben ma este igen sok képviselő fordult meg. A beszélgetések természetesen Wekerle és a pártvezérek kihallgatásáról folytak. A párt tagjai a mai kihallgatások látszólagos eredménytelenségét úgy magyarázzák, hogy azon tárgyalások, melyek folytatására a kabinet utasított, csupán formálisak lesznek. Véleményük szerint a korona részéről a döntés már megtörtént, csak a publikálása késik, mert az most még lehetetlen is. A leendő kormánynak ugyanis a kapott engedmények alapján először a programját kell megállapítani és csak azután lehet szó a kinevezéséről. A kormány tagjainak kihallgatásáról szóló hírek tehát senkit sem lephetnek meg. A mai naptól más eredményt nem is lehetett várni. A holnapi minisztertanácsot is a kibontakozás egy szükségszerű és természetes mozzanatának magyarázták.

A Justh-pártból.

A Justh-párt Royal-klubjában ma este nagy volt a káröröm. A kedvezőtlen bécsi híreszteléseket nagy örömmel hallották és sietve vonták le a következtetést, hogy a kormányt Bécsben olyan verecségre érte, amely mindenben igazolja a Justh-párt állásfoglalását. A pártban kijelentették, hogy a képviselőház összehívásától ezen a héten eltekintenek és csak akkor veszik igénybe ezt az eszközt, ha a jövő héten sem történik valami változás a helyzetben. Justh Gyula, a párt vezére, még tornyai birtokán időzik, ahonnan csak szerdán tér vissza a fővárosba.

Fölmentett főispánok.

Félhivatalosan jelentik, hogy a király Andrássy Gyula gróf belügyminiszter előterjesztésére Fernbach Károly bácsbodrogmegyei és zombori, Vay Gábor báró, szabolcsmegyei, Batthyány Pál gróf zalamegyei és Balla Aladár ujvidéki főispán, saját kérelmére, állásától fölmentette.

Szterényi Aehrenthalnál.

Szterényi József kereskedelemügyi államtitkár ma délelőtt 11 órakor a külügyminisztériumban látogatást tett gróf Aehrenthal közös külügyminiszternél. Szterényi államtitkár még e hét folyamán újból Bécsbe megy, hogy a német kormány képviselőivel a kereskedelmi szerződéses ügyekben létrejött megállapodást aláírja.

Egy meg nem érkezett nyilatkozat.

A Justh-párt estilapjában gróf Batthyány Pál zalamegyei főispán a következő nyilatkozatát közli:

Az „Egyetértés“ f. évi november hó 13-iki számában „Ellenzéki főispánok“ czim alatt foglalt közleményre az „Egyetértés“ szerkesztőségéhez az alábbi helyreigazító cikket küldtem be, aminek közlésére a tekintetes szerkesztőség is felkérem.

Az „Egyetértés“ nevezett cikkének azon állítása, hogy a nevezett főispánok, kik között személyem is szerepel, azért mentetnének fel a legközelebbi napokban állásuktól, mert a kormánnyal ellentétbe helyezkedtek, nem fedi a tényeket, mert eltekintve attól, hogy egy lemondott kormánnyal ellentétbe helyezkedni nem is lehet, de maga Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter, volt 48-as függetlenségi pártvezér, a Bécsben megtartott koronatanács után is jónak látta és helyeselte az egész országban folyó bankküzdelmeket, sőt erre egyenes felszólítást is adott párthiveinek, amelyek — úgy látszik — a király előtt az ő akkor elfoglalt álláspontjának erősítésére voltak szükségesek.

Továbbá Zala vármegye főispánja a kormány többi tagjaitól sem kapott ez irányban semminemű más irányítást, vagy letiltást s így nem volt módjában a kormánnyal ellentétbe helyezkedni.

Azonkívül Zala vármegye májusi közgyűlése egyhangú határozattal az önálló banknak 1911. január 1-ére való felállítását követelte, mely álláspontot én is, mint a vármegye főispánja, ki meggyém közökhajtásával soha ellentétbe nem helyezkedtem, elfogadtam. Az a kormányhoz fel is terjesztett, de meg nem semmisített.

Egyébként a beállott pártszakadás és várható politikai alakulás miatt, mindjárt az első napon — immár másodízben — lemondásomat ajánlott levélben beküldöttem azért is, mert a Kossuth Ferencz által oly meghatározó rezignációval bejelentett azon körülmény, melyet ő felsége törhetetlen akarata-

ként jelzett, mintha az önálló banknak a törvényes időben történendő felállítását megtagadtatnék — ez az apostoli magyar király elleni sértésnek tűnik fel — kizártnak tartván azt, hogy úgy az 1867-iki kiegyezési törvényekben, mint az 1907-ben megkötött kereskedelmi szerződések klauzulájában foglalt királyi szentesítés — a rosszul informált király vétőjén — hajótörést szenvedne.

Különbben is az eddigi jogszokás, melyet több ízben éppen Kossuth Ferencz is hangoztatott — az volt, hogy a válság miatt lemondott főispánok lemondását, csakis az újonnan kinevezett belügyminiszter terjeszti fel ő felségéhez elfogadásra, s így ezen lemondott, de még újból ki nem nevezett kormánynak, eszerint módjában sincs a történet lemondások fölött dönteni.

Ismételten kérve ezen helyreigazító soraimnak szives közlését, maradtam

Zalaegerszeg, 1909. évi november 14-én teljes tisztelettel gróf Batthyány Pál, Zala vármegye főispánja.

Meg kell jegyeznünk, hogy ez a nyilatkozat, amelynek a mai postával kellett volna megérkeznie, nem jutott kezeink közé.

A vidék hangulata.

A debreczeni függetlenségi pártnak vasárnapra egybehívott közgyűlése nagy botrányval végződött és a gyűlést be kellett rekeszteni, anélkül, hogy a napirendet letárgyalhatták volna. A gyűlés közönsége különösen a debreczeni képviselők ellen tüntetett és meg sem akarta őket hallgatni. Már november 5-én hívták egybe ezt a közgyűlést, hogy tárgyalják az új szervezeti szabályzatot és megejtsék a tisztújítást. A tisztújítás előkészítésére ötsz bizottságot küldtek ki, amely azonban a kerületi vezetőségnek tagjait Justh-pártiak és Kossuth-pártiak szerint osztályozta és többet közülük nem vontak bele az előzetes tanácskozásokba. Ezek látva, hogy az ötsz bizottság az ő megkerüléssel és a hátuk mögött akarja a tisztújítást előkészíteni, maguk láttak hozzá a szervezéshez, amelyet teljes sikerrel végre is hajtottak. Az ötsz bizottság abban állapodott meg, hogy Somogyi Pált pártelnökül fogja ajánlani, a tisztújítást pedig leveszi a napirendről, mert nem volt bizonyos benne, hogy jelöltjeit győzelemhez segítheti-e. A gyűlésen a Kossuth-párt, amelynek szervezését főleg dr. Vargha Lajos ügyvéd vezette, óriási túlmórom erővel vonult fel, ami nagy riadalmat keltett az ellenpárt soraiban. A gyűlést csak hosszas késedelem után nyitotta meg Somogyi Pál és ajánlotta, hogy „ősi szokás szerint“ hallgassák meg az egyik képviselőt, aki a politikai helyzetről fog nyilatkozni. Erre felállott Bakonyi Samu, a második kerület országgyűlési képviselője és a Justh-párt alelnöke, de nem tudott belefogni beszédjébe, mert a választók nagyban zajongtak és fojtották kiáltották: — Nem hallgatjuk meg! Nincs a napirendre tűzve!

Dr. Bakonyi Samu indulatosan követelte, hogy legalább a saját képviselőiket hallgassák meg. A láрма azonban nem akart csillapulni.

— Nem vagyunk rá kíváncsiak! Itt úgy sem lesz többet képviselő! — kiáltották feléje.

Nagy izgalom közben kezdtek el a szervezeti szabályzat tárgyalását, de a gyűlés közönsége követelte, hogy a szabályzatot ne tárgyalják, hanem előbb pártelnököt válasszanak. A nagy zajongásban Somogyi Pál elmök végül is kénytelen volt a közgyűlést berekeszteni, anélkül, hogy a napirend egyik pontját is letárgyalhatták volna.

A városban az izgalom rendkívüli nagy és általános a felháborodás a képviselők ellen. Különösen Tüdös János magatartását itélik el, aki Kossuth Ferencz miniszter ajánlólevelével egyet mondatumot nemrégiben az első kerületben és még be sem mutatta a Házban megbízó levelét, már is otthagya Kossuthot.

Bakonyi Samu, Csanak János és Tüdös János, Debreczen három Justh-párti képviselője hivaival átvonult a Bika-szállóba s ott ülészet, táviratban üdvözölte Justhot és Meskót. A győztes Vargha-párt elhatározta, hogy új elnökválasztó gyűlést hív össze.

A vasárnapi függetlenségi párti közgyűlésnek, amely tudvaleg nagy botrányok közepette folyt le, ma, hétfőn volt az epilógusa. A Justh-párt, hogy kiköszörülje a tegnap szenvedett hatalmas

csorbát, hirtelen összehívta az intéző bizottságot és azon indítványt adott be Vargha Lajos dr.-nak, az ellentpárt vezető emberének a pártból való kirekesztésére. A látszat kedvéért a gyűlés napirendjére kitűzték a szervezeti szabályzatot is, amelyet tegnap nem tudtak letárgyalni. Az ülésen rövid három soros indítványt terjesztettek elő, amely minden indokolás nélkül kéri Varghának kirekesztését. Vargha dr. erősen tiltakozott ez ellen az eljárás ellen és követelte a tényállás kiderítését, a közgyűlés azonban nem vette figyelembe felszólalását, hanem szótöbbséggel meghozta a kirekesztési határozatot, amely különben sem jött létre alapszabályszerűen, mert nem volt meg a kétharmadtöbbsége. A városban nagy izgalommal fogadták a mai eseményeket, amelyeknek előreláthatólag mesz szemelő következményei lesznek.

Nagyváradon szintén gyűlést tartott vasárnap a függetlenségi párt. A Justh-párt bizalmi szavazatot kért Szokoly Tamás képviselőnek, míg az ellentpárt oly értelmű határozati javaslatot terjesztett elő: fejezzék ki mély sajnálatukat a szakadásról s ne kövessék a sajnós példát, hanem várjanak s ha Kossuth vívmányokat hoz, csatlakozzanak hozzá. Szenvedelmes vita után a Justh-párt győzött: Szokoly Tamásnak 24 szóval 20 ellenében bizalmat szavaztak.

Kolozsvár első kerületének országgyűlési képviselője, Keeskeméthy István vasárnap beszámolóbeszédet mondott. A gyűlést Tanács József pártelnök nyitotta meg, mire Keeskeméthy nagyszámú közönség előtt kifejtette, hogy ámbár Kossuth Ferenc személyét nagyrabecsüli, de az önálló bank miatt Justht tart. Lehet, ugymond, hogy szükség lesz második nemzeti ellenállásra, de az önálló bank megérdemli a kockázatot s aztán az első ellenállásból ők is sokat tanultak. A beszéd végével táviratban üdvözölték Meskó László pártelnököt. Egy vasutas felszólalt, hogy ők mindannyian tisztelik Kossuthot, épp úgy mint Justhot. Az elnök félbeszakította s erre a gyűlés Justh és Kossuth éltetésével rendben szétoszlott.

Békésen Keeskeméthy Ferenc hívott össze beszámolója népgyűlést, amelyen Holló Lajos, Buza Barna, Lóczár Zóárd és Kun Árpád vettek részt. A képviselők ismertették a politikai helyzetet s a népgyűlés elfogadta a határozati javaslatot, mely az önálló banknak 1911. jan. 1-re való ftállítást követeli és bizalmat szavaz a harezoló függetlenségi pártnak.

Biháron vasárnap népes gyűlésen számolt be választóinak Nadányi Károly országgyűlési képviselő, akit a közönség nagy lelkesedéssel fogadott. Fényes Zoltán elnöki megnyitóját után Nadányi Károly ismertette a politikai helyzetet. Szigorú tárgyilagossággal elmondotta a függetlenségi pártban bekövetkezett szakadás történetét, majd felolvasta a negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-pártnak a sürinthez intézett szövegét. A választópolgárság sürinthez szövegét megzajos helyesléssel a képviselő szavait és a szöveget lelkesen megtapsolták. Berécsy Dániel megkérdezte a gyűlés közönségét, helyeslik-e, hogy a kerület képviselője hű maradjon a zászlóhoz és a vezérhez, amire kitörő éljenzés volt a felelet és percekig éljenztek Kossuth Ferencet és Nadányi Károlyt. Fényes Zoltán elnök indítványára határozatban kimondták, hogy Nadányi Károly országgyűlési képviselő iránt rendíthetetlen bizalommal viseltetnek, magatartását mindenben helyeslik, Kossuth Ferenc minisztert, a negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párt elnökét pedig lelkes hangon táviratban üdvözölték.

Hoitsy és Kállay.

Dr. Kállay Tamás országgyűlési képviselő a következő nyilatkozatot teszi közzé:

„Majdnem az összes fővárosi lapok egy Hoitsy Pál és közöttem lefolyt folyosói beszélgetést közölnek. Kötelességemnek tartom nyilvánítani, hogy a beszélgetés a rendes folyosói vitaközös medrében folyt le. Hoitsy Pál, nagyrabecsült képviselő, társammal szemben ős hangot nem használtam, sem a Hoitsy becsületzavára a beszélgetés folyamán nem hivatkoztam.”

A szultán trónbeszéde.

Budapest, november 15.

A török kamarát trónbeszéddel ma nyitották meg. A trónbeszédet a nagyvezér olvasta fel s nagyjában foglalkozik a birodalom belsejében történt közigazgatási reformokkal. A külpolitikáról nem történt jelentősebb nyilatkozat, ami annak tulajdonítható, hogy a kormány nem tartotta időszerűnek kijelentéseket tenni, amikor a krétai kérdés éppen a nagyhatalmak döntése előtt áll.

A kamarában ma volt az elnökválasztás is, mely tisztség betöltésére, mint előrelátható volt, Achmed Rizát választották meg. Ez a választás ismét bizonyítja, hogy az új-török uralom még szilárd alapokon áll és népszerűtlenségéről terjesztett hírek a reakció táborából erednek. Most, hogy az új kamara megkezdte működését, igen fontos feladatok teljesítése háramlik rá. Mindenekelőtt a hadügyi költségek megszavazása fogja első feladatát képezni. Az új-törökök ugyanis márcziusban már megkezdik a hadsereg reorganizációját, még pedig olyan széles alapon, hogy a reformok megvalósítása után Törökország teljesen modern hadsereg fölért fog rendelkezni. A pénzügyek rendezését is sürögösen nyélbe üti a kormány. A vámbevételek emelésére tudvalevőleg már megkezdte az első lépéseket a nagyhatalmaknál. Szóval: a török kamara mostani ülészakára nagy feladatok megoldása háramlik.

A kamara megnyitására a következő tudósítást kaptuk:

A parlament második ülészakát tegnap délután a Csiragan-palota tróntermében ünnepiesen megnyitották. A palotában volt Murad szultán 30 évig, mint fogoly és ezt a palotát most a parlament épületté alakították át. A megnyitáson a szultán, a hercegek, a főméltóságok, a diplomáciai kar és nagy közönség volt jelen. A szultán a trón előtt, baldachin alatt állott, míg a nagyvezér a trónbeszédet felolvasta. A trónbeszéd a következő szavakkal kezdődik:

— A seri által előirt parlamentáris kormányzathoz való ragaszkodással a szocziális és politikai életünkhez szükséges egységet és erőt nyerhetjük. A trónbeszéd hangsúlyozza ezután, hogy a szultánnak leghőbb óhaja a parlamentáris kormányzat fentartása és megszilárdítása; említett tesz a szultánnak brüsseli és ismídi utazásáról, amely alkalommal a szultán a testvérisülési eszmék haladását konstataálta. A trónbeszéd kijelenti, hogy a katonai szolgálatnak valamennyi ottomán alattvalóra való kiterjesztése öregbíteni fogja az állam erejét és nagyságát és legfontosabb történeti eseménye Törökország nemzeti fejlődésének. Azután utalás történik a drinápolyi hadgyakorlatok eredményére és a hadsereg és a haditengerészet tökéletesítésének szükségére. A belső helyzet a tett intézkedések következtében megnyugtató. Jemenben a törzsek meghódolnak, a ljumai és mossuli incidensek nem bírnak jelentőséggel. A műveltség haladásával ilyen események nem fognak ismétlődni. A trónbeszéd ezután reformok szükségességét hangsúlyozza a közoktatás, az ipar és a munka terén, továbbá, hogy a költségvetési egyensúly megvalósítása, amelyet minden takaréksággal nem lehetett elérni, a vámemelés, a tervbevetett monopólium és az adókezelés javításával biztosítva lesz. A trónbeszéd ezután több törvényjavaslatot említ, amelyeket a kamara elé terjesztenek, különösen egy kereskedelmi törvényt, egy büntető törvényt és a vilajetek közigazgatásáról szóló törvényt.

A külügyi politikáról a trónbeszéd a következőket mondja:

— A hatalmakhoz való viszonyunk barátságos. Örömmel konstataáljuk, hogy a hatalmak fáradozásai az általános béke főtartására irányulnak. Ez a nemes cél bennünk egy őszinte és buzgó támogatóra talál. Minden odairányuló gondja mellett, hogy elévülhetetlen jogokat és törvényes érdekeket sértetlenül megóvjon, kormányom mégis becsületbeli ügyének fogja tekinteni, hogy a rend és békének lényeges eleme legyen.

Miután a szultán a diplomáciai testületet üdvözölte, a jelenvolgok üdvözlése között visszahajtatott palotájába.

Ezután a kamara megtartotta első ülését. A tisztikar megválasztása után vita támadt, hogy azonnal hozzáfogjanak-e az elnök megválasztásához. A kisebbség a választás elnapolását követelte.

Végül elhatározták, hogy a választást megejtik. Achmed Riza beyt, az ifju-török párt jelöltjét, 64 szavazattal 16 ellenében elnökké választották. Ez a 16 szavazat néhány más ifju-török képviselőre, továbbá egy arab képviselőre, valamint Lutfi Fikrre, az ellenzék jelöltjére esett.

A jövő évi költségvetés 30.266.886 fontot tüntet fel, a múlt évi 30.528.624 fonttal szemben. A bevételek összege 25.850.000 font. A deficit mintegy 4 millió korona. A hadügyminisztérium költségvetése 8.280.452 font, a tengerészeti költségvetésé pedig 1.000.327 font, a múlt évi 1.288.840 fonttal szemben.

A kamara Mustafa Asein papot és Elbostani arab képviselőt választotta alelnökké, mindketőt az ifjutörök párt már régebben jelölte.

KÜLFÖLD.

Az osztrák válság. Prágából jelentik, hogy az ifju-cseh párt nagyobb végrehajtó-bizottsága tegnap ülést tartott, amelyen olyan határozatot hoztak, hogy ezáltal a válság elérte tetőpontját és alkalmasint a 14-ik paragrafus uralma fog elkövetkezni. Az ülésen Kramarz részletes jelentést tett a politikai helyzetről. E jelentést, tekintettel a közlések fontosságára, bizalmasnak nyilvánították. Egyhangulag határozati javaslatot fogadtak el, amely szerint az ifju-cseh párt nagyobb végrehajtó-bizottsága teljes egészében csatlakozik a nemzeti szabadelvűpárt, a Cesky-klub és a szláv unió intéző bizottságainak határozataihoz és a kormány elleni heves támadások közben a kormány szlávellenes politikája miatt hozzájárul az összes cseh képviselők azon határozatához, hogy a jelenlegi kormányra minden összeköttetést meg kell szakítani. Politikai körök azt az értesülést szerették, hogy a Bienert-kabinet lemond. Báró Bienert miniszterelnök utóda gróf Stürgkh lesz, aki a Bienert-kabinetnek is tagja volt.

A német-osztrák ipari szövetség tegnap délután tartotta közgyűlését, ma pedig megtartották az első iparos nagygyűlést, amelyen háromezernél többen vettek részt. A gyűlésen Weisskirchner miniszter is felszólalt, ki utalva az iparosok szervezetének nagy fontosságára, hathatós támogatásáról biztosította a szövetséget és arra szölitotta fel a gyűlést, hogy folytassák a szervezés munkáját és ne veszítsék el a bátorságot. A kormány a nagygyűlés határozatait figyelembe fogja venni. Az ipari virágzásnak főfeltétele azonban az, hogy a képviselőház visszanyerje a munkaképességét. A napirend elintézése után a gyűlést berekesztették.

A trónörökös-pár elutazása. Vilmos császár és Ferenc Ferdinánd főherceg nejével és a kísérettel fél 4 órakor automobilon Charlotenburgba érkeztek, megtekintették az I. Vilmos császár mauzoleumot és a charlotenburgi kastélyt. Vilmos császár ezután vendégeit automobilon kikísérte a pályaudvarhoz, ahonnan a főherceg és neje 4 óra 14 perczkor elutaztak. A vendégek Augustza Viktória császárnétól már az új palotába bucsuztak el.

A Norddeutsche Allgemeine Zeitung a következőket írja heti-szemléjében:

Csütörtök óta császárnknál Ferenc Ferdinánd főherceg trónörökös és fenséges neje, Hohenburg hercegnő szívesen látott vendégek. Uralkodónk és a Habsburg-korona jövődöbéli örökösök között évek sora óta az őszinte nagyrabecsülés és szívélyes barátságtól áthatott viszony fejlődött ki. Minden újabb találkozás csak hozzájárul ahhoz, hogy ezt az érzést fentartsa és szilárdítsa. Ily örövendetes alkalmakban különösen ez az év volt gazdag, minthogy uralkodónk és a főherceg trónörökös ezalatt az idő alatt immár ötödször találkoznak. A német nemzet széles rétegei a Hohenzollern és Habsburg uralkodóházak között fennálló benső bizalomteljes viszonyban amellet a megingathatatlannak bizonyult szövetség mellett, amely most már egy emberöltő óta a két uralkodóház birodalmait összeköti, újabb nagybecsű köteleket lát, amely hasonlóképpen mint a szövetség, tradícióvá vált. Ugy amint a Habsburg-monarchia tiszteletreméltó uralkodója baráti érzülettel az első Hohenzollern császárról csorbittatlan átvitte fiura és unokára, aképpen uralkodó fejedelmünk is hű tisztelettel van eltelve Ferenc József császár

és király iránt és a főherceg trónörökösével barátsággal és vonzalommal van összekötve. Így a trónörökösnek és fenségesejének német földön való jelenlegi tartózkodása is újabb láncszem lesz azoknak az eseményeknek sorában, amelyek a két uralkodó közt fennálló benső viszonyt a legszelebb köröknek is nyilvánvalóvá teszik.

Beresford az angol hajóhadról. Lord Beresford tegnap este Bristolban beszédet mondott, amelyben kifejtette, hogy a flotta nem kész a háborúra. Azonkívül hiány van négy hadihajó, cziprikálók, készletek és dokküzési alkalmakban. Szénkészletek sincsenek kellő mennyiségben és a legénységi állomány nem elégséges. Az 1908—909. évi tengerészeti gyakorlatokat szónok kigunyolta.

Képviselőválasztás Triestben. Tegnap volt a pótválasztás Silvio Pagnini visszalépett szociáldemokrata reichsrathi képviselő mandátumáért. Beadtak 5540 szavazatot, és dr. Pitacco György olasz liberálistát 2798 szavazattal képviselővé választották. Nicolai Jakab szociáldemokrata jelölt 1667, Pagnini Silvio szociáldemokrata disszidens 333, dr. Szlavik Ede 644 és dr. Depangher Mihály keresztényszociális jelölt 80 szavazatot kapott.

Vilmos császár tanácsa. Sir Bowden-Smith tudvalevőleg legutóbbi beszédében idézte Vilmos császárnak egy állítólagos mondanását, amely arról szólt, hogy a császár fel van háborodva az angolokkal az ő személyére vonatkozó kritikáján és hogy a császár azt tanácsolta Angliának, hogy iparkodjék minden áron erős territoriális hadseregbe szertenni. Megkérdezték Henrik porosz herceget, hogy csokugyan mondatte-e ezt, a császár és a herceg a leghatározottabban megegyeztek.

A francia kultúrharcz. Germain toulousi érsek egyházmegyéje lelkészeihez új pásztorlevelet intézett, amelyben első sorban a legélesebben visszautasítja az episzkopátus ellen intézett támadásokat. A pásztorlevél, melyet tegnap az összes templomokban felolvastak, a következőket tartalmazza:

A püspököket és lelkészeket kiűzték lakásaikból és, dacára a feltétlenül érvényes szerződéseknél, az utolsó darab kenyeret elvették tőlünk. A kat. egyház ellen a gyűlölet hajszát indított, amely méltatlan egy civilizált nemzethez és a siker biztosítása végett az iskolát az elnyomás és a zsarnokság színhelyévé tették, amit védelemben részeseit az állam, amely köztársaság név alatt a szabadság, igazságosság helyébe fog lépni. Teljesítjük kötelességünket fanatizmus s harag nélkül, ne kényszerítsük senkire rá tanainkat, de védelmezzük és hirdessük az igét fáradhatlan tetterővel.

A görög forrongás. Athéni táviratok szerint Zorbas alezredes ki akar lépni a hadsereg kötelékéből és egyidejűleg szeretne szabadulni a katonai liga vezetésétől, hogy fiatalabb embereknek adjon helyet, de a katonai szövetség unszolja, hogy két évig maradjon még a hadseregben és a liga élén, mert egyelőre nem nélkülözhetik őt. A korhatár leállításáról szóló törvény szerint Zorbasnak nyugdíjba kellene mennie, tehát a liga úgy oldotta meg a kérdést, hogy a törvény csak két év múlva lépjen életbe. A vizsgálatot a tengerészeti tisztek lázadása ügyében már befejezték. Valószínűleg két pör lesz olyasformán, hogy külön fognak itélkezni azok fölött, akik tényleg részt vettek a lázadásban, és más bíróság elé állítják a bujgatókat és a czinkostársakat.

A portugál király utazása. Mánuel király tegnap délelőtt 11 órakor Cherbourgba érkezett és azonnal a királyi yacht fedélzetére ment, hogy folytassa útját Angliába. A királyt megérkezése és elutazásakor katonai tisztelegéssel fogadták. Este a Victoria and Albert királyi yacht fedélzetén ebéd volt, amelyen a francia és angol hatóságok fejei jelentek meg. Mánuel király, aki tengerügyi egyenruhát viselt, az ebéd folyamán pohárköszöntőt mondott, kijelentve, hogy boldognak érzi magát, hogy Franciaországba jöhetett, mielőtt angliai útját megkezdí, hogy királyi szövetségét, Edvárdot, Franciaországnak mindenkor hű barátját üdvözölhesse. A király rámutatott a barátság kötelékeire, amelyek Franciaországot és Portugáliát összekapcsolják. A tengerészeti prefektus toasztot mondott Mánuel királyra és Edvárd királyra.

A szerb államkölesön. Dr. Pacsu állami tanácsos Párisból Belgrádba érkezett és a kormánynak az új szerb állami kölesönre vonatkozó részletes jelentést, valamint a szerződést terjesztette elő. A Pravda nevű lap a kormányt e kölesön miatt hevesen támadja és azt állítja, hogy ez alkalommal

több mint 750.000 frank províziót kellett fizetniük. A szerb kormány arra kötelezte magát, hogy a hadsereg felszerelésénél és a vasuti építményeknél francia czegeket előnyben fog részesíteni és hogy a külföldi politikában Franciaország kívánságait fogják tekintetbe venni. A kölesön egy részét a Duna és a Sáva partjának megerősítésére fordítják majd, mely célra egy külön bizottságot neveznek ki.

A perza parlament megnyitása. A sah, a regens, a papság, a katonai és polgári hatóságok fejei, a diplomáciai kar és a sajtó képviselőinek jelenlétében ma nyitották meg a parlamentet. Sipadar miniszterelnök felolvasta a trónbeszédet s azon reménynek adott kifejezést, hogy a képviselők a sok fáradsággal kivívott szabadságra méltóknak bizonyulnak és az országban helyre fogják állítani a pénzügyek, a közbiztonság és az igazságszolgáltatás zilált viszonyait. Este nagy népiünnepély volt.

Az irredentista olasz tábornok. Római jelentések szerint a minisztertanács azután hozta meg Asinari tábornok magatartását rosszaló határozatát, amikor a hadügyminiszter Asinariót a következő táviratot kapta:

— Beismerem tévedésemet, s vállalom minden következményét. Abból, amit mondtam, egy szót sem vonok vissza!

Az Asinari tábornok beszédével kapcsolatos kormányintézkedés kommentálásával a „Tribuna“ a leghatározottabban kijelenti, hogy ezen ügyvel kapcsolatban az osztrák-magyar nagykövet semmiféle lépést nem tett, és nem is tehetett. Az olasz kormány intézkedése teljesen spontán volt, és a fegyelem fenntartása, valamint a nemzetközi kötelességek tiszteletben tartása érdekében történt, amely minden civilizált kormánynak föltétlen kötelessége. A lap hozzáteszi, hogy valótlan az, mintha az olasz kormány abban az esetben, ha hasonló incidensek Ausztria-Magyarországban előfordulnak, nem kért volna felvilágosítást. A példakép felhozott esetek, mint gróf Montecuccoli tengernagy beszéde, nagyon különböznek Asinari tábornok nyilatkozataitól. A többi lap ugyanilyen szellemben nyilatkozik.

Azinari tábornok megrendszabályozását kommentálva, a Temps ezt mondja: Az incidens mutatja az olasz nép és az olasz tisztek ellenséges érzületét az Olaszországgal szövetséges Ausztria-Magyarország iránt. Alig volt még eset ily ellentétre a vállalt kötelezettségek és az aspirációk között. Ez az ellentét mutatja, hogy mihelyt Ausztria-Magyarország és Olaszország megszűnnek szövetségesek lenni, valószínűleg hat hónap elmúlásával már háborút viselnének egymással. Eppen az a biztos tudat, hogy a szövetség nélkül a háború törne ki, ma a legjobb garancia a szövetség megmaradásának. A Journal szerint Azinari szónoki coupja nem fog azonnal komoly következményekkel jární. Az olasz diplomácia sokkal okosabb, sem hogy veszélyes kalandot kockáztatna meg. A hivatalos viszony változatlan korrektségét néha-néha a népgyűlölet kitérése meg fogja cizfolni, de a hármasszövetség e miatt ez alkalommal sem fog meghalni.

EGYHÁZAK.

— (Az erdélyi református egyházkerület közgyűlése.) Kolozsvárott a református egyházkerületi közgyűlés keretében vasárnap délután a kerületi egyházi értekezlet tartotta meg gyűlését. Nagy Károly egyházi elnök imája után Bethlen Pál gróf világi elnök vázolta az értekezlet missziói feladatát. Utána Tarlóczy György titkár terjesztette elő évi jelentését, melyet tudomásul vettek. Majd Tótfalussy József marosvásárhelyi lelkész adta elő Bernát István értekezését, melyben az egyházatársadalmi gyakorlati munka eredményét a jövőben és annak elérési módjait tárgyalta. Majd Ravasz László dr. theologiai tanár elkezett a lelképásztorok egyházatársadalmi feladatairól. Vasárnap délelőtt 28 lelkész felszentelése volt a farkas-utcai történelmi nevezetességű templomban, ahol Nagy Károly kerületi főjegyző imádkozott és Kenessey Béla dr. püspök mondott nagy hatást keltett ünnepi beszédet. Délben Kenessey Béla dr. püspök díszes ebéden látta vendégül a gyűlés képviselőit. Az ebéden jelen volt Bánffy Dezső báró főgondnok, számos református főúr s a kerület összes vezető férfiai. Délután 3 órakor a gyűlés tagjai kivonultak a temetőbe, ahol a kerület elhunyt püspökének, Bartók György dr.-nak közadakozástól felállított szép sírmlékét leplezték le. A sírmléket a hívők nagy gyülekezete vette körül. Kenessey Béla dr. püspök megható imája után Vásárhelyi Boldizsár

mondott szép beszédet, melynek végeztével a lepel lehullott a sikerült művészi alkotásról. Az ünnepen a theologiai kántus is közreműködött, több szópén eladott énekekkel. Vasárnap délután 5 órakor a theologiai fakultás disztermében előkelő közönség részvételével felolvasó ülés és értekezlet volt. Az ülés első tárgya Róz Mihály akadémiai tanár magas színvonalu előadása volt. A protestantizmus és magyar fajpolitika címen ismertette a jelen egyházatársadalmi állapotokat. Ezután Bánffy Dezső báró egyházkerületi főgondnok az értekezlet védőnöke állott fel szólásra. Sokban egyetért az előadóval, bár egyik-másik tekintetben más felfogáson van, megszívlelésre méltónak tartja az érdekes előadást. A kálvinisták szerinte büszkén mondhatják, hogy a magyarság fentartó elemei mindig ők voltak. A multban védték hitüket azért, hogy a magyarságot megvédjék. Fejlesztieni kell a kálvinista erőt, önérzetet, a magyar jelleget minden vonalon. Örömmel látja, hogy az értekezlet erősödik s helyes, kívánatos irányban halad és serényen munkálkodik, még pedig nem a hivatalos egyházzal szemben, vagy annak kikerülésével, hanem mellette. A védnök beszédét perczekig tartó éljenzés és taps követte. A két világi szónok után Kenessey Béla dr. püspök, védnök beszélt. Összegezve a két előadást, rámutat az alkotás munkájának magasra elvezetése s arra, hogy az alkotások után lanyhaság is szokott bekövetkezni igen sokszor. Aldást kért az értekezlet munkájára, gyakorlati tevékenységére. Bethlen Pál gróf elnök javaslatára a diszgyűlés egyhangulag hálás elismerését fejezte ki úgy az előadónak, mint a két védnöknek, nemkülönben az értekezlet ügybuzgó előkészítőinek.

A ref. egyházkerület mai folytatásos közgyűlésén egyházkerületi főgondnokká Lészay Ferencz birtokost választották meg. A közgyűlés a mai nap folyamán a tanárok nyugalomba vonulását egyöntetűleg szabályozta és megállapította a jövő évi költségvetést. A holnapi nap folyamán csak apró bizottsági jelentések kerülnek tárgyalásra. A délutáni folyamán volt a Bethlen Gábor főiskolai kör konferenciája, amelyen elhatározták, hogy az erdélyi ref. kollégiumi ifjuság közreműködésével hazafias és vallásos irányban vezetik az ifjuság nevelését. Tótfalussy József, Barabás Samu és Ravasz László felszólalásai után az értekezlet véget ért.

Steinheilmé fölmentése.

— A döntő éjszaka részletei. —

Budapest, november 15.

Steinheilmé fölmentése óriási szenzációfő keltett. Az itéletet szombaton éjjel fél Páris mozgósítva ébren várta. Az izgalom akkor hágett tetőfokára, amikor az esküdtszéki teremben a védő befejezte hatásos beszédét. Az elnök fölolvasta és megmagyarázta az esküdteknek a kérdéseket s felszólította őket, hogy vonuljanak vissza igazmondásra. A közönség nem mozdult, mert mindenki feltette a helyét. A füllesztő levegőben izgatottan vitakoztak az emberek a várható itéletéről. Odakünn a folyosón a künrekedtek között még nagyobb volt az izgalom. Két párt támadt s többször olyan lármás jelenet történt, hogy a terembe is behallatszott.

Steinheilmét az igazságügyi főrdisták visszakísérték a vádlottak számára gondartott szobába. Három orvos volt mellette, mert Steinheilmé minduntalan ájultozott.

Teljes két óráig és tíz perczig tanácskoztak az esküdték. Közben háromszor adtak jelt esengetyűszóval az elnöknek s olyankor De Valles bement az esküdték szobájába, hogy megmagyarázzon nekik egyet-mást. Csupa egyszerű polgár valamennyi és nehezen tudott eligazodni bizonyos jogi kérdésekben.

Pontban egy órakor megszólalt a esengetyű s a törvényszék bevonult. Az elnök felszólította az esküdték főnökét, hogy hirdesse ki a verdiktet és a főnök halotti csöndben érczes hangon így szól:

— Beesületszavamra és lelkiismeretemre, az esküdték azokra a kérdésekre, amelveket a törvényszék hozzájuk intézett, kivétel nélkül nemmel felelt.

Zugó, tomboló ujjongás és taps támadt erre a teremben. Az elnök szavai elveszték a zajban, sőt még a csöngetyű sem hallatszott. Mindenki felugrált és tapsolt. Bizonyos, hogy az ováció Steinheilméhez is elhallatszott, aki két óra hosszáig be volt zárva egy másik szobában. Végre megnyílt az a kis ajtó, amely a vádlottak külön szobájába vezet és behozták Steinheilmét. A szó szoros értelmében behozták

a gárdisták, mert nem tudott lábán megállni. Mikor a közönség meglátta Steinheilné, újból kitért az ujjongás és a taps. Steinheilné megriadtan nézett az emberekre és ájultan rogyott össze. Az orvosok eszméletre térítették s aztán az elnök kihirdette előtte az ítéletet. Steinheilné a két gárdistára támaszkodva hallgatta. Nem hitt fülének. A közönség átugrált a korlátokon, úgy látszott, mintha kezét akarták volna szorítani Steinheilnéval, de az igazságügyi palota őrei visszatartották az embereket.

Az elnök berekesztette a tárgyalást és a gárdisták Steinheilné kivezeték a teremből. Azalatt az utazásra is kijutott a fölmentés híre és ezer meg ezer ember éltette az esküdteteket meg a védőt. Félóra hecszat tartott a tüntetés.

Erdekes, hogy az esküdtészek nem külön-külön válaszolt a kérdésekre, hanem együttesen mondta ki a nemet, tehát a harmadik kérdésre is nemmel válaszolt, amely azt kérdezte tőlük, hogy törvényes anyja volt-e Jappyné a vádlottnak?

Desmoulin, Zola barátja, aki Steinheilné mindennap meglátogatta a börtönben és mint a letartóztatottak jogvédő egyesületének elnöke vigasztalta s jelen volt a tárgyalás tíz napján, a fölmentés után védelmébe vette Steinheilné. Desmoulin kezdettől fogva biztosra vette a fölmentést. Ő eszközölte ki a törvényszéken, hogy Steinheilné szombaton éjszaka már nem vitték vissza a cellába. Automobilt hozatott és mindjárt az ítéletkihirdetés után elvitte Steinheilné a saját családjá körébe. Odakünn a közönség nem vette észre, mert a rendőrség úgy intézte a dolgot, hogy rövid időközökben több automobil robogott el s az ujjongó tömeg nem tudhatta, hogy Steinheilné is automobilon távozik a börtönből, amelyben egy évet töltött.

A „Figaro“ közli, hogy a szombati tárgyalás vége felé, mikor az esküdték már visszavonultak tanácskozára és Steinheilné igazgatóságára tetőpontra hágott, a közönség köréből igen sokan egy rendőr közvetítésével képeslevelezőlapokat küldtek oda s megkérték a vádlottat, hogy írja rá a nevét a levelezőlapokra. Száznai több ilyen képeslapot írt alá Steinheilné.

A sajtó az ítéletről czikkezzve, korholja a fölmentést s azt fejtegeti, hogy Steinheilné szabadulása a francia igazságszolgáltatás komolyságán üt csorbát.

A gavallér rablógyilkos.

— Kragujevics Spázó bünei. —

Budapest, november 15.

Csütörtökön, foly hó tizenhözadikán áll bírúi elé *Kragujevics Spázó*, hogy a terhére rótt büncselekményekért feleljen. A budapesti törvényszék dr. *Mikovich* Lajos elnöklete alatti tanácsban veszi főtárgyalás alá a szenzációs bűnügyet, melyben emberöléssel, gyilkossági kísérlettel, rablással, lopással s fajtalansággal vádolják *Kragujevics Spázót*. A közvádlói tisztet dr. *Sztrache* Gusztáv kir. ügyész tölti be, mint védők dr. *Désy Géza* és dr. *Szeghő Géza* fognak szerepelni.

A vádirat Kiss Tamásné és Stute Károly kárára elkövetett lopások felsorolása után így szól: Vádalom továbbá a B. T. K. 279. szakaszába ütköző rablás büntetése czimén azzal, hogy az 1908. évi július 20—21-ik napja között lévő éjjelen Berlinben a Centhinerstrasse 26. szám alatt lakó Engel Gyulát zsineglés útján való megfojtásai előre meg nem fontolt szándékából megölte s az ölésben nyilvánuló erőszakkal a nevezettől szám szerint meg nem határozható, de néhány száz koronát mindenesetre kitevő pénzt abból a célból vette el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa.

Vádalom a terheltet a B. T. K. 278. szakaszába ütköző gyilkosság és a B. T. K. 344. szakaszába ütköző rablás büntetése a B. T. K. 65. szakasza szerint való kísérlete czimén azzal, hogy az 1908. évi szeptember hó 2-ik napja és 3-ik napja közötti éjjelen Bécsben a Schleifmühlgasse 6. szám alatt lakó Reitz Edét abból a célból, hogy pénzt és értéktárgyait jogtalanul eltulajdonítsa, a bűnjel-zsineggel való megfojtás által előre megfontolt szándékából meg akarta ölni, mind a két büntett véghezvitelét a zsineglésben nyilvánuló erőszakkal alkalmazásával megkezdette, de akaratán kívül eső okból be nem fejezte.

Vádalom végül őt a B. T. K. 241. szakaszába ütköző két természet ellen való fajtalanság vét-

sége czimén azzal, hogy 1907. évi június hónapban Frankfurtban Stute Károlylyal és 1908. tavaszán valamint 1908. szeptember hónapjában Bécsben Reitz Edével több ízben fajtalanságot követett el.

Tanukul megidézettek: Dirner Béláné szül. Kiss Teréz, Kiss Tamásné szül. Petrovics Teréz, Rónay György, Marossy Árpádné, Nikolics Sándor. Mind a három törvényszéki orvos: dr. Ajtai, dr. Minich és dr. Schaffer, dr. Reitz Ede tanu Bécsből.

A vádirat indokolásában kiemeli, hogy *Kragujevics Spázót* a törvényszéki orvosok epilepsziás elfajulást mutató, etnikailag fogyatékos egyének jellemzik. A tisztességes családból származó, jogvégzett és így magasabb intelligenciájú fokon álló terhelt fokozatos súlyosodásnak ez az elfajult erkölcsi állapot adja meg a magyarázatát. A fővárosban, ahová egyetemi tanulmányait végezni jött a terhelt, rokonai összeköttetésénél, megnyerő modoránál és csinos külsejénél fogva előkelő, jó társaságba jut s a társaságban olyan élvezetekkel ismerkedik meg, amelyeknek kielégítésére az ő szegényes pénzforsái korántsem elégségesek. Csekély ellentálló képessége mellett nem riad vissza az erkölcselenségtől s a büntől, csak hogy a költséges élvezetekről, amelyekbe belekóstolt, lemondania ne kelljen. Lehet, hogy nem tisztán a pénzszerezi vágy hozta a terheltet hamarosan összeköttetésbe az ugynevezett homoszexuális férfiakkal, akik beteges hajlamból érzéki vágyaikat hasonműekkel üztött fajtalankodással elégítik ki, lehet, hogy ebben valamelyes csekélyebb fokú nemi elfajulásnak, vagy a véletlennek is része volt, de hogy a terhelt ez új körben részére megnyíló pénzforsrást gyorsan felfedezte s abból bőven merített, az kétségen kívül áll. Amde a terhelt igényei folyton nőnek, az erkölcselenség mocsarában természetesen mindig mélyebbre süllyed, amidőn a bűnös fajtalankodás pénzforsrása megcsappan, a terhelt, hogy egyszerre nagyobb pénzüsszeghez jusson, már a súlyosabb beszámítási büncselekmények útjára lép.

A megokolás ezután elbeszéli a Kiss Tamásné kárára elkövetett két lopást, melynek elkövetését a terhelt beismeri. Kiss Tamásnénak tartozó kárterítés összegét terhelt *Stute Károly* majnafrankfurti kereskedő kárára elkövetett lopás útján szerezte meg. A vádirat ezután részletesen ismerteti az *Engel Károly* ellen elkövetett rablógyilkosság és a *Reitz Ede* ellen elkövetett gyilkossági kísérlet részleteit.

TÁVIRATOK.

A kínai orosz vasut eladása.

Páris, november 15. Az „Echo de Paris“ pétervári tudósítója fenntartás mellett jelenti, hogy *Kokovcevez* orosz pénzügyminiszter a kelet-kínai vasutat 300 millió rubelért eladta Japánnak. Oroszországnak még öt évig joga van a vasut egy részén katonai csapatokat szállítani.

Odessza a zsidók ellen.

Pétervár, november 15. (Saját tudósítónktól.) Az odesszai városi tanács elhatározta, hogy kérni fogja a czártól az odesszai zsidóságnak a дума képviselőválasztói jogosultságából való kizárását.

UJDONSÁGOK.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőket, kiknek előfizetése e hó 15-én lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál sziveskedjenek minél előbb megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

NAPIREND. Naptár: Kedd, november 16. — Róm, kath.: Othmár ap. — Prot.: Ödön. — Görög-orosz: nov. 3. Acepzimas. — Zsidó: Kisz. 3. — A nap két reggel 7 óra 7 perczkor, nyugszik este 4 óra 22 perczkor. — A hold két délelőtt 10 óra 33 perczkor, nyugszik este 6 óra 30 perczkor.

A közoktatási államtitkár fogad 12—2-ig. A kereskedelmi államtitkár fogad d. u. 4 órakor. A Petőfi Ház (Erekljmuzeum) Bajza-utca 21. szám. Nyitva naponta, vasár- és ünneppnapokon is, 10—2 óráig. Belépődíj 1 korona, keddi napokon a belépés ingyenes. — A „Magyarok bejövetele“ Feszty Árpád körképe a Városligetben. Nyitva reggeltől estig. Belépődíj 1 korona. — A Műcsarnok téli kiállítása. Nyitva 9—3 óráig. Belépődíj 1 korona. — A Kéve kiállítása a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9—4-ig. Belépődíj 1 korona. — Őszi kiállítás a Könyves Kálmán szalonjában. Nyitva 9—7-ig. Belépődíj nincs. — A Gulácsy-Fáy-kiállítás

az Uránia Kiggyó-téri szalonjában. Nyitva egész nap. Belépődíj nincs.

Nyitvalevő muzeumok: A Nemzeti Muzeum régi-ségtára 9—2-ig. — A Szépművészeti Muzeum 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Muzeum 10—1-ig. — Az Iparművészeti Muzeum 9—1-ig. — A Történelmi Képcsarnok 10-től fél 2-ig. — A Széchenyi Muzeum 10—12-ig. — Az Aquincumi Muzeum egész nap. — A Ráth György Muzeum 10—4-ig. — Az Erzsébet Muzeum 9-től fél 1-ig és 3—4-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: A Nemzeti Muzeum könyvtára 9—4-ig. — Az Akadémia Könyvtára 3—7-ig. — Az Egyetemi Könyvtár 9—12-ig és 3—8-ig. — A Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — A Kereskedelmi Muzeum könyvtára 9—2-ig és 6—8-ig.

— **Kossuth Ferenc születésnapja.** Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, a negyvenhét éves függetlenségi Kossuth-párt elnöke holnap lesz hatvannyolcz éves. Születésnapja alkalmából a párt tagjai testületileg keresik fel vezérüket. Az üdvözlés holnap délelőtt tizenkét órakor lesz a kereskedelemügyi minisztériumban. Az üdvözlő beszédet Sághy Gyula udvari tanácsos, a párt alelnöke fogja mondani.

— **A betléri vadászatok elmaradása.** Alsó-Sajóóról jelentik: gróf *Andrássy Géza* a *Henrik* porosz hercege tiszteletére Betlérben és a szádvari erdőségekben e hó 17-ére tervezett vadászatokkal e hó 26-ára halasztotta el. A vadászaton *Henrik* hercege német tengernagyon kívül ott lesz *József* főhercege is, mindketten segédtisztjeikkel, továbbá hercege *Eszterházy Miklós*, *Liechtenstein János* hercege, *Windischgrätz Lajos* hercege, gróf *Festetics Tasziló*, *Károlyi Imre* és *József* grófok, gróf *Haugwitz Henrik*, *Andrássy Sándor* és *Gyula* grófok, *Rohonczy Lőrincz* és néhány gömri előkelőség is hivatalos a vadászatokra. *Henrik* hercege és *József* főhercege Milán volt szerb király és néhai *Ottó* főhercegeknél egykori lakosztályában fognak lakni, melyet gróf *Andrássy Géza* egész újonnan, fényesen berendeztetett a fenséges vendégek számára. A fejedelmi vadászok automobilon érkeznek e hó 26-án délután Betlérbe. A szulovai erdőségben *Dénes Géza* erdőfelügyelő emberei több hatalmas, barna örvös medvét nyomoztak ki, a medveállomány a napokban megszaporodott olyképpen, hogy *Hohenlohe* hercege vadaskertjéből nyolcz darab medve kiszabadult s ezek közül egyik-másik a szomszédos szepességi erdőkből a szulovai erdőségekbe tévedt.

— **Kitüntetés.** A kir. magy. Tudományegyetem ötven éves tudori díszoklevelet küldött a napokban dr. *Balogh Sándor* budapesti ügyvédnek, a 48—49-es Honvéd Egyletek Országos Egyesülete és a Honvédménház bizottsága elnökének. A jubiláns ugyan minden nyilvános ünneplést távol tartott magától, kiterjedt rokonsága azonban tegnap díszlakomával ünnepelte meg a kitüntetést; a lakomán a jubilánst *Vértesi Károly* író köszöntötte fel.

— **Taxis hercege balesete.** A pardubitz-i parforce vadászaton *Taxis Sándor* herceget baleset érte. Lovával át akart jutni egy vasuti töltésen, de a ló elbukott és maga alá temette a fejedelmi vadászt. Dr. *Mesany Röntgen-sugarak* segítségével megállapította, hogy a hercege egyik baloldali bordája eltört és jobb karján is zúzódások vannak. A hercege, noha súlyosan megsebesült, gyalog ment Pardubitzig, ahonnan aut mobilján Bécsbe vitette magát.

— **Nemesi előnév.** A király *Pataky Ferenc* Miksa lugosi plébános-helyettesnek, a minorita-rend otáni társháza főnökének, régi magyar nemességének épességben tartása mellett, a „Pujoni“ előnévet és a bemutatott czimert díjmentesen adományozta.

— **Az új Műgyetem megnyitása.** A Műgyetem tanácsa elhatározta, hogy még ezidén megtartja a Műgyetem ünnepélyes megnyitását. Eredetileg e hó 17-ére tervezték a megnyitást, de minthogy még nem készült el az a nagyszabású, illusztrált munka, melyben a Műgyetem tanácsa a *József* Műgyetem történetét kiadja, e hó 27-ére halasztották az ünnepélyes megnyitást; valószínűleg azonban ekkor sem tarthatják meg, miután *József* főhercege részt vesz az e hó 27-én *Henrik* porosz tengernagy tiszteletére rendezendő betléri medvevadászaton. Mint értesülünk, a megnyitást december hó első felében fogják megtartani nagy ünnepségek keretében.

— **Kitüntetett urinó.** A király megengedte, hogy a szerajevói illetőségű *Kooschet Czézár* es. és kir. százados neje *Kooschet Czézárné* pozsonyi lakos a neki adományozott „Pro ecclesia et pontifice“ pápai díszkeresztet elfogadja és viselje.

— **Kossuth Ferencz balesete.** Kossuth Ferencz ma Bécsben, amikor a királyi kihallgatás után ebédre hajtatott, nagy veszedelemben forgott, melyből azonban szerencsésen megmenekült. A könnyen végzetessé válható baleset délután félháromkor történt. A miniszter az audiencia után a magyar palotából Sztérényi József államtitkárral bérkocsin elment ebédelni. A kétfogatu bérkocsi sebes ügetéssel haladt a Sacher-szálló felé, amikor a helytartósági épület mellett egy szűk keresztútezőn egy másik sebesen hajtó kocsi került vele szemben. Kossuth Ferencz kocsijának kocsisa későn vette észre a másik kocsit és az összeütközés elkerülhetetlen volt. A másik kocsi rudja betörte Kossuth kocsijának ablakát és behatolt a kocsiába. Kossuth Ferencz sértetlen maradt, mert szerencsére még idejekorán visszakapta a fejét, de Sztérényi József kezét a betört üveg egyik szilánkjára megsebezte. Az összeütközés oly heves volt, hogy az idegen bérkocsi egyik lóva elbukott s a kocsi rudja kettétört. A baleset helyén csakhamar nagy tömeg gyűlt össze, mert a baleset az első pillanatban sokkal komolyabbnak látszott, mint amilyen valóban volt. Az oda siető magyar képviselők és újságírók megnyugtatózására Kossuth Ferencz mindjárt tréfára fogta a dolgot:

— Látják uraim — így szólt — minő baj történhetik egy Ausztriával való összeütközés következtében.

Szatmári Mór képviselő ezt jegyezte meg rá:

— A magyar alkotmány már kiállta a próbát.

Előkerült a rendőr is. Kossuth megnyugtatta, hogy baj nem történt. A rendőr fölvette a tényállást és megállapította, hogy az összeütközés okozója Seibel bérkocsis alkalmazottja. Kossuth Ferencz miniszter és Sztérényi József államtitkár visszazárták a kocsiba s a Sacherbe hajtottak, hogy ott várják meg a királytól visszajövő Weberle miniszternököt. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter és gróf Zichy Aladár miniszter már ott voltak.

— **Szolgálati jubileum.** A Magyar Királyi Postatakarékpénztár közigazgatási osztályának tisztviselői ma ünnepelték bellusi Baross Géza miniszteri osztálytanácsos, az intézet aligazgatóját, azon alkalomból, hogy államszolgálatának harminczadik évét töltötte be. Az egybegyűlt kártársak érzelmeit Csury Jenő dr. osztálytanácsos tolmácsolta, ki egyúttal kiemelte a jubiléus azon érdemeit is, melyeket hosszú szolgálati idejéből a postatakarékpénztári intézmény körül szerzett. Baross aligazgató megalapozta meg a nem várt óráziót és ígérte, hogy ezután is főszékhelyének az intézetet és annak tisztviselőinek érdekeit fogja tekinteni. A szép ünnepség a jubiléus életével ért véget.

— **Mikszáth Kálmán jubileuma.** A Mikszáth Kálmán-jubileum rendezésére alakult nagybizottság e hónap 16-án, kedden délután hat órakor a magyar tudományos Akadémia üléstermében értekezletet tart.

— **Bombamerénylet az indiai alkirály ellen.** Earl of Minto indiai alkirály ellen Ahmadabadban bombamerényletet követtek el, de az alkirálynak nem történt baja. Amikor az alkirály délután nejével a városban átkocsizott, röviddel a kocsi elrobogása után, bomba robbant fel. A robbanás színhelyén egy embert találtak leszakított karral és mellette egy még fel nem robbant, mellettel töltött bomba feküdt. A bombát egy hindu ember dobta a kocsi felé. Egy későbbi távirat jelenti, hogy amikor az alkirály a bombarobbanás után tovább kocsizott a városban, a sűrű embertömegből két hajtódárdát dobta a kocsija felé. Az egyiket a kocsi mellett lovagló dragonyos altiszt a kardjával elhárította, a másik egy bennszülött tisztet horzsolta, aki ernyőt tartott lady Minto felé, azután a földre esett. A robbanás folytán megsebesült ember egy járókelő volt, aki a bombát felvette.

— **Haragból lelőtte.** Basahidon körvadászati körben Deffert nagybíró tanító Bardillovich Péter végrehajtóval szótávitásba elegyedett. Bardillovich rálőtt Deffert tanítóra, aki néhány óra mulva meghalt. Bardillovich ellen megindították a vizsgálatot.

— **Herczeg Ferencz a Leányegyletben.** A Lloyd-Társaság pompás dísztermében tegnap délután parázsszemű szép leányok vendégséget adtak. Egy csésze teára szolt a meghívás, de a rum mellé finomított szellemi alkoholt, a cukor mellé sőt — hamisítatlan attikait, — s a tejszín mellé leszűrdött szelid életfilozófiát is szolgáltak föl.

A Leányegylet tartotta első Five o'clock Teáját és a jóságos szívű s művelt lelkű rendezők a jótékonyág oltárán az irodalomnak is gyújtottak áldozati lángot.

Szeretreméltó ravaszkodással Herczeg Ferenczet hitták meg, hogy tartson „szabad előadás”-t. Mert hát jól tudták: 1. hogy Herczeg Ferencz nem tagadja meg a nők kérését; 2. hogy Herczeg Ferencz előadását meghallgatni örömmel jönnek el az emberek; 3. hogy Herczeg Ferencz csak olyat fog mondani, amit végig hallgatni élvezet és — tanulság.

Nem is csalódtak. Herczeg Ferencz jött, olvasott és győzött... sőt mi több: meggyőzött. Mert hát ő is „ravaszkodott.” Olyan témát választott, amely leezkeanyagnak is bevált. Mintha Horkayné szólna, vagy talán — mintha Horkaynéhoz intézte volna a szót.

Kimutatta, hogy a politika mocsár, melyben eddig csak a férfiak gázoltak, s kár lenne, ha a nők is beleártanak magukat, hogy befecskenedezze őket. Épen legjobbkor állt elő ezzel a példázással.

Mielőtt tulajdonképeni feladatához fogott volna, mentegetőzött. Mert hát „szabad előadást” vártak tőle és ő — papirlapot hozott magával.

— De olyan kitűnő a Leányegylet hírszolgálat, — jegyezte meg finom mosollyal — hogy a lapokból tudtam meg, hogy szabad előadást fogok tartani. Álmatlan éjen át töprengtem, mitévő legyek, míg végre elhatároztam, hogy a szabad előadást — leírom. Most pedig engedelmet kérek, hogy felolvashassam.

Nevetés, taps és élenzés közt egyhangulag megadták az engedélyt. Azután rövid köhécselés, legyezéscsapkodás és székfoglalás után siri csend állott be, s Herczeg Ferencz megkezdte felolvasó-előadását.

Szellemes csevegés volt az, mely értekezésnek is beillett, bármennyire iparkodott is szerzője az „egy kis fecsegés” színére szerénykedni. A költőről, a nőről és a politikáról szolt, egymáshoz való vonatkozásaikban.

— A szépirodalom, — mondta bevezetéképen — ma a nők vállain nyugszik. A költők ugyanis irnak, a férfiek megveszik a könyveiket, de a nők — el is olvassák. Ésők egyszersmind nagyon éles szemű és nagyon hálás kritikusok is. Ez pedig nem is valami csodálatraméltó, mert a költőt és a nőt rokon élethivatás egyesíti: mindkettő a fényűzést, a fényűzést adja a világnak. És a lélek e fényűzése nemesíti úgy a költőt, mint a nőt.

Majd áttért a politikára:

— A nemzeti parlamentarizmus a mi állandó veszélyünk. Az ország ifjúsága elmerül a politikai posványban és a legszebb éveit szegénytelen terméketlenségben tölti el. Így eshetett meg, hogy 118 évvel Széchenyi után se vagyunk még kulturnép. Az lesz az igazi lángész, aki végre megérteti velünk, hogy előkelőbb foglalkozás kispengét és gyapjút árulni, mint „csak” a hazát szeretni.

Ezek után sütötte el az öreg ágyut:

— Ami pedig a nőnek a politikához való viszonyát illeti, Deák Ferencz ugyan azt tartotta: „Sohse mondj el titkot a feleségednek, de avasd be a politikát minden alakulásaiába”. — én azonban nem tudok megbarátkozni azzal, hogy a nő beleártsa magát a politikába. Mert bár Numa királytól Deák Ferenczig minden nő Egeria és láthatatlan politikai sugó volt, a politikai pálya — különösen nálunk — ezer meg ezer veszélyt rejt magában a nők számára. Bár Goethe megjósolta, hogy a nő ezt a területet is meg fogja hódítani, s bár például a suffragettek között nagyon sok intellektuális derék politikus van, — mégse kívánatos, hogy erre a térre lépjenek, mert az a veszély érhetné őket, hogy ugyanabban a posványban kelene gázolniok, mely eddig csak a férfiakat fecskendezte be.

A szép hallgatónök önkéntelenül végirtékint-

tettek elegáns csipkés toilette-jeiken, s megborzádtak arra a gondolatra, hogy piczi lakkezipőjüktől föl a zse-től csillogó tüneményes kalapjaikig sárral lehetnének bespricczelve. Képzelték hát, milyen őszintén adtak igazat az illusztris felolvasónak, s milyen tomboló, lelkes, izzó tapsviharban fejezték ki hálás elismerésüket.

A szellemi élvezet után következett — a tea. Külön tanulmányt kellene arról írni, hogy a budapesti nő keztyűs keze milyen kecsesen fogja a teás csészét, s társalgás közben, milyen kedvesen szürcsöli a forró italt. Az egyik sok cukorral, semmi rummal; a másik cukor nélkül tejszinnel, a harmadik rummal és citrommal.

Ahány nő, annyiféle teázó. „Figyeld meg, ki hogyan issza teáját, s megtudod — kiesoda.” Már csak ezért is érdemes a Leányegylet Five o'clock Tee-jeit látogatni.

— **Thaly Kálmán végrendelete.** Az elhunyt Thaly Kálmán végrendeletének részletei csak most lettek ismeretesek. A végrendelet a református teológiáról, főgimnáziumokról és iskolákról emlékezik meg gazdagon. Thaly azonfelül 50.000 koronát hagyományozott a Magyar Történelmi Társulatnak, hogy ebből az összegből pályázatokat hirdessen a magyar szabadságharcokról. A Magyar Tudományos Akadémiának Thaly Kálmán 5000 koronát hagyományozott, minden kikötés nélkül. Értékes kép- és oklevélgyűjteményét, köztük több remek Rugendas-képet a Magyar Nemzeti Múzeumnak hagyományozta Thaly. Erekljűit és emléktárgyait Debreczen városának hagyományozta. A város ezekből az érdekes tárgyakból egy külön Thaly-múzeumot létesít. A végrendelet végrehajtásával Thaly Kálmán Wlassics Gyulát, a közigazgatási bíróság elnökét és Thallóczy Lajost bízta meg.

— **Az amerikai cukortörzst botránya.** Az amerikai cukortörzst vezetői ellen megindított eljárás egyre botrányosabb visszacélásokat derít ki. A vámhivatalnokok sok kompromittáló okmányt megsemmisítettek, hogy meghiusítsák a vizsgálatot. A jelek azt mutatják, hogy a törzst üzemei egészen a kormányig érnek. A vámasalásokból minden valószínűség szerint világraszóló botrány fog ke-
rekedni.

— **A miniszterelnöknek üzletei.** A belgrádi „Zwono” mai száma közli: Öt év előtt történt, hogy a jelenlegi miniszterelnök felesége a szerb földhitelintézettől fölvevtt kölcsönpénzen megvásárolt egy nagy háztelektömböt a város közepén, az Imperial-fogadó szomszédságában. Azóta tíz részlet lett volna esedékes és Pasicné egyetlen egyszer sem törlesztett, de a bank a milliomos miniszterelnök felesége ellen semmit sem tett, pedig köztudomásu, hogy a földhitelintézet környértele-nül árvereztetni a legszegényebb parasztot is, ha még oly csekély részlettel tartozik.

— **A török vendégek köszönete.** A török vendégek tegnap Zimonyból, az ország határáról a következő táviratban üdvözölték Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert:

Abban a pillanatban, amidőn Magyarország területéről távoznok, teljes szívvel köszönetet mondunk Nagyméltóságodnak azért a lelkes vendégiszteretért, amelyet egész magyarországi kirándulásunk alatt tapasztaltunk. Az Ön rokonszérrel annyira teljes fogadása mindig szívünkbe lesz vésvé.

— **A Nobel-díj.** Stockholmból jelentik: Még bizonytalan, vajjon az irodalmi Nobel-díjat Lagerlöf Zelma vagy Anatole France fogja-e megkapni. Az akadémia már tegnap döntött, de az eredményt mélységesen titkolja. A többi Nobel-díjra a jelöltek: Edison (fizika és kémia) Raux, a párisi Pasteur-intézet vezetője, a difteria-szerum feltalálója pedig az orvosi díjra.

— **Adomány a Hirlapírók Nyugdíjgyűlésének.** A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézetének Gerbeaud Emil üzlete félszázados fennállása és itteni ipari működése negyedszázados évfordulója alkalmából 1000 koronát adományozott.

— **Astorné vagyona.** Az Astor-házaspár válópöre most nyert befejezést. John Jakob Astor elvált neje számára egy newyorki banknál negyven millió márkát helyezett letétbe végkielégítésül. A házastársak azonkívül meggyeztek, hogy a fiugyermeket az apja, leányukat pedig az anyja fogja neveltetni. Astorné, hir szerint, állandó tartózkodásra Londonba utazik.

— Az elszabadult léghajó. A zürich—krakói Gordon-Bennet versenyben résztvevő *Leblanc* Alfréd párisi léghajós Alsókubin mellett Zazriva község határában kiugrott léggömbjéből és a léghajót otthagya. Ebből az alkaiomból egy lemergi tudósítás jelent meg a bécsi és budapesti lapokban november 10-iki kelettel, amelyben az van megírva, hogy a léggömböt Zakopane mellett megtalálták és az teljesen ki volt rabolva. A hír megjelenésekor mindenki tisztában volt azzal, hogy ez tévedés és hogy itt rablásról szó sem lehet. Azt tételezték fel, hogy mikor a léggömb Zakopane mellett leesett, az abban levő tárgyak kiestek belőle. Tényleg megtalálták a tárgyakat a Koznicka-völgyben, nevezetesen: egy bundát, térdképeket, iránytűt, két revolvert, több ruhaneműt, egy barometert és több titkos okmányt. Az esetről nyomban jelentést tettek Római zászivai körjegyzőnek és a talált tárgyakat beszállították a községi irodába. A tárgyakat Oláh Károly zászivai lakos találta meg.

— Björnson nagybeteg. Björnson állapota, ki néhány nap előtt Párisba utazott, hogy egy ottani specialistaival kezeltesse magát, aggasztó módon rosszabbodott.

— Szerencsétlenség a tengeren. Az Onda nevű gőzös vasárnap reggel a Lazaine postagőzessel összeütközött. A postagőzös két perc alatt elsüllyedt. Az Onda hatvanegy embert megmentett és azokkal Szingapóréba tért vissza. Hét európai tiszt, a postagőzös kapitánya és öt tisztje és nyolcvannyelezenöt ember a tengerbe fullt. A tengerbeesettek közül több embert a czápák megtámadták. Szingapóréból táviratozzák nekünk, hogy a *Messageria* Maritime postahajójának az angol gőzessel történt összeütközésekor kilencvenöt ember halt meg. Az összeütközés olyan erős volt, hogy a postagőzös két perc alatt elsüllyedt. A tengerbe fullt utazók közt hét európai is volt és egy magyar házaspár is, báró *Beniczky* és neje.

— Nagy bányakatasztrófa Amerikában. New-yorkból jelentik, hogy a cherry-i (Illinois) szénbányában tegnap óriási robbanás történt. Egy bányahivatalnok nyilatkozata szerint négyszáz bányász vesztette életét. A bánya lángokban áll. A robbanást tűz okozta, amely egy szénrakás meggyuladása folytán keletkezett. Öt órával a robbanás után, 12 holttestet találtak. A bányamű igazgatója kijelenti, hogy szinte lehetetlen, hogy akiket még nem találtak meg, életben legyenek. Miután lehetetlen volt a bányát vízzel elárasztani, elhatározták a tárnabéjáratok bezárását abban a reményben, hogy a lángok, amelyek a föld felszínéig csaptak fel, levegő híján elaludnak. A legtöbb bányamunkás osztrák (attól tartunk, hogy magyar. Szerk.) és olasz. Egy később érkezett távirat szerint a bányarobbanás következtében beszorult munkások számát 250-re teszik. Azt hiszik, hogy már mindnyáján meghaltak.

— Kitiltott román lapok. A belügyminiszter a kereskedelmiügyi miniszterrel egyetértéssel a Bukarestben megjelenő „Vittorul”, „Minerva” és „Consevorul” című politikai román napilapoktól a postai szállítási jogát a magyar korona országainak területére nézve megvonta. A kormány ugyancsak megvonta a postai szállítási jogát a Jorga Miklós bukaresti egyetemi tanár által francia nyelven irt „Les Hongrois et le nationalité roumaine en 1909. Procès de presse et autres persécutions” (A magyarok és a román nemzetiség 1909-ben. Sajtóperek és egyéb üldözések.) című sajtóterméktől.

— Letartóztatott kivándorlók. Csáktornáról jelentik: A határrendőrség a múlt héten hatvan kivándorlót tartóztatott le, kiknek legnagyobb része a katonakötelezettség alól akart Amerikába menekülni, tíz kivándorlót pedig Zágrábban tartóztatott le, mert Amerikába szülő utlevelük nem Fiumén, hanem Hamburgon át való utazásra lett kiállítva. Valamennyi kivándorlóról meggyőződtek, hogy ügynökökkel állottak összeköttetésben. A határrendőrségnek sikerült az ügynököket *Popeszkú* Vazul földműves felkenyéri lakos személyében letartóztatni, aki Falk és társa hamburgi nem engedélyezett hajóügynökség részére csábította a kivándorlókat. *Popeszkú* a határrendőrség két havi elzárásra és hatszáz korona pénzbírságra ítélt.

— Pusztulás Nyugat-Itndiában. A Haiti-szigetén levő Port au Princeből jelentik, hogy a ciklon dulása idejében, mely a múlt hét utolsó napjaiban érte el tetőpontját, a földrengés az egész szigetet megingatta. Ugy tünt fel, mintha a tenger fenéke felemelkedett volna és erre magas hullám árasztotta el a szárazföldet. A kap-haiti északi partján levő vámházat a hullámok elsöpörték. Az elemek borzalmas pusztítása igen sok kárt okozott a közelben fekvő San-Domingo közvértársaságban is. A sziget keleti sarkán levő Pueroplata várost egy hatalmas hullám teljesen elöntötte. A földrengés és a hatalmas víztömegek sok helyen nagy földomlást okoztak. A sziget partjai egészen megváltoztak. Nem volt kisebb a pusztulás Jamaika szigetén sem, ahol a banánültetvények teljesen megsemmisültek. Az ipar és kereskedelem szünetel, a vonatok nem közlekednek, a városok utcait romhalmazok borítják, a táviróvezetékek elszakadtak, s ami a legkellemetlenebb: a kingstoni vízművek is rombadóttek. Napokon át záporoként esett az eső, amely falvak házaik elmosta. A vízárdatban sok ember halálát lelte. — Különös kalandot éltek át az „Altai”-gőzös utasai, akik Cartagenából Columbiába utaztak Jamaikában időztek. A tomboló vihar közepette kiszakította ketreczének vasrácsait egy feldühödött jaguár, amelyet a hajó alsó rekeszeiben őriztek. A fenevad a hajó középső részeibe került, ahol a hajó utasai voltak összezsúfolva s az utasok közül sokat megsebesített. Az utasok a feldühödött fenevad elől a fedélzetre menekültek. Amikor azután a vihar kissé lecsendesedett, a hajó legénysége a hajó feoskendőjéből forró vizet fecskendezett a fenevadra s így a hajó egyik rekeszébe szorította, ahol azután elfogták és ismét ketreczébe zárták.

— A Hirsch nyomdai-alapítvány. A Franklin-Társulat nyomdai szakmunkáinak által, érdemes igazgatójuk nevére létesített Hirsch Lipót-alapítvány kamatait, melyek minden évben Lipót-napján kerülnek szétosztásra, ez évben ismét négy intézetbeli rokkant szaktárs élvezte, nevezetesen Juhász János, Horzény Ferencz, Erényi Ferencz és László Dezső.

— Vasúti vonat és kocsis összeütközése. Kis Gyula szegedi földbirtokos ma délelőtt *Csókási* Ferencz iparossal kifelé hajtott a városból. A lovakat Nagy János kocsis hajtotta. A Kálvária-úti sorompónál az út el volt zárva, mert a 715. sz. budapesti személyvonat esedékes volt. A lovakat azonban nem lehetett megállítani; megvadulva nekirohantak a sorompónak, azt áttörték és épp akkor értek a sinhez, amidőn a vonat arra haladt. A kocsis két utasa idejekorán leugrott, a kocsist azonban a lovak magukkal ragadták. A mozdonyvezető hiába fékezett, a lovakat a kerekek huszafatokba tépték. A kocsis a négy méteres töltésről lebukott és fejt összezúzta. A vonat száz méternyire a baleset színhelyétől megállt, s miután a kerekek letisztították a hústömegektől, a vonat folytatta útját Budapest felé.

— Maffia Boszniában. Szerajevóban tizenhét előkelő szerb polgár névtelen levelet kapott, amelyben azzal fenyegetik őket, hogy ha egyenkint háromszáz dinárt nem küldenek meghatározott helyre, akkor merényletet fognak ellenük elkövetni. A rendőrség kutatja a zsarolókat.

— Lezuhant tribün. Madridban tegnap ünnepelték Valenciában Florente agg költő születésnapját. Az ünnepen nagy szerencsétlenség történt. Egy emelvény, amelyen több mint háromezer ember állott, összeroppan és negyvenegyen többé-kevésbé súlyosan megsebesültek.

— Riadalom egy iskolában. Az Aréna-ut 27. száma alatt lévő polgári leányiskolában nagy riadalmat okozott ma délelőtt az a szokatlan eset, hogy óra közben három kis leány egyszerre rosszul lett és összeesett. Nyomban kihívták a mentőket, akik megállapították, hogy a kisleányok, *Gáldstein* Elza, *Seress* Erzsé és *Prodzar* Juliska 12 éves tanulók mérgezési tünetek közt betegedtek meg. A mentők előbb eszméletre térítették a kisleányokat, azután kimoszták a gyomrukát. A gyors segítség használt. A leánykák azt mondják, hogy reggel egy cukrosboltban cukrot vásároltak, nyilván a cukorkák mérges anyaggal voltak megfestve és ettől lettek annyira rosszul.

— Csalás hamis szerződéssekkel. A minap a Katolikus Népszövetségnek csalásnak jöttek a nyomára, amelyet egy hamisított szerződéssel akart valaki elkövetni. A csaló a szerződést a Katolikus Népszövetség hivatalos levélpapírosára írta s egy építész károsított meg, aki aztán följelentést tett ellene. A detektívek mindenekelőtt azt kutatják, hogy miként juthatott az illető a hivatalos levélpapírhoz. A szövetség irodájában nem lophatta. Egy detektív erre fölkereste a Károly-köruton azt a papirkereskedőt, akinél a szövetség nyomtatja a papírost.

— Van-e önnek, — szölt hozzá — a Katolikus Népszövetség levélpapírosából néhány példány.

— Kell lenni, — szölt a kereskedő — mert minden nyomtatványból megtartunk egy-két példányt, hogy más megrendelőknek bemutathassuk.

Erre keresték a megmaradt példányokat, de nem találták őket sehol. A detektív most már megmutatta a hamis szerződést s a kereskedő egy elbocsátott alkalmazottjának írását ismerte föl rajta. A szélhámos egy olyan szerződést csinált, amelyben a Katolikus Népszövetség egy lakás átadását rendeli meg s ezért kétezer koronát fizet. A szerződésre ráhamisította Szentiványi Károlynak, az Országos Katolikus Szövetség igazgatójának és Haller Istvánnak, a Katolikus Népszövetség titkárnak a nevét, azután fölkereste az építész, kijelentette, hogy provízió fejében hajlandó neki juttatni a munkát. Az építész igen kedvezőnek találta a szerződést, adott a szélhámos embernek száz koronát, s a nyereségből is ígért tíz százalékot. Amikor aztán elment tudakozódni, akkor rájött, hogy a szerződés hamis. A hamisítással a papirkereskedő egy elbocsátott alkalmazottját gyanúsítja.

— A gyilkos hivatalnok. Dr. Déci Géza, Iványi Margitnak, a gyilkos hivatalnoknek védője ma sürgős kérvényt adott be a vizsgálóbíróhoz, amelyben védelem elmeállapotának orvosszakértői megfigyelését kérte. A védő szerint Iványi Margit, aki a vizsgálóbíró szobájában rohamokban epileptikus rohamokban összeesett, tetőt beszámíthatatlan állapotban követte el, büntető uton tehát nem vonható felelősségre. Utalt beadványában a védő arra is, hogy a törvényszék fogházi orvosa is súlyos betegnek találta Iványi Margitot kit gyógykezelés céljából szállított a gyűjtőfogház rabkórházába. A vizsgálóbíró a beadott kérelem dolgában a napokban fog dönteni.

— Letartóztatott csaló. Még a nyáron történt, hogy Vavrek András nagyszalánki és Simon Imre hollóházi lakosok Triesztbe akartak utazni, hogy ott egy rokonukat meglátogassák. Utjuk Budapesten vitt keresztül. Betértek a Kerepesi-ut 1. számú kocsmába, ahol megismerkedtek Jeszenszky Károly 18 éves munkáttal emberrel. Ez amikor meghallotta, hogy a két vidéki Triesztbe igyekeznek, figyelmeztette őket:

— Maguk nem kapnak jegyet a pénztárnál, mert az hiszik, hogy kivándorlók. Majd én megváltom a jegyüket.

Átvett a két vidékitől huszonkét koronát, azután megszökött tőlük. Vavrek és Simon miután látták, hogy be vannak csapva, megváltották a jegyüket s elutaztak. Tegnap érkeztek vissza s megint a Kerepesi-ut 1. számú kocsmában pihentek meg. Éppen akkor lépett be Jeszenszky is. A becsapott atyafiak felismerték a csalót, rendőrt híttak, aki Jeszenszkyt a főkapitányságra vitte. Miután bejólódott a család a rendőrség Jeszenszkyt letartóztatta.

— Házasság. Dr. Farkas Mihály budapesti ügyvéd eljegyezte *Ottenberg* Ilonka kisasszonyt, *Ottenberg* Tivadarnak, az Aradi Első Takarékpénztár vezérigazgatójának leányát.

Isschutz Antóniát, dr. *Isschutz* György országgyűlési képviselő és neje, *Zakariás* Irma leányát november 15-én vezette oltárhoz *Kronberger* Ede Erzsébetvárosban.

Marton Margitot eljegyezte *Pleplár* Ferencz cs. és kir. főhadnagy.

Dr. *Gara* Rezső budapesti vegyész eljegyezte *Schlesinger* Izabellát, *Schlesinger* Sándor pozsonymegyei nagybirtokos leányát.

— Nászajándékok. jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műtörás ékszerterében, Budapest, VII., Erzsébet-körut 29., I. em. szereshetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— Festőmunkások mozgalma. A szobafestő és mázoló mesterek újabban sürűn alkalmaznak nap-számókat. Ezzel kényszeríteni akarják a képesített munkásokat, hogy elesőbban vállaljanak munkát, reak-tíallják a bárczarendszert és meghosszabbítják a munkaidőt. Ez ellen a szándék ellen a festőmunkások vasárnap délelőtt *Kolozsi* Sándor elnökletével tartott nyilvános népgyűlésükön a leghatározottabban tiltakoztak és bejelentették, hogy amennyiben a munkaadók továbbra is megmaradnak eddig követett taktikájuk mellett, a tavasszal valamennyien sztrájkba lépnek. A népgyűlés végén dr. Bródi Miksa érdekes előadást tartott a munkásoknak az ólommergezés ellen való védekezésről.

— Vonatösszeütközés. Hradisoban ma reggel négy órakor az északi pályaudvaron két tehervonat összeütközött. Tizenhárom szénkocsi összetört és az egyik vonat mozdonya megrongálódott. A személyforgalom átszállással tartatik fenn.

— Az állandófelügyelő. Az éjszaka egy fiatalember lépett Nagy VI. Ferencz rendőr elé és megszólította:

— Kiss Károly rendőrfelügyelő vagyok! Ellenőrzöm az őrszemeket. Vezessen a másik poszthoz!

A rendőr tudta, hogy Kiss Károly nevű felügyelő nincs, igazolásra szólította a fiatalembert s mert nem tudta magát igazolni, bevitte a főkapitányságra. Itt megállapították, hogy az állandófelügyelő Zichy Aladár 24 éves magánzó. Megjelent később a kapitányságon Kacser László 23 éves tanárjelölt, aki közölte, hogy Zichy deliriumban szenved. Beszámíthatatlan s az ő gondjaira van bízva. A rendőrség ezek után szabadon bocsátotta az állandófelügyelőt.

— Verekedő billiárdozók. Vasárnap délután három óra tájban az Erzsébet-kürti Viktória-kávéház nagy botrány színhelye volt. Karabol-játék közben Michelstaedter Sámuel asztalosmester hangos pörlekedést kezdett partnerével. A kávécsendre intette a lármás vendégeket, mire Michelstaedter haragjával a kávécsend ellen fordult és válogatott sértésekkel illette. Neumann Béla kávécsend első felháborodásában arcul ütötte gorbomba vendégét. Az inzultuson ez annyira felbőszült, hogy a keze ügyébe eső holmival szétütött a vendégek között, feldöntötte az asztalokat és poharakat dobált a hanyat-homlok menekülő kávéházi vendégek után. A kávéház alkalmazottai nem bírták megfékezni a dühögő embert, mire a kávécsend rendőrkért szaladt, akiket aztán Michelstaedter ellenkezés nélkül követett a VII. kerületi kapitányságra.

— Halálozás. Pantl Kálmán, a Dunagőzhajózási Társaság kapitányának neje, szül. Dragon Jozsefné 61-ik életévében meghalt. Az elhunytban Pantl Károly belügyminiszteri fogalmazó anyját gyászolja.

Dr. Hoffmann József ny. kultuszminiszteri osztálytanácsost és budapesti tudományegyetemi tanárt, aki a kalocsai érseki kórházban november 11-én meghalt, szombaton nagy részvét mellett temették el Kalocsán. A megboldogultat gyászolja testvérbátyja, dr. Hoffmann Károly kalocsai apátkanonok, fia Hoffmann István Jézus-társasági rendtag és leánya, dr. Gebhardt Ferenczné.

Gürll Vilmos, geologus 33 éves korában Budapesten meghalt.

Lucsicza Gyula f. hó 12-én meghalt Érsekújvárott. A szerencsétlen véget ért Lucsicza Antalné, néhai Lukács Antal főrendiházi tag özvegyéb a törvényszéki orvostani intézetből — miután a család kérésére a boncolást mellőzték, — még tegnap kiszállították a Kerepesi-úti temető halottasházába, ahol a legnagyobb ravatalos teremben, díszes ravatalra tették. Az agg uriaszszony díszes alpakka szarkofágban nyugodott délszaki növények és temérdek égő gyertya közepette. A beszentelést délután fél három órakor Krizsán Mihály pápai kamaras, jözeftvárosi apátplebánus végezte nagy segédlettel. Ezután a hatfogatu diszkocsin elvitték örök nyugvó helyére, az arkádós sírboltok előtt lévő új sírboltba. Ma reggel egyébként exhumálták a temetőben a főváros által adományozott díszsírból Lukács Antal főrendiházi tag holttestét, hogy a házaspár együtt pihenhesen. A szomorú aktusnál jelen volt Nyíry Zsigmond helyettes temető-igazgató, dr. Földy Emil tiszti orvos, az Entreprise kiküldöttje és az egész család. Az exhumálás, illetve a személyazonosság megállapítása után Lukács Antal földi maradványait átszállították végleges nyugvóhelyére.

Kiss Rózsika, Kiss Zsigmond budapesti kereskedő és neje, született Seifmann Erzsébet leánya, e hónap 15-én elhunyt.

Özv. Kamaráth Lajosné, sz. Thegse Ilona életének 50-ik évében november 12-én rövid szenvedés után meghalt Szinerválján.

Bogáti Hajdu Sándor nyug. kir. törvényszéki telekkönyvezető folyó hó 12-én hosszú szenvedés után 65 éves korában elhunyt Nagykanizsán. Az elhunytban dr. Hajdu Gyula, a nagykanizsai függetlenségi párt egyik vezérérebe edesatyját gyászolja.

Reinhardt Károly festőművész, a festőgárda fiatalon elhunyt nagytehetségi tagjából vasárnap délelőtt temették el nagy részvéttel a kerepesi temető halottasházából. A végtisztességen igen sok festőművész és az elhunyt számos tisztelője volt jelen. Az egyházi szertartást Reviczky segédlelkész végezte.

A 48-as szabadságharcznak hat bajnoka élt Gyöngyösön. Ezek közül kettőt, Bognár János honvédtizedest és Bognár Jónás honvéddörzmetest szőlőte el e héten a halál. Az elhunyt szabadságharczókat gyászpompával kísérték utolsó útjukra.

x Hatvanezer korona, az I. osztályu huzás főnyereménye Giedicke bankház kirakatában Kossuth Lajos-utca 11. ki van állítva. Az első osztály huzása, mint már ismeretes, esütörtökön lesz.

x Szép a hajusz Hajdusági pedróvel.

x Bob hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

x Fodor-féle vívóterem a Koronahereczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x Lenkaemia (fehérvérűség) ellen a Röntgen-sugarak dr. Bönnig Izso Villanygyógyító Intézetében eredményesen kerülnek alkalmazásra, nemcsak a vérösszetételé javul, hanem az oly kellemetlen lépeménynagyobbodás, esontfájdalmak és általános testi gyengeség is feltűnő gyorsan javul e kényelmes és teljesen fájdalommentes kezelésre.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Toldi.

(Michalovich Ödön dalművének reprise-je a m. kir. Operában 1909. november 14-én.)

A „Toldi szerelmé”-nek bemutatója óta tizenhat esztendő múlt el. Mihálovich ezt a zeneművet azóta átdolgozta talán többször is. Ma új díszletekkel, új kosztümökkel, új betanulással és egészen új mázban ismét színre hozták.

Valami tulságos nagy érdeklődés a reprise iránt a közönség körében nem mutatkozott. Ennek előzménye az, hogy Mihálovichnak sikerült az „Eliáná”-val zenei renométját a minimumra leszállítania. Ráműtattunk annak idejében arra, hogy a szerzőnek az „Eliáná” sehogyssem sikerült és ez egyike azoknak a magyar operáknak, amelyeknek jobb lett volna meg nem születniök. Mégis elvitték az „Eliáná”-t Bécsbe s a „Volksoper”-ben előadták. Azonban ott is szegyenletes bukás érte. Ismételjük: megérdemelt bukás volt ez. „Eliáná” csakugyan nem volt életképes és semmi kilátása nem lehetett arra, hogy színvonalon álló dalszínházban sikert arathasson.

Sokkal jobb lett volna, ha Mihálovich a „Toldi”-val még foglalkozott volna vagy félésztendeig; ha javított volna még néhány részleten, nevezetesen pedig törülte volna azokat a részleteket, amelyek teljesen Wagner tollából kerültek ki. Ha ezeket Mihálovich kihagyja, akkor határozott, nagy tudással és mély zenei értelemmel megírt klasszikus dalművet nyújtott volna.

Igy azonban hallottuk Mihálovich „Toldi”-ját és pedig leforrázva Wagnerparadicsomával. Minden körülmények között kaczagtató dolog. Legesodásabbnak látszó jelenség pedig, hogy nem akkor készlet kaczagásra a dolog, amikor Mihálovich zenéje hangzik fel, hanem amikor egyre-másra a Wagner-czitátumok esendülnek meg. Irgalom nélkül, minden tekintetét félretéve egész jeleneteket, egész zenei gondolat-sorozatokat illesztett bele a „Toldi szerelmé”-be.

Az „Eliáná”-val komolyan foglalkozni nem lehetett. De a „Toldi szerelmé” rászolgált arra, hogy komoly munkának neveztesék. Aki ilyen kórus-részleteket tud harmoniába hozni, aki a zenekarokat úgy tudja kezelni, mint Mihálovich a „Toldi” második felvonásában, annak valóban nem lehet megbocsátani, hogy zenei gondolatait úgy odatapsztja Wagnerhez, hogy kéri belőle a sok-sok Wagner-reminiscenzia. Aki olyan nagy zenei jeleneteket ír, mint például a Toldi és Piroskáé, aki a drámai hangfestésben úgy el tudja találni az érzelmeiket, mint Mihálovich, azt nem lehet elég keményen megítélni azért, hogy a Wagner legsajátabb tulajdonát képező jeleneteket egymásután és egymás mellett úgy mutatja be, mintha az övé volna.

Ezekre a részletekre nem akarunk kitérni, mert tulságosan sok volna ezeket a jeleneteket sorban kimutatni, mely részleteket vette át Wagnerből. De igenis rámutatunk és hangsúlyozzuk, hogy ez a Wagner-imitáció csak Mihálovichnak betegsége lehet. Ez már nem Wagner-imádat, Wagner-rajongás; ez már valóságos téboly. Vagy nem lelkiismeretbe vágó dolog-e? A zeneértő észreveszi Mihálovich „Toldi”-jának ama részleteit, amelyek töle erednek, s amelyek igazán nagy talentumra vallanak és minden öt percében megszólalnak a Wagner-czitátumok. Amit Mihálovich öt, tíz, vagy tizenöt percig mestertien mutat be, azt rögtön azután agyonüti Wagner néhány taktusával. Csak két dolog lehetséges ezután: a hallgató vagy mélységesen bosszankodik, vagy esetleg azon a véleményen van, hogy azok a taktusok is Wagnerből valók, amelyek Mihálovichtól erednek.

A dolog a valóságban nem így áll. Igenis: Mihálovich a „Toldi”-val elsőrendű muzikusnak bizonyult, nem úgy, mint az

„Eliáná”-val. A „Toldi” színes, zenéje ragyogó, instrumentációja pompázó. „Eliáná” végig sivár, üres, semmitmondó, nagyképi. Toldi tele van zenei gondolatokkal, melódiákkal, a szenvedély kifejezéseivel, tüzzel, magasan járó temperamentummal. „Eliáná”-ban az összes alakok papirmachéból valók; semmi az igazi érzésből, semmi az igazságból. Hazugság ott minden taktus, minden gondolat, minden pont. Amíg Mihálovichot, a Toldi szerzőjét nagy elismerés illeti, addig Mihálovichot az „Eliáná” szerzőjét, ha a zeneakadémia valamely professzora osztályozná, iskolai nyelven szólva, ötös illelné a zeneszerzésből.

Azonban: nem folytatjuk az összehasonlítást. A „Toldi szerelmé” tegnap este sikerrel és határozott művészi színvonalon vonult be megint az Opera színpadára. Egyes részletei mély hatást tettek ott, ahol Mihálovich szólalt meg, de egyszersmind mindenki érezte, hogy kár volt lerontani Wagner-reminiscenziákkal oly művet, amely ezeknek az utánzatoknak elhagyásával magában is művészi alkotásnak volna nevezhető.

Nem is taglaljuk ezt a kérdést tovább. Művészi körökben beszélnek, hogy amikor Mihálovichot figyelmeztették, sőt kérték ezeket a részleteket az átdolgozására, kihagyására, vagy megváltoztatására, akkor Mihálovich adta a sértődöttet és semmiféle kapacitációra nem hajlott. És így miután a Wagner-betegségből gyógyítani nem lehet, meg kell hagyni benne, de egyszersmind úgy kell megítélni is, amilyenek magát bemutatja.

Mint már említettem, a tegnapi reprise határozott, nagy sikert aratott. Ez első sorban Környei meszerü Toldijának volt köszönhető. A második felvonásban emelkedett ki tulajdonképpen valóban elementáris erővel. A nagy kettősbe belevitt mindent: erőt, szenvedélyt, ábrázoló képességet, nagy és szinte félelmes erőt a drámai, mérsékletet a lírai részletekbe. Egyik nagy áriája után nyílt színen is viharos taps tört ki.

Méltó partnere volt Vasquezné, akinek még mindig gyönyörű szopránja a régi fényben ragyogott. Takáts a Tar nem éppen rokonszeres szerepét drámai erővel ruházta föl; különösen a második felvonásban találta el a szerep igazi karakterét. Erzi szerepében Ambrusné figyelemreméltó művészi alakítást nyújtott, míg Venczell és Szemere kisebb szerepekben érvényesítették sokszorosan dicsért, gyönyörű organumukat.

A zenekart Kerner István vezényelte teljes energiával, igazi művészi kézzel. Különösen ragyogó volt a rendezés, és feltűnést keltett a jelmezek pompája is. Mindez Alszeghy mesteri izlését dicséri.

Művészi szempontból jó volna, ha Toldit néhányszor előadnák. Mihálovich pedig, ha hajlana a jó szóra, ezt tenné: Toldi zongorakivonatával zongorához ülne és meghívna két-három zeneértő barátját. Nem olyanokat, akik tanárok a Zeneakadémián, hanem, akik minden mellékérdék nélkül meg merik mondani neki, mit kell ezen az operán javítani. És ha székenikái és zenei dolgokban ezeket a javításokat végrehajtaná, akkor Toldi elsőrendű magyar dalművé lesz. Ez pedig a legnagyobb elismerés, amit erről a zeneműről mondhatunk.

Nyíltan szólva, Mihálovich zenei működésével nem rokonszenvezem. Eliánáját botrányosnak tartottam. De az igazság elől nem zárkózom. Mihálovich tönkrewagnerizálta Toldit, pedig nem volt szüksége Toldiban olyan dolgokra, amelyek egyenesen Wagnerből valók. Ha ezeken a hibákon segít, bátran lehet új Toldi-repriset rendezni és ez kétségkívül rendkívüli és zavartalan sikert fog szerezni Mihálovichnak.

Erdős Armand.

(*) Hangversenyek. Az akadémiai zenekar első hangversenyével, amelyet ma este a Zeneakadémia koncerttermében rendezett, szenzációt akart adni és meg akarta mutatni a műsorával, hogy nagy ambíciója és különös szorgalmu orchester. Négy újdonságot adtak elő, — az egész

este premier-est volt. Hát ami az ambíciót illeti és az újdonságok kultiválását, az fölötté diésertes dolog. De újdonságokat adni összekapva, próbák nélkül, silány és bizonytalan előadásban: ennek semmi értelme sincs. Nem szabad ekkora készületlenséggel kiállni a közönség elé, annak a zenekarnak különösen nem, amelynek Hubay Jenő a karmestere. Minden tiszteletünk és becsületünk Hubay Jenő, a művész, a tanár iránt, — de meg kell mondanunk, hogy ő nem zenekarvezéri talentum. Hubay Jenő nem tud dirigálni, ha pedig mégis zenekart vezet, akkor próbákkal kellemo pótolnia azt, ami a tehetségéből hiányzik. Még a legjobban játszott a zenekar az első újdonságot: Lisztnek „Amit a hegyen hallunk“ című szimfóniáját. Lisztnek ez a munkája illusztrálá muzsika, a megkomponálására Victor Hugónak filozófikus költeménye adta az ideát. Programzene, amely nem megérezkíteni akar, hanem gondolatokat elmondani — zenekarral. A zenei filozófia különben a nem fontosabbik tengelye a műnek, a muzsikai szépsége pedig nem a legerősebb. Rendkívül elnyújtott Lisztnek ez a kompozíciója, a témák végnélküli kidolgozása, újra megszólalása, véget nem érő variálása teljesen széttördelk az egységét. Az est szanzációja nem is a porzsufolt könyvtárak alól kihalászott Liszt volt, hanem Bartók Béla új, zongorára és zenekarra írt rapszódiaja. Csodálatosan szép, tiszta munka, mély invenziója, melódiáktól zsongó, artisztikummal teli. Stílusosan magyar témákon épül föl, mintha ősmagyar rovásokból stilizált ornamentikának muzsika ojtását hallanók. A főszerep a koncertáló zongoráé, amelyet szinte csak kísér a zenekar, de fölébe sosa kerekedik. Az első téma is a zongorán szólal meg: puszta szomorúsága, siró fájdalom zokog meg benne. Majd a fuvók lép föl ez a stilizált téma, aztán kiszélesedve hársan meg az egész zenekaron. Könnyed, bájos, csillogó kedvű a rapszódia táncztemája is, amely kergetőzik a zongorán és a zenekaron át, a variációk hol itt, hol ott bukkannak föl, egybefűzve, széttördelve; — a foszlányából gyönyörűen bontakozik ki egy még gyorsabb lüktetésű motívum, amely pezsgő, vágató ritmussal zárja be a rapszodiát. Bartók Bélának mesteri alkotása a szimfónia, amelynek mindegyik taktusban benne van az ő nagyszerű muzsikalitása, ötletbősége, melódiás lelke, hangszerezni tudása. A zongoraszert maga a szerző játszotta, virtuóz technikával, melegen, puhán, a nagy poéta érzésével és a nagy zongorás intuicziójával. A közönség valóságosan ünneplte Bartókot, aki ráadásul egy másik kompozícióját, a „Baerentanz“-ot játszotta el.

A rapszódia szépségeiért megbocsátottak a gyöngén kísért zenekarnak. Tönkretette az előadás Mozart G-moll szimfóniáját (a huszonötödik számú) is, amelynek a szépségei elűntek a szürke és durva kézzel elrajzolt interpretálásban. Nagy kár volt érte, az allegro erejét, az andante mély érzelmességét élvezettel szeretttük volna hallgatni. A menuetto triójának a finomságát is elmosták. — Befejezésül Pierre Benoitnak „Charlotte Corday“-ját hallottuk, — a suite címében meg van a tartalma is.

Meghallgattuk benne a Marsilleso témáinak modulációit, — egyéb nem igen van az egész muzsikában egy kis, vérszegény Corday-témácskánál. Akik az utolsó szám előtt hagyták ott a koncertet, nem vesztek semmit.

Ma este rendezte a Vigadóban Wagner-estélyt *Knote* Henrik, a németek nagy Wagner-énekese. Sajátságos antitézis mindig, amikor egy énekes külső effektusok és a színpad illuziókeltő berendezése nélkül frakkban, koncertteremben Wagnert énekel. Wagner annyira összekonzepiálta a zenedráma egyes faktorait, hogy az egyik összetevő az összes nélkül töres, illuziót nehezen keltő. Csak lenyűgöző nagy egyéniségek tudják Wagnert hangversenyteremben megéreztetni, csak különös intuitív művészet tudja az érzékeinkbe az egész drámát poicziálni. *Knote* ez a kivételes művész. Az éneke átélés, minden hangja bensőség, alakítása mély és emberi. Ahogy a *Romerzschlung*-ot,

Lohengrin bucsuját átélte, valóságos lelki szanzáció volt. De *Knote* nemcsak bensőségével és a stílusérzékével hat, hanem az énekes kvalitásaival is. A hangja gyönyörűen cseng, mindenütt egyenletesen képzett. Regisztere széles és biztos, mélységekben és magasságokban egyaránt erőteljes. A timbreje talán egy kissé lágú, inkább a lyrai, mint a deklamálás felé hajló, de azért csupa érc és csupa tömörség. És az a mód, ahogyan ezzel az anyaggal bánik, az artisztikum maga. Kristályos művészet a *Knote* éneklése, a technika alárendelése a kifejezésnek és tökéletes banni tudás az eszközökkel. Bámulatosan biztos és könnyen sikló dallamkötésekkel dolgozik, egyszerű nemességgel teljes az előadása. Wagnert nem a deklamálók, az akcentuálni szeretők stílusában énekl, hanem a maga külön, ideális Wagnerstílusában. A „Rienzi“ imája fohászokdó áhítat volt, Siegfried „Schmiedelied“-je feszengő energiájú fiatalság. A közönség (tele volt a terem) megértő volt és lelkes kedvű, nagyon tapsolta *Knote*-t, akit az opera zenekara kísért. A kíséret éppen olyan rossz és széthúzó volt, mint az a két külön szám (Siegfried: Waldweben, Tannhauser: Ouverture), amelyet az énekszámok közé ékeltek.

Vasárnap délelőtt a *Filharmonikusok* rendeztek népszerű hangversenyt. Liszt első rapszódiaját, Csajkovszky „Rómeó és Julia“ fantáziáját és Haydn XII. szimfóniáját adták elő. A Vigadó tele volt zeneszomjas fiatalsággal, amely élvezett és tapsolt.

Művészi nivós kamarazene-matinét rendezett vasárnap délelőtt a *Magyar Vasúti és Hajózási Klub*. Schumann A-moll kvartettjét hallottuk *Fenyves, Plán, Hermann* és *Hajdu* stílusos interpretálásában. Nagyon sok finomság volt a játékukban és kamara-muzsika stílusának a tudása. Utánuk *Rappaport, Arnár* és *Erdélyi* játszották el Csajkovszky zongoratrióját. A kamarazene-számok között *Fodorné* Aranka éneklit szépen és izléssel elő.

(*) Az Operaházban holnap, kedden dr. Székelyhidy Ferenc bemutatásáról Hunyadi László kerül színre. A czimzerepet dr. Székelyhidy adja, akinek ez lesz az első színpadi kísérlete. Erzsébet — Sebeők Sára, Mária — Sándor Erzsébet, Mátyás — Payer, egy hölgy — Palócziné, László király — Pichler, Czillej — Erdős, Gara — Szemere, Rozgonyi — Kárpát lesz. Vezényel Márkus Dezső karmester, rendező Alszegey Kálmán főrendező. (Évi bérlet 131.) Szerdán Ivonne de Treville vendégfellépésével Hamletet adják. A vendégművész Oféliát, a czimzerepet Takács Mihály énekl. A többiekben Flatné, Venczell, Várdi S. Kornai, Hegedüs, Mihályi, Ney B., továbbá Nyrschi Emilia működik közre. (Évi bérlet 132.)

(*) A Vígazinházban a „Taifun“ tegnapi előadására is zsufolásig megtelt a nézőtér. Ezen a héten még szerdán és csütörtökön játszzák Lengyel Menyhért színművét, mert pénteken, szombaton és vasárnap az „Albert herceg“ című vígjátékának első három előadását tartják meg. A mulatságos újdonság főszerepeit P. Gazsi Mariska, Haraszthy Hermin, Góth Sándor, Tanay Frigyes, Fenyvesi Emil, Tihanyi Miklós, Szerémy Zoltán, Vendrei Ferenc játszzák. Holnap, kedden a „Buridán szamara“, Flers és Gaillavet kedvelt vígjátéka kerül színre.

(*) A Nyugat, Ignó, Osvát Ernő s Fenyő Miksa kitűnő irodalmi szemléjének november 15-iki száma feltűntést keltő gazdag tartalommal jelent meg. Gyulai Párol Schöppflin Aladár cikket, Ady Endre verset írt. A Nyugat e száma „Vacsora“ czímen egyfelvonásos színdarabot közöl Molnár Ferencz-től. A füzet tartalma a következő: Schöppflin Aladár: Gyulai Pál, Ady Endre: Harezos Gyulai Pál (Vers), Beck Ö. Fülöp: A gödöllőiek, Molnár Ferencz: Vacsora (színdarab 1 felv.), Nagy Zoltán: Az ismeretlen ember (vers), Adorján Andor: Párbeszéd Anatole France házasságáról, valamint az irodalom eliparosodásáról. Móricz Zsigmond: Sárarany (regény IV.), Szép Ernő: Versék. F. Kaffka Margit: Taifun, Móricz Zsigmond: Taifun. Lengyel Menyhért: A jó színész, Ady Endre: Versék. Figyelő: Szűry Denes (Schöppflin Aladár), Rákóczi emléke (Lengyel Géza); Oláh Gábor: Petőfi képzelete (Nagy Zoltán). A „Taifun“ rendezéséről (Fürst Milán). Beküldött könyvek jegyzéke. A

czimlapon Beck Ö. Fülöp Mikes-érmének reprodukciója. Előfizetési ára félévre 10 korona, egész évre 20 korona. Mutatványszámot kívánatra készséggel küld a kiadóhivatal (Rákóczi-ut 9.)

(*) Jótékonyezelu operai előadás. A gróf Csáky Albinné és gróf Apponyi Albertné elnöklote alatt álló Általános Jótékonyezelu Egyesület rákospalotai szanatóriuma javára a m. kir. Operaházban e hó 19-én, hetedfél órakor díszelőadás lesz, amelyen Feinhals Frigyes bajor kir. kamarazeneke a Mesterdalmokokban fog fellépni. Az előadásra szóló jegyek a m. kir. Operaház elővételi pöntáránál válthatók.

(*) A „Nyugat“ Gyulai-ünnepe. A „Nyugat“ szerkesztőség Gyulai Pál-emlékünnepet rendez e hónap 24-én (szerdán) a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének helyiségében (V. ker. Zrinyi-utca 1. sz., Gresham-palota.) Az ünnepélyen Ady Endre, Hatvany Lajos, Ignó, Móricz Zsigmond és Schöppflin Aladár olvasnak fel.

(*) A „Kéve“ sorsolása. A „Kéve“ hónap. e hó 16-án, kedden délután 3 órakor tartja meg nyilvános sorsolását a Nemzeti Szalon Erzsébet-téri kiállítási épületében. Az egyesület minden műpártolója tagsági jegyének a számával játszik és a kihuzott számok birtokosai a nyereményösszegek értékének megfelelő bármilyen művet választhatnak ki maguknak az egyesület jelenlegi kiállításából.

(*) A Petőfi Társaság ülése. A Petőfi Társaság vasárnap délelőtt rendes felolvasó ülést tartott Ferenczy Zoltán alelnök elnöklésével. A felolvasó terem zsufolásig megtelt hallgatósággal. Az ülés elején Ferenczy Zoltán jelentette, hogy a Petőfi-ház, három éves szakadatlan munkásságnak eredménye, immár megnyílt. Az elnök azután kegyeletes szavakkal emlékezett meg Gyulai Pál haláláról. Emléket a mai ülés jegyzőkönyvében örökítették meg. Ezután Kéry Gyula, a társaság titkára, tett jelentést a Petőfi-ház részére ujabban érkezett adományokról. A felolvasások sorát *Sombó* Sándor nyitotta meg, aki Fülöp Áron vendégnek Attila című költői elbeszéléséből olvasott fel megkapó részleteket. A zajos tetszéssel fogadott felolvasás után gróf Zichy Géza mutatott be egy fejezetet ifjúkori emlékei nyomán készült feljegyzéséből. A hallgatóság a humores részletekben bővelkedő, élénk stílusú memoárokat lelkes tapsal honorálta. Pekár Gyula felolvasása a jövő ülésre maradt.

(*) Az Akadémia harmadik osztálya ma Entz Géza elnöklésével felolvasó ülést tartott. Elsőnek Könyg Gyula osztálytitkár bemutatta *Farkas* Gyula levelezőtagnak „Alapvetések az elektromosság és mágnesség folytonosság elméletéhez“ című értekezését. Utána Lengyel Béla ismertette Mauthner Nándor vendégnek egy a phonylszavak egyszerű és előnyös előállításáról szóló munkáját. Majd *Rados* Gusztáv rendes tag bemutatta dr. Dienes Pál főgimnáziumi tanár és nejelek dr. Dienes Valériának „Általános tételek az algebrai és logaritmikussingularitásokról“ című közös dolgozatát. Utolsóinak *Tangl* Ferenc ismertette Groh Gyula és Goldberger Jakab vendégnek egy-egy tudományos munkáját. Az összes előadásokat tetszéssel fogadták.

(*) Szimfonikus bemutaték. A november 21-iki szimfonikus estélyen két kipróbált mestermű mellett két újdonság is kerül előadásra. Ezek egyike *Antalfy-Zsivos* Dezső lyrai suite-je, a magyar szerző legújabb szerzemény, amelyet kéziratból játszanak. A másik újdonság *Strauss* Richárd *Macbeth*-ja, a modern német zene vezéralakjának egyik leghatalmasabb műve, amely leginkább alapította meg alkotói hírnevét. Mint *Lé* Ferencz tanítványa mutatkozik ebben a szimfonikus költeményben, amelyben a hangszerezés színessége és az orkeszter-technika virtuózus merészsége impozáns népszerűséggel érvényesül. Strauss ezt a művét Bitter Sándornak ajánlotta hálából azért, hogy megismertette Liszttel, Wagnerrel és a mesterek példával készítette arra, hogy zenéjében a poetikuss elemet fejlessze. Különösen megkapók a *Macbeth* és *lady Macbeth* témái, a harci mozzanatok festése, míg szelidebb, dallamos részletek jelzik *Duncan* király bevonulását és mulatozását. *Macbeth*et először a berlini filharmonikusok játszották Bülow Hans vezénylése mellett. A két bemutató előtt *Goldmark* Károly *Sakuntala*-nyitányát, az estély második része gyanánt pedig, negyedórán szünet után *Mozart* tündöklő szépségű G-moll szimfóniáját adják elő. A hangverseny iránt óriási, az eddigieket is felülmuló érdeklődés nyilvánul; a szimfonikusok törzsközönségéhez napról-napra újabb csoportok csatlakoznak, úgy, hogy már most is csak elsőbrangu jegyek kaphatók, amelyeket a Bárd mindkét jegyirodája árúsít.

(*) Calvé Emma Berlinben, a német császár kivására a berlini operában fel fog lépni és ezért kénytelen volt budapesti hangversenyét elhalasztani. Az újabb dátumot legközelebb fogja a közönség tudomására hozni.

(*) A Városligeti Színházban ma, kedden — min már említettük — *Brachvogel* világhírű drámája, „*Narciss*” kerül színpadra. Föld Zsigmond igazgató fellépésével a czím szerepben. Nagy érdeklődést kölcsönöz az előadásnak, hogy Föld Irén hosszabb szünet után szintén fellép a darabban s Quinault Dorist, a hírneves francia színművésznőt fogja ábrázolni. A többi főszerepeket a színház elsőrendű drámai színészei alakítják.

FŐVÁROS.

A választási mozgalmak. A közeledő községi választásokra már nagyban készülődnek mindenfelől.

Az I. kerületi szabadpolgári párt vasárnap, a koronaőr-utcai polgári leányiskola tornatermében nagygyűlést tartott, amelyen dr. Hegedüs János elnöklt. Az elnök felkérte dr. Platthy Györgyöt, hogy a párthoz tartozó bizottsági tagoknak az utolsó három évben kifejtett működéséről számoljon be. Dr. Platthy György visszapillantást vett arra az időre, amikor három évvel ezelőtt a szabadpolgári párti bizottsági tagok második része jutott be a közgyűlésbe. A lelkes eljenzéssel fogadott beszéd hatása alatt a nagygyűlés dr. Platthy Györgyöt, az elnök indítványára egyhangulag bizottsági tagnak jelölte. Ezután Szigeti János terjesztette elő a szabadpolgári párt programját. A nagygyűlést dr. Szabeny Antal orsz. képviselő tetszéssel fogadott beszéde fejezte be.

Az I. kerületi független városi párt az I. ker. szabadpolgári párt ellen a kerület független gondolkodású polgáraiból, közjogi álláspontjukra való tekintet nélkül a választások alkalmából az idén is megalakult. A minap megtartott választói nagygyűlésén a polgárság igen impozáns számban vett részt. A gyűlés elnöke dr. Bródy Károlyt választotta meg. A gyűlés élénk helyesléssel fogadta dr. Szóts Elek beszámolóját a lefolyt három esztendő-ről, nemkülönbözve Kasics Péter előadását a községi programról. Azután kiküldötték a jelölő bizottságot és megalakították a 200 tagú végrehajtó bizottságot.

A II. kerületi községi párt vasárnap délután választotta meg a községi választások jelöltjeit képviselő bizottságot. A választás nagygyűlés keretében a budai Vigadó nagytermében volt. A gyűlésen, amelyet dr. Henyey Vilmos posta- és távirat-főigazgató vezetett, dr. Lendl Adolf bemutatta a II. kerületi községi párt programját. Ennek elfogadása után megválasztották a jelölő-bizottságot.

A III. kerületi községi polgári párt vasárnap délután a Korona-vendéglő nagytermében nagy pártgyűlést tartott dr. Stern József királyi tanácsos elnöke mellett. Dr. Stern József rámutatott a pártnak a községi élet terén kifejtett működésére és előadta a párt programját, amely sok szociális kérdést is érint. Majd Benedek Sándor közigazgatási bíró ajánlotta a 21 tagból álló jelölő bizottságot. Indítványára dr. Stern Józsefet a kerület körül kifejtett kiváló érdemei elismerésül a nagygyűlés egyhangulag és lelkesedéssel jelölte a törvényhatósági bizottsági tagságra.

A III. kerületi független Botzenhardt-Schubert-párt vasárnap délelőtt tartotta pártgyűlését. A gyűlést Kontra Aladár pártelnök nyitotta meg, aki kifejtette a párt programját. Azután megalakították a jelölő bizottságot.

Az V. kerületben az Egyesült Lipótvárosi Polgári Kör és a vele együtt működő politikai és társaskörök a szabadon választandó törvényhatósági bizottsági tagok közé a következőket jelölték: rendes tagokul: dr. Adler Zsigmond orvos, dr. Baracs Marcell, a budapesti ügyvédi kamara ügyésze, Follert Károly posta- és távirat-vezérigazgató, dr. Friedmann Bernát ügyvéd, dr. Glücksthal Samu, az OMKE ügyésze, Kántor Ferenc adófelügyelő-helyettes, Krausz Simon kereskedő, Kriszhaber Leó iparos, dr. Mangold Ármán ügyvéd, dr. Oláh Dezső ügyvéd, Tószeghy Imre vállalkozó; póttagokul: Bródy Emil kereskedő, dr. Ince Henrik városbíró, dr. Meller Mór ügyvéd, dr. Novák Nándor ügyvéd, dr. Schreyer Jenő, a Magyar Kereskedelmi Csarnok titkára, dr. Várkonyi Oszkár ügyvéd.

A VI. kerületi demokráta párt vasárnap délelőtt tartotta a jelölő-bizottsági ülését, amelyet ma este folytattak.

A VII. kerületi független párt vasárnap délelőtt tizenegy órára nagygyűlésre hívta egybe híveit. A tanácskozás, amelyet Földiák Gyula vezetett, nagyon elkeseredett volt. Amiótt panaszok voltak, hogy a Morzsányi-Ehrlich-párt Sztérenyi József államtitkárt, Hoitsy Pált, a Kossuth-párt elnökét és Follert Károly posta- és távirat-elnök-igazgatót jelölte a bizottsági tagságra. A párt gyű-

lése kimondta, hogy amennyiben hétfőn délután öt óráig a párton esett sérelem a jelölések visszautasításával reparációt nem nyújt, a harminczkét tagra kiegészített választást vezető bizottság döntson arról, résztvegyen-e a párt a községi választásokban vagy a passzív rezisztencia álláspontjára helyezkedjék-e. Az utóbbi esetben elhatározásának okait a párt falragaszokon közli a választópolgársággal, amelynek egyben szabadkezet enged a választásoknál. A pártkörben különben Kossuth Ferenc és Justh Gyula hívei között megindult a szétválasztási processzus. A párt helyzetének tisztázására a jövő hét végén rendkívüli közgyűlés lesz.

A VIII. kerületi egyesült községi párt szombaton választói nagygyűlést tartott. A választói gyűlést botfai Hívös József udv. tanácsos nyitotta meg, aki ajánlotta, hogy a gyűlés válasza meg Hava Rezső dr.-t elnöknek. Hava Rezső dr. megköszönte a beléje helyezett bizalmat. Indítványára a gyűlés a VIII. kerületi bizottsági tagok összességének, de különösen a vezérüknek, botfai Hívös Józsefnek érdemes munkásságáért, valamint a bizottsági tagok elnökének, Heltai Ferenc dr.-nak lelkes eljenzés és taps közber köszönetet szavazott. Hava Rezső dr. elnök ezután kimerítő működési programot adott, ezután a gyűlés a választás előkészítésére, illetőleg a bizottsági tagok kandidálására Simonovics Béla elnöklésével bizottságot küldött ki.

A Ferencvárosi Függetlenségi és 48-as Pártkör, a községi választás előkészítése alkalmából választmányi ülést tartott vasárnap este, melyen a választásra való jelölést ejtették meg. Rendes bizottsági tagnak jelölték: dr. György István, dr. Waldgand József, póttagnak Damjanovics Lászlót, virilista tagnak Rosmayer Ferencet. Kerületi választmányi tagoknak jelöltettek: Fried Fülöp, Hubert Ferenc, Marossán Sándor.

(Jelölés. A kerületközi bizottság a II. kerületi elüljárói állásra Szalay Sándor helyettes elüljárót jelölte.

(A nyugdíjpótló. A pénzügyi bizottság ma délelőtt Vasúti János dr. alpolgármester elnöklésével ülést tartott. Az ülés napirendjén az 1910. évi költségvetési előirányzat tárgyalása és a tanácsnak a fővárosi alkalmazottak nyugdíjpótló intézetére vonatkozó előterjesztése volt. A költségvetés tárgyalását a bizottság szombaton délután 4 órára halasztotta. Ezután a nyugdíjpótló-intézményre vonatkozó előterjesztést tárgyalta a bizottság. Az előterjesztést Földváry Antal főjegyző ismértette.

Az általános vita során Heltai Ferenc dr. felvetette azt a kérdést, nem lehetne-e egyszerűbben megoldani a nyugdíjpótló-intézmény létesítésének kérdését, mert szerinte a nyugdíjpótló-intézmény azonnal elveszti értékét, ha a közgyűlés a lakbért is beleolvastja a fizetésbe. Ennek semmi törvényes akadálya nincsen és a belügyi kormány-nak sincs semmi oka, hogy a rendelkezéstől a jóváhagyást megtagadja. Elvileg helyesebbnek tartaná a kérdés ilyen megoldását, mert ez az alkalmazottakra nézve azzal az előnyvel is járna, hogy nyugdíjazásuk esetében, különösen ha a tisztviselő kitöltötte egész szolgálati idejét, egész lakbért is megkapná. Ha azonban ennek az egyszerű intézménynek a megalkotása nehézségbe ütközik, akkor elfogadja az előterjesztést, amely tagadhatatlanul nagy haladást jelent a nyugdíjszabályzat rendelkezéseinek képest.

Bárczy István dr. polgármester általánosságban osztotta Heltai véleményét. A számítások — ugymond — igazolták, hogy az a 100,000 korona hozzájárulás, amelyet a nyugdíjpótló létesítésére az előterjesztés a fővárosi nyugdíjalap kamatijelentéséből két mindaddig, amíg egy új nyugdíjszabályzat lép életbe, biztosítva van. Éppen ezért kérte az előterjesztés elfogadását.

Feleki Béla dr. kérdezte, hogy milyen biztosíték van arra nézve, hogy mikor szűnik meg terhelni a 100 000 korona fizetése a fővárost?

Bárczy István dr. polgármester kifejtette, hogy a tanács részéről javasolt módosítás szerint a fővárosi nyugdíjalap csak 10 éven át fizeti a hozzájárulást. Ennek a megállapítását különben közgyűlési határozattal kéri a tanács.

Márkus József előadta, hogy mivel nagály merült fel arra nézve, hogy nem lesznek-e hiányok, amelyeket esetleg a fővárosnak kell fizetni, vagy ki kell mondani, hogy amennyiben kellő fedezet nem állna annak idején rendelkezésre, akkor erre az időre a megállapított illetményeknek csak bizonyos százalékát fizetik ki.

Bárczy István dr. polgármester kifejtette, hogy bármilyen formában oldják is meg a kérdést, abban megyegyzik, mert a számítások teljesen megyegyeztek afelől, hogy ilyen rendelkezésnek szükség nem lesz. Azért kérte tiz esztendő megállapítását, mert meggyőződése, hogy ez az idő alatt annyira megnő az alap, hogy további segélyezésre nem lesz szükség. Nem volt kifogása a Márkus József részéről javasolt módosítás ellen.

A bizottság ezután az előterjesztést lényegesen módosításokkal elfogadta.

(A jövő évi költségvetés. A pénzügyi bizottságnak ma kellett volna tárgyalnia a főváros jövő évi költségvetését. A bizottság azonban a tárgyalást szombat délutánra halasztotta.

(A fővárosi vízművek ideiglenes vezetője. Kajlinger Mihálynak, a vízművek volt igazgatójának távozása folytán a székesfővárosi vízművek ideiglenes vezetésével a polgármester Basch Lajos főmérnököt bízta meg.

(Virilista bizottsági tagok jelölése. A főváros kerületközi bizottsága a legtöbb adót fizető (virilista) fővárosi polgárok sorából választandó törvényhatósági bizottsági tagokra nézve a községi választások alkalmából a következő szavazólapot adta ki:

Rendes tagok: Ámon József, dr. Baránszky Gyula, dr. Basch Gyula, Beck Adolf, Beliczay Béla, dr. Bihari Mór, dr. Breitenfeld Ferenc, dr. Bródy Lajos, Bródy József, Brust Dávid, Brüll Alfréd, dr. Dalnok Béla, dr. Darvai Fülöp, Eisner Nándor, Elek Bernát, dr. Erős Sándor, Lovag Falk Zsigmond, Fleischl Sándor, Földváry Imre, Frankl Adolf, Fried Zsigmond, maróthi Fürst László, Gerenday Béla, Girardi József, Goldschmied Bernát, dr. Grauer Vilmos, Grecsák Károly, Gundel János, Havass Károly, dr. Hecht Ernő, dr. Heltai Ferenc, Herz Lajos, báró Herzog Péter, Horváth A. János, Hudetz János, Hüttl Tivadar, haraszi Jelinek Henrik, Kausser Gyula, Kausser János, dr. Kléh László, Kollár Lajos, Kotányi Zsigmond, Kovács Károly, Ladányi Zoltán, Láncozy Leó, dr. Löw Tivadar, báró Madarassy-Beck Gyula, dr. Magyar László, Marx János, Mautner Ödön, Márkus József, dr. Meisels Vilmos, dr. Mezei Mór, dr. Mezei Sándor, Mössmer József, Pelzmann Ferenc, dr. Perl Soma, Politzer Gusztáv, Popper István, Posner Alfréd, Pucher István, Quittner Zsigmond, Radocza János, Ráth Péter, dr. Réti Mór, Rónai Károly, Rosmayer Ferenc, Rupp Zsigmond, dr. Salamon Jakab, Salgó József, Schön Ignác, Schunda V. József, Sigray Pál, Silberberg Károly, Steinhardt Antal, dr. Stern Károly, dr. Stettina József, dr. Stiller Mór, dr. Strasser Imre, Stromszky Sándor, Szabó József, (VIII. ker.), Székács Antal, Szénássy Gyula, Sztérenyi József, Topits József Alajos, dr. Ullmann Pál, Urbán Adolf, Vikár Béla, Virava József, Valder Gyula, Walla József, Weinek József, Wellisch Alfréd, Wellisch Sándor, Widder Mór, Wodianer Arthur, Wolfner József (VII. ker.) és Ziegler Géza.

Póttagok: Dr. Abaffy Gyula, dr. Axaméthya Lajos, dr. Bamberger István, dr. Bayer Dezső, Bosnyák Izsó, Bresslmayer Román, Brill Ferenc, dr. Chorin Ferenc ifj., Dán Leó, Déri Izidor, Drucker Géza, Erényi Béla, Füredi Gyula, dr. Glósz Ferenc, Gottermayer Nándor, dr. Halász Frigyes, dr. Holtscher Szigfried, dr. Horváth Lipót, Kartschmaroff Arnold, Kaszab Aladár, Klósz Pál György, Kommer Ferenc ifj., Körösi Albert Kálmán, Krayer Emil, dr. Kummer Rezső, Laumann József, Lencz Ferenc, dr. Messinger Simon, Nagy Imre, Neruda Nándor ifj., Polgár Károly, Ribári Mór, dr. Schmidlechner Károly, Stern Henrik, Szűcs Zsigmond, Tiller Samu, dr. Tolnai László, Winkle Nándor és Zucker Henrik.

Dr. HÖNIG IZSÓ

VILLANYGYÓGYÍTÓ ÉS RÖNTGEN-INTÉZETE

Elektromágneses gyógyítás.

Budapest, IV., Károly-körút 24., I. em. Lift

Telefon 102-39.

Gyógytényezők:

Finsen-féle Ivlámpa fürdők szív- és veredényelmeszedés ellen.

Elektromágnesesgyógyítás

Röntgen sugarakkal való kezelés.

Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).

Kék fényvel való kezelés.

Villamos hőfürdők (Elektrotherm).

Villamos fényfürdők.

Villamos massage (Vibratio).

Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.

Villamos vízfürdők.

Szénsavas fürdők.

Főbb javallatok:

Általános idegesség (neurasthénia, hystéria).

Ideggyengeségi állapotok.

Álmatlanság, Fejfájás.

Hűdések (Paralýsis).

Idegfájdalmak, Idegzsibák (Neuralgiák, ischiás).

Gerincvelősorvadás (Tabes).

Szívbetegségek.

Veredényelmeszedés.

Köszvény és osz, reuma, ízületi és csontbajok.

Székrekedés, Daganatok.

Anyagcserebajok (Elhízás cukorban, vérszegénység).

Bérbajok. Bőrviszketeg.

Lupus.

Hajhullás, kopaszodás.

Szértelenlét (nőknél az arcon).

Aranyeres esemők.

— Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig. —
Kezelés egész napen át. Kívántra prospectus

EGYESÜLETEK.

(—) A magyarországi rendőrtisztviselők közgyűlése. A Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete vasárnap délelőtt kilenc órakor tartotta évi rendes közgyűlést Pestvármegye székházának dísztermében. Dr. Angyal Armand győri főkapitány elnökléte alatt. A közgyűlésen hatvan résztvevő jelentkezett, többek közt ott volt: Kuscsa István pozsonyi, Végh Gyula debreczeni, Váci József kassai, Tárkány Béla komáromi, Oberhammer Antal pécsi, Kertész Bertalan nyiregyházi főkapitány. A budapesti államrendőrség is nagy számban volt képviselve. Megjelentek: Miskolczi László és Vaday László rendőrkapitányok, Székely Vladimir és Kavagga Béla rendőrfogalmazók stb. A közgyűlést Angyal Armand elnök szép beszéddel nyitotta meg, elparentálva a napokban elhunyt Szalyáta Ágoston temesvári főkapitányt. Ezután a közgyűlés tudomásul vette az elnöki jelentést és a számadásokat, Kuthy István selmecbányai főkapitány tartott ezután előadást a városi rendőrtisztviselők egységes szervezéséről, egyenruházatáról és fizetéséről, Miskolczi László rendőrkapitány a rendőrség fejlesztéséről, államosítás esetén, vagy autonóm közben, dr. Vaday László rendőrkapitány a szolgálati pragmatikáról értekezett nagy sikerrel. A közgyűlés ezután két 300 koronás pályadíjat tűzött ki. Az egyiknek a vidéki rendőrség bajai és mi a teendő? A másiknak szocialista munkásmozgalmak és a rendőrség a tárgya. A közgyűlés végén Székely Vladimir rendőrfogalmazónak az egyesületi működés decentralizálására vonatkozó indítványát fogadták el. A közgyűlés után megalakult a Magyarországi Rendőrtisztviselő Segélyező-Egyesülete, amelynek elnöke Miskolczi László rendőrkapitány lett. A vidéki rendőrtisztviselők ezután bankettra gyűltek össze, mely a késő esti órákban ért véget.

(—) A „Szarvasi Leányegyesület“, mely gróf Bolza Pálné védnöksége és Weinberger Fanni igazgatása alatt már évek óta Szarvas társadalmi életében mélyreható köznevelődési tevékenységet fejt ki, rendkívül látogatott előadó-gyűlést tartott. A gyűlés legérdekesebb programját Gaal Mózes fővárosi főgimn. igazgatónak, a kiváló ifjúsági írónak szabad-előadása volt.

(—) A gyógyszerészek és az érettségi. A Magyar Gyógyászati Szövetség Országos Szövetsége szombaton, este 9 órakor látogatott választmányi ülést tartott. Elhatározták, hogy küldöttségileg fogják kérni a kuluszminisztertől, hogy a gyógyszerészi pályára való lépésnél az érettségi vizsgát tegye kötelezővé.

(—) Ingyen szén a szűkölködőknek. Az Emberezeretb jótékony-társaság, amely Klein Berthold elnökléte alatt évek óta teljesíti szép és humanus feladatát a társadalom nyomorultjainak segítésére, az idén is ingyen ad szén a hozzáfutó szegényeknek. A társaság, hogy jótékony akcióját minél szélesebb keretek között végezze, felhívással fordul a társadalomhoz, legyen ebben pénzbeli adományokkal segítségére. Az adományok Klein Bertholdnak, az egyesület díszelnökének címzettek (Arany János-utca 16.)

(—) A Gyakorló Gyorsírók Társasága vasárnap délelőtt tartotta meg dr. Fabro Henrik elnökléssel rendes évi közgyűlést a kereskedelmi és iparkamara dísztermében. A számvizsgáló bizottság jelentésének és a jövő évi költségvetés megállapításának dígában való határozathozatal után a választásokat ejtették meg.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A Nemzetközi Büntetőjogi Egyesület magyar csoportja a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében november 18-án (csütörtökön) esti 8 órakor tartja évi közgyűlést. Napirend: Elnöki megnyitó. Balogh Jenő dr. tudományegyetemi tanár előadása: „Legközelebbi feladataink.“ A tisztikar és igazgató választmány megválasztása.

§ A lelkiifordulás hatása. Enyedi Lajos csavargót egy kisebb lopás miatt letartóztatták. A bünyben szombaton volt a főtárgyalás a gyulai törvényszéken. A vádlottat elítélték. Az ítélet kihirdetése után Enyedi kijelentette, hogy lelkiismeretét egy sokkal súlyosabb büntény nyomja, ugyanis négy évvel ezelőtt ő ilte meg Csabár Kohn Mór kereskedőt. A Csabára küldött távirati tudósításra a rendőrségtől válasz érkezett, amelyben el van mondva, hogy a gyilkosság gyanúja első percztől fogva Enyedi ellen irányult és Valentín Márton oszabai rendőrbiztos folyton szemmel is tartotta Enyedit. Bizonyítékokat azonban ellene nem lehetett szerezni.

§ Elítélt leánykereskedő. A budapesti büntető-törvényszék két évi fegyházra ítélte Waldmann Edét, egy érsékújvári nyilvános ház tulajdonosát, kerítés büntette miatt. A budapesti tábla azelőtt hónapi börtönrre szállította le Waldmann büntető-

sét s ezt az ítéletet ma a semmisségi panaszok elutasításával a Kuria is jóváhagyta.

§ Két halálos ítélet. Drezdából táviratozzák, hogy Bautzenben az esküdttörvényszék Vetter kocist, aki három esztendő törvénytelen leánykáját megmérgezte, halálra ítélte. — Ugyancsak halálra ítélte, mint Boroszlóbból jelentik, a glatzi esküdttörvényszék gyermekgyilkosság miatt Werner Anna huszonhétéves cselédleányt.

§ Esküdttörvényszék tárgyalások sorrendje. A pest-vidéki törvényszék esküdttörvényszéke november 29-től december 12-ig terjedő esküdttörvényszéki ülészakában a következő bűnügyeket tárgyalja: november 29-én ifju Varasdi János szándékos emberölés, november 30-án ifju Czibula Pál halálotkozó súlyos testisértési, decz. 1-én Horváth Antal és Soltész Gyula halálotkozó súlyos testisértési, december 2-án Zotyky Gyula és Hoffmann Károly rablási, december 3-án Bunyovits István szándékos emberölés kísérleti, december 4-én Váci József halálotkozó súlyos testisértési, december 6-án Janicsok Tóth Károly, Denke Gábor és ifj. Janicsok Tóth Pál szándékos emberölési, december 9-én Wimme Antal gyilkossági, december 10-én Tóth M. Mihály szándékos emberölési, december 11-én Rapaty István és Szakter János rablási bűnügyeit.

SPORT.

() A Rothschild-díj. Vasárnap délelőtt tartották meg a Rothschild-hátuszás előfutamat. I. előfutam. 1. Bieberstein Hellas (Magdeburg) 1 p. 24.4 mp. 2. Hendl (MTK) 1 p. 29.6 mp. Jeltsch, Silesia, Breslau. II. előfutam. 1. Alt, Silesia, Breslau 1 p. 24.4 mp. 2. P. Fried (WAC). 3. Wenzel Amateur. A délutáni verseny szenzációját képezte, hogy a zsűri a 100 m. gyorsúszási Rothschild-versenyben a magyarokat nem engedte indulni és a harmadiknak helyezett Zachárt a 400 m. versenyben diszkvalifikálta. 100 m. Rothschild-verseny. 1. Scheff (WAC) 1.20.6. 2. Dürr (WAC) 1.23.4. 3. Schuch (WAC). Buvárúszás. Rothschild-díj 50 m. 1. Halmay (MTK) 39.8 osztr. rek. 2. Haertig (Charlottenburg) 40.7 3. Schmidt (MTK) 45.8. Mellúszás. 100 m. Rothschild-díj. 1. Toldy (MTK) 1.23.2 osztr. rek. 2. Elek (MTK) 1.27.4. 3. Scheff Werner (WAC). Scheff és Elek ellen beadott övást elvetették. MTK-nak 12 pontja, WAC-nak 9 pontja van. Holnap a fejugrásban Hornung, Agulár, Lantossy, Baranyai, Huszár, Zachár és Halmay indulnak, míg a hátúszásban egyedül Hendl indul. A többi számok eredményei: Gyorsúszás. 100 m. (bajnokok kizárva.) 1. M. Ritter Hellas (Magdeburg) 1.9.8. 2. Rimanóczy (MAFC) 1.11.2. 3. Lantossy (MTK). Staféta-verseny. (204 m. 102 m. oldal, 68 m hát 34 m magyar.) 1. Hellas (Magdeburg). WAC. helyezése megsemmisített, miután egyik tagja a magyar úszás helyett mellen úszott. MTK feladta. Kestler emlékvverseny. (300 m.) 1. Schuch (WAC) 4.27.2. 2. Belezny (MAFC). 3. Lampelmayer (WAC). Staféta-verseny. 3x68 m. 1. Hellas (Magdeburg) 2.35.4. 2. MTK. (Tar, Boroví, Baranyai) 2.35.4. Vízipól. Ausztria II. győz WAC. II. elen 6:4, féldő 3:1

() A vasárnapi footballmérkőzések. A tegnapi matchek szenzációja a bajnoksapat veresége volt a Kriketterektől. A Kriketterek legjobb formájukat játszották ki és sokkal jobbok voltak, mint a mult heten a MTK. ellen. Különösen csatársoruk volt kitűnő. A FTC-ban a védelemnek volt sok dolga, amit Fritz és Rumbold kitűnően végeztek, míg a tartalék Jancsarek gyenge volt. Az első husz perczben remek szép a játék. Majd FTC visszaesik és a 34. perczben Kolisch goalt fejel. A II. féldőben sem melegsik már fel a FTC. és Kutschera gyengén hátraadott labdájából a bécsi center újabb goalt lö. Eredmény 2:0. Bíró: Komár.

Itthon a két régi rivális csapat, a MAC. és BTC találkozása volt a legérdekesebb. — A Margitszigeten a MTK. előrelátott győzelmet aratott a TTC. ellen, bár utóbbi a II. féldő közepéig zívósan és jól védekezett. Ekkor megtört és egymástán 3 goalt kap be. Addig 1:1 volt az arány s így a MTK. 4:1 arányban megtartotta a vezetést a bajnokságban. MTK.-ban Károly, Nagy és Sebestyén, a TTC.-ban Nemetz volt jó. Beimel igen fáradságos védett előzőnap gyakorlata miatt. Bíró: Weisz. — A Törökújvári újabb veresége a BAK.-tól határozott visszaesést jelent. Az első féldő 0:0 végződik, a II-ban BAK. két goalt lö, amelyből Törökújvári egyet 11-esből visszaad, de kiegyenlíteni már nem bír. Bíró: Izsó. — A II. osztályban a MAFC. 9:2 arányban nagy győzelmet aratott a III. ker. felett, amit főként jó csatárainak és a kitűnő halvesornak köszönhet. A KAOK. 3:0 győz a BEAC. felett, míg a Typografia—FSC. 2:2 eldöntetlenül játszottak. — A III. osztályban: Lytografia—Föv. TK. 2:0. A szöv. díjért: MAC. II.—BTC. II. 3:3. MTK. II.—NSC. II. 3:1. Törökújvári II.—BAK. II. 5:0. Typ. II.—FSC. II. 2:0. Barátságos matchek: NSC.

komb.—VAC. 3:1. Postás—UTE. 1:1. 33. FC.—Kéve 11:0. URAK—ILSZ. válogatott 6:1. — A külföldön: Bécsben: WAC.—Grazer AC. 6:0. WSC.—Rapid. 6:3. Germánia—Rudolfshügel 3:2. Prága: DFC.—Teplitz 4:2. Slavia—Vynohrad 15:0.

KÖZGAZDASÁG.

Uj magyar kölcsön. A legutóbb kibocsátott 200 milliós függőkölcsön visszafizetése, az annexió költségek fedezése és a nagy beruházási program végrehajtása ismét aktuálissá tették a már évek óta tervezett 500 milliós kölcsön felvételét. Most, hogy Bécsből a politikai válság megoldására nézve kedvezőbb hírek keltek szárnyra, a külföldi sajtó nyomán nálunk is az a hír terjedt el, hogy a kölcsön kibocsátása már a közel jövőben várható. A hír ebben a formában természetesen nem felel meg a valóságnak, mert a kölcsöntárgyalásokról még korai beszélni mindaddig, míg csak a válság véglegesen meg nem oldatik. Mindössze annyit történt, hogy Ullmann Adolf, a Magyar Általános Hitelbank igazgatója Párisban járt, hogy a Rothschild-csoportnál előre informálódjék az újabb nagyobb járadékkibocsátásra vonatkozólag. A kiváló magyar pénzügyes eme fáradozása mindenesetre megkönnyíti majd a kinevezendő kormány helyzetét. Mindenesetre a politikai viszonyok megszilárdulásán mulik a járadékkibocsátás sikere, mert — sajnos — nálunk a politikai válságok egyuttal gazdasági válságot is jelentenek.

A svájci bank kamatlábemelésé. Zürichből táviratozzák, hogy a Schweizerische Nationalbank kamatlábát egy fél százalékkal négy százalékra felemelte. A korábbi három és fél százalékos kamatláb másfél évig volt érvényben.

A Kereskedelmi R.-T. tőkeemelésé és a tőzsde. Mint ismeretes, a Magyar Kereskedelmi R.-T. ma tartotta meg alaptőkefelemelés végett összehívott rendkívüli közgyűlést, melyen a társaság alaptőkéjét 20 millióról huszonöt millió koronára emelte föl. A rendkívüli közgyűlés után az értéktőzsdén a papírok iránt rendkívül nagy érdeklődés nyilvánult, úgy hogy azok a déli tőzsdén nyomban 10 koronával emelkedtek és ezen a magas áron is elkel minden piacra került papír, mintegy 2000 drb. A papírok ilyen mérvű emelkedése a beavatottakat nem lepte meg, sőt ezek további emelkedést várnak, mert a legutóbbi nagy birtokvásárlás óta a Kereskedelmi R.-T. papírosait különösen állandó befektetésre keresik. Ez az oka annak, hogy míg a legutóbbi időben a tőzsde kedvetlenül fogadott majd minden alaptőkeemelés, úgy hogy az illető papírosok hanyatlottak, addig a Kereskedelmi R.-T. papírosai éppen ellenkezőleg csak rohamosabban folytatták azt az emelkedési irányzatot, mely már hetek óta tart a részvényekben. A mai javulás következtében a papírok árfolyama 10 koronával, 650 koronára emelkedett. Az alaptőkét emelő közgyűlésről egyébként a következőkben számolunk be:

A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság ma rendkívüli közgyűlést tartott báró Herzog Péter elnökléssel, mely elhatározta a társaság alaptőkéjének az eddigi 20 millió koronáról 25 millió koronára való felemelését. A közgyűlés határozata értelmében kibocsátandó 12,500 darab egyenként 400 korona névértékű részvény közül 5000 darabot a társaság eddigi részvényesei igényelhetnek oly módon, hogy minden tíz darab régi részvényre egy darab a társaság jövedelmében az 1910-iki üzletévtől kezdve részesedő új részvényt kapnak 550 korona befizetés ellenében, mely összegből azonban a befizetés napjától 1909. december 31-ig számítandó 5 százalékos kamat a részvényes javára levonandó; míg a többi 7500 darab részvényt az eziránt létrejött megállapodás alapján egy konzorcium veszi át 620 koronás árfolyamon. A befizetési tőbblet a kibocsátással járó illetékek és költségek levonása után a tartalékalapra fordítatik; a tőkefelemelési művelet révén tehát a társaság tartalékai is mintegy 2¼ millió koronával gyarapodnak, úgy hogy a társaság saját tőkéi e művelet befejezésével immár el fogják érni a 55 millió koronát. A közgyűlésen többek felszólalása után Török József részvényes kérdést intézett aziránt, hogy a 7500 darab részvénynek az ismert bécsi „Merkur“-féle konzorcium révén való értékesítése milyen költségekkel jár, amire az igazgatóság netében Elek

Pál vezérigazgató válaszolt, közölve, hogy a kibocsátási művelettel járó összes jutalék és költség, a nyomtatványok, részvénybélyegilletékek és közgyűlési költségek beleértésével az új kibocsátási összegnek mintegy másfél százalékát teszi. A közgyűlés és felvilágosítást egyhangulag tudomásul vette és végül a tőkefelemelési művelet lebonyolítására nézve megállapította, hogy az új részvények átvételére vonatkozó elővételi jog folyó évi december 15-ig a társaság főpénztáránaál gyakorolható.

Rotációs újságpapír-kartel. Rotációs újságpapír gyárunk még egyáltalában nincs; a magyar lapok vigan jelennek meg osztrák papíroson; de rotációs újságpapír *kartelünk* már van. Ennek a legújabb ipari-furesaságnak pedig következő magyarázata van. Mint már jelentettük, a kereskedelmi miniszterhez egy hírlap- és könyvkiadó cég, valamint a *Hermaneczi Papirgyár Rt.* bevágyint intéztek egy-egy rotációs papirgyár létesítése tárgyában. Az előbbi cég befektetése 3 millió, az utóbbi az állami támogatás mértékéhez képest 3-6 millió koronára volt kontemplálva. Az első 700 vagon, a második 500-1200 vagon rotációs papíros gyártására készült. Mindkét vállalkozás hure nagy örömet keltett hírlapkiadók körében, mert eltekintve a dolog üzleti részétől, hazafias lapjainkat rendkívül feszélyezi az, hogy az osztrák iparnak kell állandó adót fizetniük. Sajnos, iparfejlesztési akciónk legnagyobb ellensége, a kartelmánia itt is megakadályozta az egészséges kezdeményezést, mert a GyOSZ. papiripari szakosztálya, mely — ugylátszik — a papirkartelt képviseli, *meghíusította a miniszter döntését, azzal a sajtóságos indoklással, hogy az összes magyar papirgyárak békés megegyezés alapján közösen viszik majd dülöre a kérdést!...* Mit jelent ez? Azt, hogy a papirkartel már elve magának követeli a szubvenziót, sőt arra kizárólagos jogot formál, mert hiszen pl. a folyamodó cég nem is tartozik a kartelbe. Reméljük, a kezdeményező cégek nem nyugszanak meg a dolgok ilyen fordulatában s a rotációs papirgyárat megépítik a kartel ellenére is. A kormány végül is az egyenlő elbánás elve alapján kénytelen lesz velük szemben ugyanazon álláspontra helyezkedni, mint a kartel esetleges alapításával szemben.

Országos lóvásár. A Tattersall telepén vasárnap és hétfőn megtartott országos lóvásárra felhajtottak 994 darab első-, 664 darab másodosztályú, összesen 1658 darab lovat. Ebből eladták 741 darabot. A székesfőváros 34 darab lovat vásárolt 60-120 korona között váltakozó árakon.

Állattenyésztésünk hanyatlása. Az 1894. évi XII. cz. 23. szakasza értelmében évenként összeolvassák haszonállatainkat. Az 1909. évi állatszámítás adatai azonban igen kedvezőtlenek, mert szarvasmarhában nem kevesebb, mint 3.20 százalék apadást mutat ki. A szarvasmarha összes ideai létszáma 6,239,864 darab; a tavalyi létszám volt 6,446,477 darab, az apadás tehát 206,613 darab = 3.20%. A feldolgozott adatok részletei a következő eredményeket mutatják: a) *fajták szerint megkülönböztetve* a szarvasmarha létszám:

	1908-ban	1909-ben	1909-ben + vagy -
Magyarfajta	2,210,801	2,106,596	- 104,205
Pinos-tarka	3,253,477	3,170,842	- 82,635
Borz-deres	178,101	178,043	- 58
Egyéb tarka	617,512	602,245	- 5,267
Bivaly	186,586	182,138	- 4,448

Összesen 6,446,477 6,239,864 — 206,613 = 3.20%;

b) *kor és ivar szerint* megkülönböztetve:

	1908-ban	1909-ben	1909-ben + vagy -
Bika (tenyészt)	38,256	36,722	- 1,534
„ (egyéb)	15,942	14,786	- 1,156
„ (növendék)	185,535	165,019	- 20,516
Tehén	2,668,662	2,688,405	+ 19,743
Üsző	1,323,309	1,248,541	- 74,768
Ökör	1,181,086	1,124,618	- 56,468
Tinó	1,033,687	961,773	- 71,914

Összesen 6,446,477 6,239,864 — 206,613

A lónál az összehasonlítás a múlt évi adatokkal a következő eredményt mutatja:

	1908-ban	1909-ben	1909-ben + vagy -
Mén	15,015	15,325	+ 310
Kancza	881,179	882,207	+ 1,028
Horélt (felölt)	640,189	626,221	- 13,968
Csikó	323,203	352,265	+ 29,062

Összesen 1,859,586 1,876,018 + 16,432 = 0.88%.

A többi állatnemeknél az alábbi összehasonlítás eredmények mutatkoztak:

	1908-ban	1909-ben	1909-ben + vagy -
Szamar	15,057	15,300	+ 243 = 1.62%
Őszvér	872	734	- 139 = 15.92%
Sertés	5,358,802	4,790,379	- 568,423 = 10.61%
Juh	7,872,742	7,356,565	- 516,177 = 6.55%
Kecske	277,060	263,535	- 13,525 = 4.88%

A Kazinczi Kőszénbánya R.-T. szanalása.

Egyetlen kőszénbánya vállalatunk, a Kazinczy Kőszénbánya R.-T. az, amely nem bír boldogulni, s állandóan veszteséggel dolgozik. Már 1907-ben szanalni akarták a társaságot, azonban nem találtak alkalmas pénzügyet, amely a társaság pénzügyi helyzetén segítené volna, most újból napirendre kerül a társaság szanalásának ügye. És pedig e hó 29-én rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgyszorozata ez:

1. Az 1897. évi november hó 13-ik napján hozott alaptőke felemeléséről szóló közgyűlési határozat hatályon kívül helyezése.

2. Az alaptőkének 750000 koronára leszállítása a részvények névértékének huszoneg százalékkaal való leszállítása, illetve lebélyegzése által.

3. Az ekként 750000 koronára esőkkenő alaptőkének 1000500 koronára emelése 1670 darab 150 K névértékű bemutatóra szóló részvény kibocsátása által.

Uj államsegélyek. Hosszu szünet után a múlt héten — mint ismételt megemlékeztünk róla — az ipartanács is ülést tartott. A tárgyalásra kitűzött érdekesebb segélykérvényekről már két ízben is megemlékeztünk, természetesen a nevek említése nélkül. Most az ipartanács döntése alapján *Kossuth Ferenc* kereskedelmi miniszter, mint a Honi Ipar értesül, *kedvezően* intézte el a következő iparváltatok szubvenzionálási kérvényeit: A *Parravicni-féle svájci* (Glarus canton) *részvénytársulatnak* 15.000 orsóval és másfél millió korona álló tőkebefektetéssel létesítendő *pamutfonógár* ügyében előterjesztett kérvényét; — a *Nemzeti Egyesült Textilművek R.-T.* pozsonyi, késmárki és losonci gyártelepeinek kibővítésére vonatkozó kérvényét. A vállalat gyapju-, len- és pamutáru, férfi és női divatszövetek előállítására óhajtván berendezkedni, előbb 3 millió koronával kontemplált befektetését 6 millió koronára óhajtván felemelni; — a *Papp István és fia* erdélyi cég kérvényét, aki népviselethez való *posztók* előállítására céljából 150.000 korona befektetéssel akarja gyárát kibővíteni; — a *Kulai Gyapjufonó- és Szövőgyár R.-T.* 300.000 korona befektetésére vonatkozó kérvényét; — egy *Szentágotlán* (Erdélyben) 200.000 korona befektetéssel, szövetkezeti alapon tervezett *csipőgyár* szubvenzionálási ügyét; — *Freud S.* pozsonyi finomborgyáros kérvényét, aki 150.000 korona befektetéssel meg akarja honosítani a *chevreau-bőr* gyártását; — *Schar Nándor* schwechati cég kérvényét, aki 250.000 korona befektetéssel fémből való *női csatlokat és löszerszámokat* akar előállítani; — *Reder és Schmitt* bregenzi cég kérvényét, amely 500.000 korona befektetéssel *csillészék- és karimagyárat* akar alapítani; — *Kossuth János* kőrmőzbánya ügygyáros kérvényét, aki 200.000 korona befektetéssel kemény kőedény gyártására (Hartsteingut) akar berendezkedni; — az *Első*

Magyar Fotoipar R.-T. budapesti cég kérvényét, amely 400.000 korona befektetéssel *szarazlemezeket és filmeket* óhajtván gyártani.

Hidtervek az Aldunán. A Dunán Ujvidéktől Csernavodáig nincsen hid. Az Aldunán mindmáig nem építettek hidat, a csernavodaitól eltekintve, azért, mert a hidnak két országot kellene összekötni. Vagy Szerbiát Romániával, vagy pedig Bulgáriát Romániával. Ott, ahol a Duna már nem képez országhatárt, ahol Romániából Romániába vezethetett, ott épült meg az Alduna első és egyetlen hídja Csernavodánál. Most azonban a Balkán kormánykörüi már elérkezettnek találják az időt, hogy áthidalják a Dunát s hogy vasutait átvezessék egy más országba. A legkülönbözőbb tervek kerülnek napirendre. A legmegfelelőbbnek ígérkezik a rusztuk-giurgevői híd terve, mert akkor Szófiából rövid ut vezetne Bukarestbe. Ezt azonban a bolgárok stratégiai okokból kifogásolják. Féltik az ország második fővárosát, Rusztukot egy a Balkánon oly gyakori konfliktus esetére. Ezért a bolgárok inkább Listovnál hidalnák át a folyót a szemben fekvő román Zimniczáig, mely Listov hegyen fekvő, jól védett hely. Ezért már vasutat is építettek Levskytől Listovig, amely vonal a Szófiáig vezető vasuti fővonalba torkol. Ez a terv azonban a románoknak nem tetszik, mert Zimnicza igen kis falu, azonkívül tulajdoson messze fekszik a román fővárostól s a zimnicza-bukaresti vasutvonal is teljesen jelentéktelen. Mindenek dacára, ha megépül a híd, ugy valószínűleg itt fog megépülni, mert a balkáni politikusok a bolgár közvéleményt annyira hangolták a rusztuk-giurgevői terv ellen, hogy ez a terv nem volna a parlamentben keresztülvihető. Románia azonkívül Szerbiával is hidösszeköttetést kíván. Ez a híd alighanem a román Gruja és a szerb Radujevac között fog megépülni, de mert sem az egyik, sem a másik helyre vasut nem vezet, ez a híd egyelőre nem elsőrendű fontosságú. A két kis község helyi forgalma pedig nem érdemel ilyen kiadásokat.

Javulnak a folyahajózási eredmények. Az ideai általában kedvező hajózási viszonyok visszatükröződnek a hajózási társulatok üzleterményeiben is. Így a *Duna Gőzhajózási Társaság* 1909. október havában 1,649,406 koronát vett be az 1908. évi 1,138,585 koronával szemben, ami 510,821 korona javulást jelent. Az év elejétől október végéig 12,536,468 korona volt a bevétel, a múlt évi 11,588,869 koronával szemben, ami a folyó évre 972,609 korona bevételi többletet jelent. — A társaság kezelésében levő *Mohács-Pécsi Vasut* októberben 142,440 koronát, tehát 3270 koronával többet vett be, mint 1908-ban, amikor a bevétel 139,170 korona volt. Év elejétől október végéig 1,139,065 korona volt a bevétel, ami az 1908. évi 932,508 koronával szemben 206,557 korona javulást jelent.

Ásványolaj szokványok. Az érdekelt gyárosok és kereskedők a Magyar Kereskedelmi Csarnok helyiségeiben beható tárgyalásokat folytattak az ásványolaj-szokványok megállapítása tárgyában, a melyekre vonatkozólag Hacker Bertalan igazgató szakszerű tervezetet dolgozott ki. Ez a tervezet elfogadás és további intézkedés végett a tőzsde tanácsához fog most benyújtatni.

A Szegedi Kereskedelmi Bank tőkeemelése. A Szegedi Kereskedelmi és Iparbank elhatározta, hogy a november 28-án tartandó közgyűlésnek javasolni fogja a 900.000 koronás alaptőkének 1,500.000 koronára való felemelését. A tőkefelemelésnek igen érdekes, nem mindennapi háttere van. Az igazgatóság a Magyar Általános Hitelbankkal kötött s azóta hatályban levő kartelszerződést megszüntetve s a Hitelbank 400.000 koronás tőkebetétét visszafizeti. A tőkeemelést azonban az is indokoltá teszi, hogy a bank Pancsován fiókjintézetet nyitott.

Felolvasás Bosznia közigazgatásáról. Dr. Tonelli Sándor, aki — mint ismeretes — az Országos Iparogyesület megbízásából a nyár folyamán hosszabb tanulmányuton járta be Boszniát és Hercegovinát, tegnap délután a Magántisztviselők Egyesületének meghívására Losonczon tartott előadást a kettős tartomány gazdasági viszonyairól. Az előadást a nagyszámu közönség tetszéssel fogadta.

Reggellizés előtt fél pohár SCHMIDTHAUER-féle
használatával valódi áldás gyomorhajosoknak és székzsorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az előírt gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér, nagy üveg 60 fillér.

Fiume fejlesztése. A magyar állam eddig közel százmillió koronát költött a fiumei kikötő és pályaudvar fejlesztésére, de az ötletszerű beruházások nem hozták meg a várt eredményt és Fiumében ma már pótolhatatlan mulasztásokat kell helyrehozni a forgalom akadálytalan lebonyolítása érdekében. A legutóbbi kormány nagyszabású beruházási terveiből csak igen keveset valósítottak meg, úgy hogy a pályaudvar, a raktárak és a kikötő befogadó képessége ma sem valami nagy. Emelkedett forgalom mellett nem is lehet szó arról, hogy a fiumei kikötőben az érkező és elszállítandó árukat elhelyezték. A raktárak lassan épülnek. Az új forgalmi berendezésekről kiderült, hogy nem felelnek meg a modern technika feltételeinek. Mindezek tudatában a kormány végre egységes tervet dolgozott ki a fiumei kikötő és pályaudvar befogadó képességének emelésére. Az új elevátor megépítése, mint értesülünk, már nem késheik soká. Az erre vonatkozó tervek már elkészültek s az új elevátor építésénél a külföldön tapasztalt legújabb berendezéseket fogják alkalmazni. A kormány ezenkívül gondoskodik arról is, hogy a brajdicai állomás különforgalma könnyen lebonyolítható legyen. A művek új vágánypárokat fektettek, főképpen a szénforgalom akadálytalan lebonyolítására. A kereskedelemügyi kormány tisztában van azzal is, hogy a budapest—fiumei vonal teljesítő képességét fokozni kell. A régi vonal terepviszonyai kedvezőtlenek. Kámeral-Moravica és Fiume között óriási esési, illetőleg emelkedési viszonyok vannak. A vonal fejlesztése érdekében foglalkoznak a villamos vontatás kérdésével s ezenkívül egy egészen külön vonalnak a megépítésével. Hogy ezek a szép tervek mikor válnak valóra, arra nézve nem nyilatkozik a kormány. De már maga a tény, hogy Fiumének, egyetlen tengeri kikötőnknek fejlesztését a kormány komolyan tervezi, elismerést érdemel. Majd meglátjuk, hogy a sok terv közül melyik valósul meg s mennyit áldozhatunk tényleg Fiumének világgikötővé való fejlesztése érdekében.

Sorsolás. A Magyar Jelzálog-Hitelbank 4%-os nyereménykötvényeinek 1909. november 15-én történt hatvanhatodik kisorsolása alkalmával ma a következő kötvények huzattak ki: a) a törlesztési huzásban 1—100-ig terjedő számok és a következő sorozati számok: 362 1858 882 2020 2715 1797 823 2086 1414 3491 906 2467 1451 2409 419 2164 1098 3120 2932 935 2984 3510 602 3327 1500 209 590 910 309 1794 3691 319 2714 1383 3923 1704; b) A nyeremény-huzásban 40.000 koronát nyert 326 sorozat 1 szám, 32.000 koronát nyert 1386 — 4, 2000—2000 koronát nyertek: 1062 — 15, 1682 — 61, 1590 — 71. — A Jásziv-sorsjegyek huzása ma délután folyt le lovag Falk Miksa elnöklésével. A 30.000 koronás főnyereményt az 5258 sorszámu 41 nyerőszámu sorsjegy nyerte. Kétezzer koronát nyertek: 4379—30, 1896—81. Ezer koronát nyertek: 6105—33, 5364—97. Kétszáz koronát nyertek: 3233—85, 242—90, 7083—9, 1382—47, 3008—11. Ötven koronát nyertek: 4225—95, 289—65, 2221—66, 5135—31, 5072—62, 3779—93, 3429—16, 3077—54, 2552—86, 78—20, 1780—63, 2673—76, 3633—88, 6240—63, 7354—87, 1827—73, 5929—5, 1358—15, 3021—8, 4063—72. Husz koronát nyertek: 22—80, 4063—39, 7312—42, 6555—42, 7293—39, 4861—31, 2321—95, 5098—3, 4326—17, 2672—59, 5072—60, 4488—25, 469—88, 5617—70, 1614—69, 97—59, 1699—12, 4326—16, 2638—88, 4036—89. Ezenkívül kihuztak még ötezernegyszáz négy koronás nyereményt.

Új tót háziipari részvénytársaság. Turóczenyentártonban 25.000 korona alaptőkével új részvénytársaság van alakulóban, melynek célja a tót nép háziipari cikkeinek értékesítése lenne. Az eszmét mi is örömmel üdvözlünk, ha igaz lenne és ha hinni lehetne, hogy az tényleg a nép érdekében létesül.

Új kohók. Egy bécsi tőzsdelap írja: Néhány német és belga tőkepénzes egy nagyobb budapesti pénzintézettel társulva, Fiumében nagyszabású kohókat akar felállítani. Ezekben a kohókban különösen Bosznia nyers vasérczeit akarja feldolgozni, ezenfelül Spanyolországból importált nyers vasér-

zet is. A konzorcium részvénytársulatot alakít, a melynek székhelye Budapesten lesz s az új részvénytársaság alaptőkéje, hír szerint, már biztosítva van.

A magyar liszt ellen. Közismert dolog az, hogy Ausztria milyen szemérmetlenül sértegeti nap nap után a gazdasági kiegyezés becsületes végrehajtását és milyen kíméletlen eszközökkel igyekeznek még jobban kiszákmányolni hazánkat. Ebben a törekvésükben nem ismernek sem nemzetközi ildomosságot, sem jóhízeműséget. Minden eszköz jó nekik, ha árt nekünk. Így ismeretes az az orvítmadás, amit a tarifareformban készítettek ellenünk, amely ellen a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarában szervezkedtek a hazai gazdasági körök. Ennek a tarifának a magyar lisztipar ellen irányuló rendelkezéseit így ismerteti a Köztelek:

Jó forrásból értesülünk róla, hogy Ausztria 25 százalékos lisztrefrakciót készül adni malmoknak, ami a felemelt tarifákra való tekintettel kétszeres termelési prémium az eddigi osztrák lisztrefrakciókkal szemben és a magyar malmok versenyének Ausztriából való teljes kiszorítására alkalmas, mert hiszen őrlési hasznukat ekkora szállítási díjkedvezmény okozta diszparitás teljesen fel-emészteti. Ha az osztrák kormánynak ez az — ismétjük — komoly terve megvalósul, még azt is megerthetjük, hogy a magyar gabonából őrlött liszt nemcsak az osztrák piacokon, hanem a magunk földjén is versenytárs gyanánt lép fel hazai malmainkkal szemben. Ezt a veszedelmes kísérletet a magyar mezőgazdaság nem nézheti ölbe tett kézzel és ha a magyar gazdasági érdekeltségek egyértelmű tiltakozása sem bírhatná rá Ausztriát arra, hogy békés uton elálljon e szándékától, minden eszközt meg kell ragadnunk, esetleg retorzióktól se m szabad visszariadnunk, hogy hazai közgazdaságunkról e vézetes csapást, annak megfelelő ellensúlyozásával elhárítsuk, az osztrákok kovácsolta békót magunkról lerázzuk, mielőtt az fojtogatni kezdene bennünket.

Ilyen és ehhez hasonló veszedelmek fenyegetik a magyar gazdaságnak legfőbb érdekeit és a magyar közgazdaság érthető aggodalommal néz annak az új kampánynak elébe, amelyben ujult erővel tör előre az osztrák kapzsiság, hogy megkösse azokat az életerőket, amelyek közgazdasági fejlődésünket táplálják. Az új osztrák vasuti tarifa megmozdította a magyar ipari, kereskedelmi és gazdasági szervezeteket, de amíg odaát Ausztriában a kormányhatalom minden erejével s minden eszközzel támogatja a magyar gazdasági érdekek elleni irtóháborút, addig nálunk, legalább a fórumon nyitlan mi sem történt, hogy ez a veszedelem elhárítható legyen.

Az osztrák hajózás szubvenziója. Ausztria költségvetésében az Első cs. és kir. Duna Gőzhajózási Társaság, mint a legutóbbi években, ismét 1.2 millió koronával szerepel. A Lloyd 145.000 koronával kap nagyobb szubvenziót, mint eddig, amely összeggel a szubvenzió 10,787.400 K-ra emelkedik, mert a Suez-csatornán át nagyobb tonnatartalmu hajókat fog járattatni s így az általa fizetendő csatorna-illetékek emelkednek. (A szubvenzió egy része tudvalevőleg Suez-csatorna-illeték megtérítése címén jár a Lloydnak.) A brazilai járatok fentartása címén eddig élvezett 600.000 K segélyt megvonta az osztrák kormány a Lloydtól, mert ezeket a járatokat 1 millió korona szubvenzióért az Austro-Americana tartja fenn.

A Kassa—Oderbergi Vasut új helyi árudíj-szabásának kiadása. A Kassa—Oderbergi Vasut vezérigazgatósága, miután az általa tervezett díj-szabási változásokat a magyar és az osztrák kormány jóváhagyta, új helyi árudíj-szabásának 1910. január 1-én való megjelenését az előirt hat heti hirdetési határidő betartásával a magyar és az osztrák hivatalos szaklapban közzétette. A kassa—oderbergi vasut az üzemi költségek folytonos emelkedése folytán, mint ahogy a magyar és az osztrák államvasutak tették, szintén kénytelen díj-szabásait némileg emelni. Ezek a díjemelések azonban lehetőleg mérsékeltek. Az új díj-szabásban ugyanis a mérsékelt gyorsárak és az A. osztály, valamint a 2. külön-díj-szabás kivételével az összes többi díj-szabási osztályoknál az eddigi egységtételeket változat-

lanul megtartották és a díjemelések csak a kezelési illetékeknek a magyar és az osztrák államvasutak hasonló illetékeinek magasságára való felemelésében állanak.

A fentebb említett három osztálynál 24 új egységtételek a következők:

nál	100 km-ig	1.60 K
	100 km-en túl	1.40 "
az A. osztálynál	1—50 km-ig	0.30 "
	51—100 km-ig	0.80 "
	101—200 km-ig	0.70 "
	201 km-től	0.60 "
a 2. külön díj-szabásánál	100 km-től	0.37 "
	101—200 km-től	0.34 "
	201 km-től	0.26 "

Az egységtételekben fel nem emelt többi áru-osztálynál az új kezelési illetékek a következők:

Gyorsárunknál, továbbá az I. és II. darab-áruosztálynál	20 fillér
Terjedelmes áruknál	24 "
az A. osztálynál	14 "
a B. osztálynál, továbbá az 1. és 2. külön-díj-szabásánál	12 "
a C. osztálynál	10 "
a 3. külön díj-szabásánál	6 "

Az I. és II. kivételes díj-szabás (kő- és pír-szén, illetve érczek stb.) valamennyi díjtételét 100 kg.-kint csakis 2—2 fillérrel fogják felemelni. A közönséges gyorsárak, a személyvonatokkal szállítandó lovak, esikók és öszvérek, valamint a tüzfára szóló díjtételeket nem emelik fel. A kivételes díj-szabásoknál az I. és II. kivételes díj-szabásoknál beállí 2 filléres csekély emelésen kívül egyéb érdemleges változás nem áll be. A gyorsárunként szállítandó tejküldeményekre szintén nem emelik, amennyiben továbbra is az új X. kivételes díj-szabás alapján az I. darabáru osztály tételét fogják alkalmazni. Az A. osztályba tartozó mindennemű tekeráru után kocsi- és fuvarlevelenkint legalább 10.000 kg. után való díj-fizetés esetén azt a kedvezményt engedélyezi a vasut, hogy egy új XVIII. kivételes díj-szabás létesítésével ilyen szállítmányokra az új A. osztálynak 10 százalékkal rövidített tételét fogják számítani. Megfelelő csekély mérvű emeléseket a szintén új kiadásban megjelenő helvi díj-szabási függelék is fog tartalmazni. Az új díj-szabás e hó 20-án után darabonként 2 koronáért, a függelék darabonként 50 fillérért lesz kapható.

A gyufamonopólium, dohányáremelés és a dohánynagyárusok. Kissé szokatlan, különös dolog történt a dohánynagyárusok országos szövetségének vasárnap tartott közgyűlésén. A dohánynagyárusok „örömmel üdvözölték a gyufamonopólium tervét”, sőt ezenfelül kimondták, hogy a jobb fajú dohánnyártmányok áremelését feltétlenül szükségesnek tartják. Az állásfoglalásban az a szokatlan és különös, hogy a dohánynagyárusok, akik a közönségre legalább is annyira rá vannak utalva, mint a pénzügyi kormányra, éppen a fogyasztó közönség ellen foglalnak állást. Nem gondolnak arra, hogy a gyufamonopólium is, a dohányáremelés is káros hatással lehet az ő üzletmenetükre. A gyufamonopólium még mindenütt csökkentette a gyufafogyasztást s bizonyosan ez nálunk is bekövetkeznék, ha a közönség drágábban fizetné a gyufát.

Hajózás. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság közhírré teszi, hogy Monostorszeg állomást a gőzösk kis viz miatt f. é. november 14-étől kezdve nem érintik és hogy tekintettel az előrehaladt időszakra menetrendszerű hajójáratát Baja—Apatin között f. é. november hó 20-án a vonalon fekvő összes állomások személy- és áruforgalmával együtt ez évre végleg megszünteti.

Nyiltér.

Érvénytelen közzétételért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság.

K Ö Z L E M É N Y.

A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság — Mária Valéria-utca 14. sz. alatti házat a Carlton-szálloda részvénytársaságának eladván — központi irodahelyiségeit az V. József-tér 2. számu háza helyezte át. Budapest, 1909. november hóban.

Az üzletvezető igazgatóság.

TÉLIKABÁT 35.

selyem vagy angol hálószerű

45.

prima díj. vagy átmeneti kabát

30 frt.

Caakis mérték szerint, első-rangu kivitelben

Angol késpénzrendszerű uriszabótermék **ZÉLINGER SAMU** Budapest, IV. ker., Belvaros

Magyar-u. 2., L. em. Kossuth Lajos-utca mellett. Telefon 118—99.

A kecskeméti egyesült gőztéglagyár
 részvénytársaság
égetett téglá-készletéből
 mintegy
ötmillió drb eladó.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátözsde.

Budapest, november 15.

A készrúpiacozon ma lanyha volt az irányzat. Mársékelt kínálattal szemben a malmok kevés vételkedvet mutattak és rossz árakat ígértek. Mivel másrészt az eladók nem nagyon forszirozták a dolgot, korlátolt maradt a forgalom, amelynek a folyamán mindössze mintegy 2000 q buza kelt el a szombatiaknál 10 fillérrel olcsóbb áron. A legdrágább eladási ár 29.30 korona volt 77 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 26.80 korona 74.8 kilós úszkös, szerb búzáért. Egyéb gabona-neműek közül a rozs 10 fillérrel olcsóbb, a többi változatlan. Forgalomba került: 600 q rozs 19.70 koronás áron, 600 q zab 14.90—15.50 koronás áron, 100 q árpa 14.35 koronás áron és 200 q tengeri 14.75 koronás áron. A határidőpiacon a mai üzlet lanyhán és a szombati zárlatnál némileg alacsonyabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán kedvtelen volt a hangulat, csak jelentéktelen forgalom fejlődött ki, mi mellett az árfolyamok mindössze néhány fillér keretén belül ingadoztak. Az áprilisi buza 10 fillérrel a tegnapi zárlaton alul 28.18 koronán indult, 28.26 között változtatta az árfolyamát és zárlatkor 28.18 koronán maradt. A szombat esti zárlathoz viszonyítva, végenedményképpen az áprilisi buza tíz fillérrel, az áprilisi rozs négy fillérrel gyöngült, az októberi buza, az áprilisi zab és a májusi tengeri két-két fillérrel javult.

A készrúpiacozon ma lanyha volt az irányzat.

A készrúpiacozon ma lanyha volt az irányzat.

Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	29.10—29.60
"	76	—	80	29.00—29.70
"	77	28.65—29.10	81	—
"	78	28.85—29.20	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	29.00—29.35
"	76	—	80	29.20—29.60
"	77	28.70—29.10	81	—
"	78	28.70—29.20	82	—
Pestvidéki	75	—	79	29.00—29.35
"	76	—	80	29.30—29.60
"	77	28.60—28.95	81	—
"	78	28.75—29.20	82	—
Bánsági	75	—	79	29.10—29.45
"	76	—	80	29.30—29.60
"	77	28.65—28.95	81	—
"	78	28.0—29.20	82	—
Bácskai	75	—	79	29.10—29.50
"	76	28.30—28.80	80	—
"	77	28.6—29.10	81	—
"	78	2.8—29.80	82	—
Rozs Irendü új	—	—	—	19.75—20.00
Középmínőségű új	—	—	—	19.55—19.65
Árpa Irendü új	—	—	—	14.35—14.75
Zab Irendü új	—	—	—	14.20—14.45
Tengeri belöldi új	—	—	—	15.80—16.00
Körpe	—	—	—	15.3—15.60
Köles	—	—	—	14.70—14.80

Eladatott:
 Buza, Tiszavidéki: 150 q 77.5 k. 29.50 K.
 Pestvidéki: 100 q 77 k. 29.30 K.
 Bánsági: 1500 q 77 k, 800 q 79 k, 1200 q 79 k, 1000 q 78 k 29.20 K.
 Fejérmegyei: 200 q 79 k, 100 q 78 k 29.70 K, 100 q 77 k 29.30, 100 q 74 k 27.— K.

Szerb: 500 q 76.5 k 28.20 K, 4600 q 75 k 27 K úszkös, 3370 q 74.8 k 26.80 K úszkös.
 Romár: 7300 q 80.5 k. 29.14 K.
 Rozs: 100 q, 300 q, 200 q mind 19.70 K kpf kpf par.
 Zab: 100 q 15.50 K, 100 q 15.10 K kpf, 100 q 15.50 K kpf., 300 q 14.90 K kpf. par.
 Árpa: 100 q 14.35 K kpf par.
 Tengeri: 200 q 14.75 K ab közraktár.

A határidőpiacon köttetett:

Délelőtt:

Előforduló kötések (1000 kg.-kint) 1909-re:
 Buza apr. 2. 18—28.24 28.16—28.26 28.20.
 Buza májusra 27.9—27.96.
 Buza októberre 23.42—2.40 23.58.
 Rozs áprilisra 2. 6—20.3 20.40.
 Tengeri májusra 1.38—12. 6—14.44.
 Zab áprilisra 15. 8—15.00—15.14.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza áprilisra	28.18—28.20
Buza májusra	—
Buza októberre	23.54—2.56
Rozs áprilisra	20.36—20.38
Tengeri májusra	13.4—13.42
Zab áprilisra	15.10—15.12

Budapesti gabonaforgalom.

1909. november 12-től 1903. november 14-ig.

Érkezett Elszállítottatott

métermázsa

Buza	22037	—
Rozs	8882	1296
Árpa	947	17947
Zab	9871	3772
Tengeri	520	—
Liszt	304	29151
Körpe	—	1092

Értéktözsde.

A bécsi tőzsde ma ünnep miatt zárva volt s így a magyar és az osztrák értékek áralakulása az itteni tőzsde üzleti forgalmában került kifejezésre. A mai megnyitás elég szilárd volt s a helybeli spekuláció vásárlásai továbbra is szilárd irányzatban tartották az üzletet. A déli tőzsdén fedezésekhez fogott a spekuláció, mire az árfolyamok kissé visszaestek, úgy hogy a mai zárlati árfolyamok nem a legmagasabbak, melyeket a papírok a szilárd irányzat alatt elértek. A két hitelrészvény áremelkedése a mai nap folyamán másfél millió korona. A helyi értékek piacán a Kereskedelmi részvénytársaság részvényei állottak az érdeklődés előterében, melyek élénk vásárlásokra egész 650 koronáig emelkedtek. Kötés volt még a Városi villamos és a Salgótarjáni részvényekben is. A járadékpiacon is volt néhány kötés s a koronajáradék öt fillérrel magasabban zárul. Az alább felsorolt értékeken kívül forgalomba került ma: Hazai bank 291.50—292.50—291.50 koronán, Salgó 629—630—629 koronán, Drasche 550—549 koronán. Északmagyarországi közszén 330 koronán, Szentlőrinczi téglagyár 446 koronán, Szanatórium sorsjegye 8.30—8.35 kor.

Az előtőzsdén előfordult kötések:
 Osztrák hitel 664.25—665—664.75, Magyar hitel 777—778.50, Osztrák magyar államvasut r. 747.75—777.75, Leszámitolóbank 491.50—493.75—430.50. Jelzálogbank 444.50—445—444.50, Rimamurányi 666—669.50, Városi villamosvasut 313.75—314.75—313.25, Közüti vaspálya 608—609—50—606.50—607, Magyar koronajáradék 22.55 K.

A déli tőzsdén előfordult kötések:
 Osztrák hitel 664.75—664.25, Magyar hitel 777—777.75—777.25, Osztrák magyar államvasut 747.746.50, Leszámitolóbank 493.50—492.50, Jelzálogbank 444.50, Rimamurányi 609—608, Városi villamosvasut 313, Közüti vaspálya 607—606.50, Déli vasut 128.50 K.
 Díjbiztosítások osztrák hitelrészvényre: holnapra 3—4, nyolcz napra 5—6, november hónap végére 14—16 korona.

Utótőzsde délután 4 órakor:
 Osztrák hitel 667.75, Magyar hitel 777, Leszámitoló 492.50, Jelzálog 454, Rimamurányi 609.50, Államvasut 747, Városi vasut 313, Közüti vasut 665.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, november 15. (Értéktözsde.) A tőzsde az új hét elején határozottan szilárd jellegű volt, miután a pénzvizonyok állandó javulása a német és az amerikai iparról szóló kedvező jelek miatt,

valamint a szombati newyorki tőzsde szilárd zárata jó ösztönzést nyújtottak a piacra a spekulációnak. Bányáértékeken kívül, amelyek jelentékenyen magasabb árfolyamokkal indultak, különösen török sorsjegyek, villamosesági részvények és amerikai vasutak iránt nyilvánult jó kereslet. A többi értéknemben nyugodtabb volt az üzlet. Bankok közül azonban kiemelendők a Schaffhausener Bankverein részvényei, amelyeknek árfolyama több mint 1 százalékkal emelkedett. Osztrák értékeket, tekintettel a bécsi ünnepre, hanyagolták. A további üzletmenetben a fölfelé való mozgalom további előmenetelt tett, az érdeklődés azonban végül túlyomórészt amerikai vasutak felé fordult, míg a forgalom a többi értéknemben láthatólag csökkent. Szilárdok voltak járadékok is, különösen 1902. évi oroszok. Ezzel szemben bányáértékek némileg lemorzsolódtak. Az utótőzsdén a szilárd alapirányzat tovább tartott. Élénk kereslet tárgyai voltak a dortmundi unió részvényei és a török sorsjegyek. A készpénzpiac ipari értékei szilárdok voltak, különösen vegyi értékek és festékgyárak. Napi pénz 4—3½ százalék, magánleszámitolási kamatláb 4½ százalék.

Berlin, (Zárlat) nov. 15. (Saját tudósítónktól) Zárlathoz jegyeztetik: 4.2 százalékos papíráradék 98.0, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 10.10, osztrák hitelrészvény 208.60, Déli vasut 24.70, orosz bankjegyek 216.00, 4 százalékos új orosz kölcsön —, Disconto Commandit 198.20, Dinamitruszt —, Harpeni 10.10 Unifikált török járadék 94.0, 4.2 százalékos ezüstjár. —, 4 százalékos magyar aranyjáradék 4.70, Magyar koronajáradék 2.3, Osztrák-magyar államvasut —, Bécsi váltóár 84.0, Olasz járadék —, Ált. villamosesági Edison 2.350, Gelsenkircheni 212.60. Laurakohó 193.50. Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat) nov. 15. 4.2 százalékos papíráradék 97.98, 4 százalékos osztr. ar-jár. 99.00, Magy. ar-jár. 92.45, Osztr. hitelint. részv. 208.80, Osztrák-magyar államvasut 159.10, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 20.44, Bécsi Bankverein 1.640, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön 77.90, 4.2 százalékos ezüstjáradék 97.90, Osztrák koronajáradék 94.57, Magyar koronajáradék 92.35, Osztrák-magyar bank 126.20, Déli vasut részvény 24.70, Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 84.2, Párisi váltóár 811.0, Union bankrészvény —, Alpési részv. —, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) nov. 15. 4.2 százalékos ezüst járadék 97.5, 1860. sorsjegy 167.60, Déli vasut 24.70, 4 százalékos aranyjáradék 98.75, Osztrák hitelrészvény 208.6, Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járadék 103.50, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 94.30 Nyugodt.

London, nov. 15. Angol consol —.

Páris, (Zárlat) nov. 15. 3 százalékos francia járadék 99.15, Osztr. aranyjáradék 100.40 Magyar aranyjáradék 97.9, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 509. 3¼ százalékos Olasz járadék 104.1, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 295 —, 5 százalékos marokkói járadék 5 —, 4 százalékos 1890. román jár, 9 20. 4 százalékos amort. román jár. 9.40, 5 százalékos orosz járadék 102.0, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 98.70, 4 százalékos spanyol jár. 95.70 4 százalékos unifikált török jár. 94.2, Török sorsjegy 216.00, Török dohányrészvény 375. Osztrák földhitelintézet 12.7 Osztr. Länderbank 530., Magyar jelzálogbank 481.—, Banque de Paris —, Banque Ottomane 734.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut —, Merdonalvasut —, Hartman gépgyár 551.—, Rio Tinto 1.61, Sucrerie d'Egyedt 39.—, Tula 24.—, Uriányi közszén 17., Chartered —, De Beers 462.—, East Rand 1.650., Jagersfontein 19 —, Traus. Land Comp. 75.0, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.62, Váltó német piacokra (rövid) 124.15, Váltó Bécsre (rövid) 104.5, Váltó Belgiumra (rövid) 8/, Olasz aranyváltó rövid is, Váltó Svájcra (Rövid) 1/4, Csekk Londonra 252.1 Magakamatlab 2 / . Szilárd.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

A kiváló bőr- és lithamos gyógytörzs

SALVATOR

vessző- és bőrgyógyászati, bőrvédelemmel, esztergálatokkal és burkolatokkal mindenütt használatos. Főraktár Budapeston. ERDŐS ARMAND.

Szén, kokszt, téli fűtéshez briket és antracit

téli fűtéshez

a pontos szállítás érdekében későbbi határidőkre már most rendelendő.

Telefon: 164 interurban.

Radnay Károly

Budapest, Váci-körút 78. sz.
 Sürgőnyesim: ANTRACIT Budapest.

Üzleti tudósítások.

Kőbányai sertéspiac.

November 15. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 149-150 fillér.

Sertéskonzumvárosi jelentés.

(A székesfehérvári állatvásár és közvagyonigazgatósága.) November 15-én, Előző napi eladatlan maradvány 1212 drb sertés, 47 drb süldő, 1 drb malacz.

Következő árak jegyzettek: Zsirsertés: Öreg I. rendű 350 kilogrammon felüli (életsúlyban) 118-128 fillér.

Budapesti juhvásár.

November 15. Felhajtott 2316 drb juh. Árjegyzék: Elsőrendű ürü 54-56 fillérig kilogrammonként.

A meghülés

Az az ajtó, a mely a komoly betegségeket bebocsájtja, de a SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ becsukja az ajtót, még mielőtt a betegség oda beférkezhetne.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

tisztaságával, emészthetőségével és gyógyító erejével nagy hírnévre tett szert.

Orvosok, szülésznek, szülők és betegek ajánlják mindennemű torok- és mellbajknál mint az egészség megbízható támaszát.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fillér. Kapható minden gyógytárban.

As Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a halaszt kerjük egyelőre szemlélve venni.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for 'm. t. e. y' and 'm. t. e. y' for dates Nov. 13 and Nov. 15. Lists various locations and their corresponding values.

Kivonat a hivatalos lapból.

November 14.

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter Moldoványi Béla főmérnököt a közműves, kőfaragó és ácsmeisteri képzettség megvizsgálására Miskolcra szerezett bizottság elnökevé;

az igazságügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök dr. Zeke Gyula marosvásárhelyi törvényszéki joggyakornokot a marosvásárhelyi törvényszékhez jegyzővé;

a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Vicsik Pál, Mester Ferenc és Hirsch Károly pénzügyminisztériumi segédszolgálat pénzügyminisztériumi hivataloszállók;

a szepedi ítélőtábla elnöke dr. Herczegh Károly ügyvédjelölt, szobrászdi lakost a vezetése alatt álló ítélőtábla kertületébe joggyakornokká;

a beszercebányai pénzügyigazgatóság Mészáros Tivadar Ödön Lajos zolyomi városi díjnyokot a zolyomi adóhivatalhoz ideiglenes minőségű díjtalan adóhivatali gyakornokká;

a brassói pénzügyigazgatóság Bede Antal brassói lakost ideiglenes minőségű díjtalan adóhivatali gyakornokká a brassói adóhivatalhoz;

a debreczeni főügyész Brenner József máramaroszigeti törvényszéki címzetes fogházörmezt ugyanoda, az altisztek részére megállapított fizetési osztály utolsó fokozatába sorolással fogházörmezt nevezte ki.

Véglegesítés. Az igazságügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök a homonnai járásbírósnál ideiglenes minőségben alkalmazott Fajcsik Gyula irnokot ebben az állásban végleg megerősítette. Pályázatok. A lugosi pénzügyigazgatósághoz számtizti állásra két hét alatt; a varasdi pénzügyigazgatósághoz adógyakornoki állásra két hét alatt;

a székesfehérvári törvényszék elnökéhez az obtani járásbírósnál betöltendő hivataloszálló állásra december hó 31-éig; a tordai törvényszék elnökéhez a felvinczi járásbírósnál telekkönyvi átalakító díjnoki állásra két hét alatt; a kolozvári pénzügyigazgatósághoz az ottani dohányárutárnál betöltendő hivataloszálló állásra december hó 12-éig; a brassói pénzügyigazgatósághoz a fogarasi adóhivatalnál betöltendő adószízi állásra két hét alatt; a zombori pénzügyigazgatósághoz a zentai adóhivatalnál betöltendő gyakornoki állásra két hét alatt nyújtandók be a szabályszerűen felszerelt kérvények.

IDÓJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt szórnyóan, inkább csak északon, meg a tengerparton fordult elő többnyire csak egy-két mm.-nyi eső. A hőmérséklet lényegtelenül változott, átlag 2-5 fokkal magasabb volt a normálisnál; a maximum Fiumében 16 C° és a minimum Tátrafüreden -2 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Lényegtelen hőváltozás és nyugaton elvélve csapadék várható.

(Sürgöny-progn.: Enyhe, nyugaton elvélve csapadék.)

Table with columns: Állomás, Légnyomás mm. 700 +, A hőmérséklet Celsius szerinti, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm. max., Hőmérséklet min. Lists weather data for various stations.

„EGYETERTÉS”

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

Large financial table with multiple columns: BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE, Mal záró árfolyam, Pénz Ár, and mai záró árfolyam. Lists various securities and their market values.

SZINHÁZAK.

Kedd, 1909. november hó 16-án.

NEMZETI SZINHÁZ

A szentivánóji álom.

Színmű 5 felv. Irtá: Shakespeare. Zenejét szerzte: Mendelssohn. Fordította: Arany János.

Személyek:

Theseus	Somlai
Egeus	Mihályfi
Lysander	Garamszeghy
Demetrius	Rajnay
Philostrot	Barlos
Vásztor	Peibes
Gyalu	Horváth
Zuboly	Rózsahegyi
Dudás	Dezsi
Orondi	Hajdu
Oszlótér	Kovacs
Hippolyta	Aczél I.
Hermína	D. Ligeti J.
Holona	Paulay E.
Oberon	Mészáros A.
Titánia	Lenkel H.
Puck	Varadi A.

Kezdeté 1/8 óraker.

VARSZINHÁZ.

Nincs előadás.

URANIA SZINHÁZ.

A levegő meghódítása.

Kezdeté 1/8 óraker.

A nm. v. és köz. miniszter elismerő leiratával kitüntetve

Dr. Batizfalvy I. Z. fővárosi legelső

FOGORVOSI INTEZETE

Áthelyezve: Károly-körut 3. sz. alá.

Fájós fogak meggyógyítása. Tartós fogtömések. Foghúsnak (alattában is). Jótállás mellett mérsékelt szabott áron. Vidékiek félnap alatt megkapják műfogukat.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz.

Waldmann Irrelogusz.

Ma és minden este a fényes novemberi műsor **SALERNO.**

CONSTANZE ZINNER. LOS ALMA-VIVAS. RUDOLF HOCK.

Továbbá 15 attrakció.

AZ előadás kezdete 8 óraker. Jegyelévitel 10-2 és 3-6 a nappali pénztárnál. A téli kertben reggeli 5 óráig **VÖRÖS ELEK** cigányzenekara hangversenyez

Budapesti Cabaret BONBONNIÉRE

Terecz-körut 26.

Telefon 52-88.

Ma és a következő napokon esteként 8 1/2 óraker

Szenzációs siker! „**TAIFUN**” Szenzációs siker!

paródiaja és a nagyszerű novemberi műsor.

Uj! **A bűnös va.ász.** Uj!

Szabadkai kuplé.

Jegyek: 3, 4, 5 és 6 koronás árban Bárdnál, Kossuth Lajos-n. és Andrassy-ut; a Körti trafikban Andrassy-ut, a Musica r.-t.-nál, Terecz-körut 1. és a pénztárnál.

Tátra-Mulató

Király-utca 77. sz.

! Fényes műsor !

UJ! 20 elsőrangú attrakciók. UJ!

MODERN SZINPAD

NAGY ENDRE CABARETJA

Andrassy-ut 69. Telefon 93-16

Minden este: A „Nyugat” felolvasó ciklusa. A három hős (szinpad tréfa. Operett). — A vajda az óriaskigyórol. A borbélymáhe, y. b. n. — Mariska, a demon. — Az ejjei ügyész. (Szinpad tréfa.)

Fellépnek: Nagy Endre, Medgyaszay Vilma, Ferenozs Károly, Németh Juliska, Sajó Géza, Pailay Bózi, Huszár Károly, Bársony István, Garas Márton, Goldissár Andor, Papp János. — Jegyek előre vált-hatók a cabaret pénztárában (VI., Andrassy-ut 69. szám.)

Császarfürdő BUDAPESTEN. Nyári és téli gyógy-tuajdona. Elsőrangú kénes hévízi gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszap-, medence- és kádifürdő, melyek kiváló gyógyhatással használatnak az összes reumatikus és ideg bntalma: nál. Uszodák, hóleg-, szénsavas és vilamosvíz-fürdők. Ivó- és beüle-gzési kura. Prospektust ingyen és bérmentve küld. Az igazgatóság.

ROYAL ORFEUM

ERZSEBET-KÖRUT 51. TELEFON 110-22

Ma, kedden, november 16-án este 8 óraker

a szenzációs ujdonságokkal kibővült novemberi műsor.

Zsur a legénylakásban. — Mariska memo- arjai. — A szomszéd szobában. — Nász- uton (bohózat ujdonság). — Morcaschani. — Hero. Azonkivül: A tánczó ó menyecske. — Ujra! Ujra! és 16 elsőrangú attrakció.

Pont 8 óraker. Pont 8 óraker.

CZIGÁNYVERSENY

Ma, kedden VÁRADI ZSIGMOND. (Moztúr) és zenekara versenyez.

Csütörtökön, november 18-án. Operett-premiér

A trabukoi herceg

A télikert tükörtermében ROYAL-KABARET. Éno. és táncelőadás. Keringő-verseny. — Csi anyzene reggeli 5 óráig. Rendes helyárak. Elővételi díj (este 6 óráig) páholyoknál 5 kor., minden egyéb jegynél 1 korona.

CIMBALMOK,

legjobb szabadalmazott acél belső szerkezettel, melynek hangja, hangtartása rendkívül jónak bizonyult, részletekét a legmesszebbmre jótállás al-kaszhatók. Fonográfok, gramofonok, hegedű, fuvolák, olt rak, okarinak stb. ott-on legjobbak. Kitértve eüemert jó munkáért.

Árjegyzéket ingyen küld

Mogyoróssy Gyula

m. kir. szakszám. hangszergyára

Bpest. VIII., Békőci-ut 7L

Telefon 58-20.

Butor

kézipénzért és részlete

3 szoba teljes berendezése 360 frtért, mely áll: 1 háló-, ebédlő- és szalonból. 100 szoba állandóan készen raktaron a legegyszerűbb kivitel-től a legfinomabbig. — Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fillér belyegben.

Nagy Imre lakberendezési vállalata

Budapest, Váci-körut 9. (Szerencsen-utca sarok).

IRÓGÉPTULAJDONOSOK!

mely ama éves fogalommal áll, meg, kelle- keket ott vás roljunk, hol az írógépet vettük! Az írógép és ennek kellekei teljesen különálló doigok!

WOLLÁK és TÁRSA

speciális írógép-kellék-üzlet Budapest, V., Alkotmány-utca 19. Telefon: 24-98. Kérjen árjegyzéket.

65492 102041 1303

10422 4189

106228 9106 105574

50318 576

27011 107109 4151

Fenti számok

még ezideig nagyobb nyereménnyel kisorsolva nem lettek, minthogy nagy a valószínűség, hogy nagyobb nye- reménnyel még eddig ki nem huzott szám nyeri meg a

főnyereményt

a ajánljuk ezen számok közül válasz- tani és **sürgősen** megrendelni, mert a nagy kereslet folytán ezen számokat csak néhány napig tart- hatjuk fenn. A valószínűség igen nagy, hogy ezen számok tulajdo- nosai nagyobb nyereményt

fognak nyerni

Rendeljen tehát mielőbb osztálysorsjegyet

HECHT

bankháznál

BUDAPEST

Ferencziek-tere 6.

Huzás már november 18-án.

Sorsjegy-árak:

1/1	1/2	1/4	1/8
12.—	6.—	3.—	1.50 korona

SZÍNHÁZAK.

Kedd, 1909. november hó 16-án.

VIGSZÍNHÁZ.

Buridan számara.

Vígjáték, irta: Fiers és Gailavet
Személyek:
 Versannes Lucien Hegedüs
 Boullains Georges Guth
 Norange Feenyest
 Adolphus Yanay
 Giraud Vendroff
 Jean Bardi Odón
 Michelino Harmath H.
 Yvette Kornai B.
 Chantal Fernande Hozedüs Gy.
 Versannes Odette Abelovszky
 De Stecke barón Varga Anna
 De Ligneulné Kész Rózi
 Romariné Molnár A.
 Louise Kürthi Sári

Kezdeté 1/8 órákor.

Fővárosi Városligeti Színház

Felü Zoltán, igazgató és Fejér Irén felüjével
 Uj betanulással.

Narcziss.

Dráma 5 felvonásban. Irta: Brachvogel, fordította Mártonffy Frigyes.

Személyek:
 Leszcinska Mária Vesspröminé
 Bourbon Lajos Fekete
 De Beauclair Balázs Gizi
 Pompadour Jászay Olga
 Choiseul Thury
 Terrai Hegedüs
 S.houette Halmy
 Mupon Kovács
 Du Barry gróf Piliusky
 Quinault Doris Feld Irén
 Rameau Narcziss Feld Zs.
 Berjac Megyeri
 Coette Hatái A.

Kezdeté 1/8 órákor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Tánczos huszárok.

Operett három felvonásban. Irta: Haina Ferencz. Zenejét Szép Ernő verseire szerelte: Szirmai Albert.

Személyek:
 Hubert Egon herceg Király E.
 Von Flüggen Szirmai
 Von Saarburg Császér
 Von Bennenwitz Sarosi
 Von Stackelberg Margittay
 Hellbrück Kra znay
 Camisus Wolf Papi
 Herma, neje Erdei B.
 Thea, leánya Komóssy E.
 Prosch Libor Németh
 Ede, a fia Várady Ily
 Dürenstein Sáfrány
 Erna, a felesége Nyaraine
 Hertha, leányuk T. Harmath
 Dr. Frolocker Rasko

Kezdeté 1/8 órákor.

APOLLO-PROJEKTÓGRAF

Telefon 68-39.

Egy pár cipő története.

Egy amerikai mérnök regénye.

Modern rabló történet. —

Virágkorzó Bayreuthban.

Ip. muram. Enekl. Kovacs Mihaly

APACHE ÉLET.

Nikotin hercegnő. — A pluvial vizeses. — A jövő baboája. (Repülőgépek a csatavonalban). Az első előadás hétköznapiakon d. u. 5 órákor, vasár- és ünnepnapokon 3 órákor kezdődik

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 68. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap kezdete 1/8 órákor.

9 órákor! **Az anya-jegy** 9 órákor!

Bohózat. Irta: Glinger és Taussig. Fordította: Steinhardt.

11 órákor! **Simon te csalsz!** 11 órákor!

Bohózat. Irta: Glinger és Taussig, ford.: Steinhardt.

Továbbá: Steinhardt mint: **repülő esendő** és **Gyárfás** új szelvényekkel. Kiváló attrakciók.

Jegyek: 9-12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 68. és özv. Kontin. dobánykülönlegességet árúdjában Andrassy-ut 29 kaputól. Esti pénztárvnyitás 7 órákor. — A remek téllkertben cabaret és tánc. Belépő-díj nincs! — Izletes francia konyha!

MARGIT GYÓGY-FORRÁS

(Bereg megye)

a gyomor, belek, húgyhólyag, s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású megakörish a vérzések esete forog fenn

Megrendelhető: **Édeskút L-nél** Budapesten és a forrás kezelőegységén Munkácson.

Azonnal jogos tulajdona! A zongora vagy pianó ha REMÉNYI MIHALY

legjobb rendszerű hitelintézetéből veszi azt meg. Nem bíri a részletfizetés letele alatti, hanem azonnal sajátja a megvett hangszert. Ugyanazon árak mintha készpénzzel venné.

Előleg nem kell
 10 frt havi részletfizetés mellett a legjobb zongorát v. pianót. Részletes árjegyzék és prospektus díjtalánul küldetik Budapestről, Király-u. 58.

Nemcsak Budapesten, de vidéken is barmkinek rendelkezésére áll ezen eddig még nem létezett alkalom illy könnyű feltételek mellett zongorát vagy más hangszert vásárolni. Zongorák hangolása és javítása a legképzettebb szakmunkások által.

Nálam

minden hitelképes, tisztességesen gondolkodó egyén

BUTOR

szükségletét a következő fizetési feltételekkel szeresheti be: 200 koronáig havi részlet 6 korona, 200 koronáig 10 korona, 300 koronáig 15 kor., 500 koronáig 20 kor., 600 koronáig 5 korona, 800 koronáig 30 korona, 1000 koronáig 40 kor. stb. Előlegül 20 százalék fizetendő.

SÁNDOR IGNÁCZ

butorkereskedő, V., Bank-utca 7. (volt Sétány-utca), Bazilika-templom közelében, Váci-körút mellett. — Butoralbumot 1 korona, bélyeg ellenében küldök. Telefon 104-94.

Baró Proff Kocsardné,

16v. polgári iskolai tanítónő

torna- és vivőiskolája

kizárólag nők s gyermekek részére

V., Alkotmány-utca 19. szám.
 Teljesen szakszerű vezetés. — Kipróbált tanerők, külön bölgycsoportok a külön gyermekcsoportok. — A gyermekekre állandó gondos felügyelet. — Az összes helyiségekben légfűtés. Mosdókban, fürdőben auto-geyser. — Beiratások egész nap. — Kivánatra prospektus. 28014

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége Révay-utca 18. szám.
 Telefon: 14-22. Telefon: 14-22.
 Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor.
 Az előadás kezdete 1/8 órákor.

A vékonynyaku ember

Bohózat. Irta: Nelahardt A. magyarosította Satyr. Rendező: Rott Sándor.
 Továbbá: Treutlich, Gerő, Springer és Werner Ferencz új magánzámaikkal.

Végül 11 órákor! **„ÉNDRICH DOCH“**

Bohózat Irta: Satyr. Rendező: Rott Sándor.
 Jegyek kaphatók a Folies Caprice Révay-utca nappali pénztárnál, d. e. 9-11-ig és d. u. 3-6-ig. „Lyra” jegyirodájában, Andrassy-ut 16, valamint Sopronyi nagytőzsdéjében Rákóczi ut 1. 12 óra után az 1-ső emeleti CASINO DE PA LIS-ban a világ legelső ének- és tánc számok fellépte.

ÖN BÉREL

egy óra zongorát vagy pianót és **KIDOB** havonta 20 vagy 10 korona kölcsönjével, végre pénzt kintia, zongorája nincs.

HA FIZET

havonta 20 koronát, kap egy kiváló gyártmányú, legmodernebb árapancsoltós keresztúros új zongorát vagy pianót, nem ir alá váltót, nem állít kezést, nem lakótelepítés bankszövetkezetek és idővel mégis tulajdonosa lesz a zongora. — Ilyen ideális szolga, liberális módon kapható kizárólagosan csak

„MUSICA“ részvény-társaság

(Igazgató: Sternberg Dezső.)
 zongora előadási és kölcsönzési telepe.
 Ezen telepeknélkül legkülönösebb gramofon- és művészelmezék előadásai.

Budapest, VI., Teréz-körút 1/a.
 (Király-utca sarok, az Országos Zeneakadémia közelében.)
 Telefon 4-31.

Zongorák beszerzése, javítása, hangolása legkülönösebb. Felső rendszerű kedvezményében egyelőre csak a fővárosban lakók részesülnek.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, NŐSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK

A LEGELŐNYÖSEBBEN POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERESZ-és MŰRŐK IS üzletében szereshetők be.

BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOTT FORDITOK. ÁRJEGYZÉK 20 00 RAJZZAL INGYEN és BÉRMENTVE

Heti műsor:

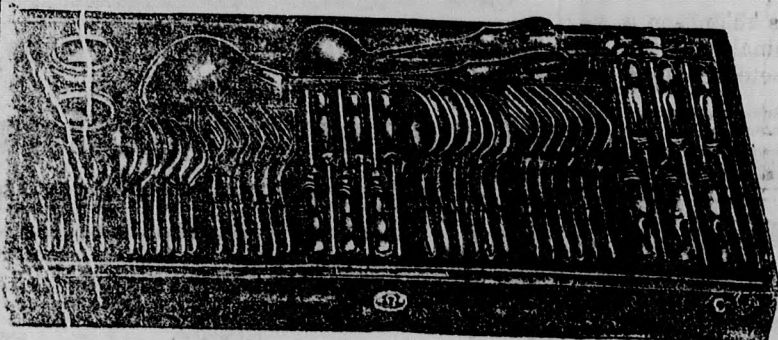
1909. november hó.	Nemzeti Színház	U. kir. Operaház	Varszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Urania	Fővárosi Városligeti Színház	Hangversenyek
17 Szerda	Cyrano de Bergerac	Hamlet	—	Taifun	Faust	Tilos a csók	A levegő meghódítása.	Szerelmi keringő	Zenepalota Swardström Valburg
18 Csütörtök	A botrány	Manon	—	Taifun	Jack, a senki	Az elvált asszó y	A levegő meghódítása	Narcziss	—
19 Péntek	A kiskirályok	A müncheni merterdaiatok	A lilom	Albert hercege	Faust	Tánczos huszárok	A levegő meghódítása	Szerelmi keringő	Vigadó Vecsey-Dohnányi
20 Szombat	Szentivánéji álom	Bohémetlet Táncgyevolog	—	Albert hercege	Jack, a senki	Báró Róbusz	Az Országos Színvívószeti Akadémia előad. sa.	A botyár királyó	Royal Poziel Mária
21 Vasárnap este	Himn dalai A botrány	Don Juan	—	Buridan számara Albert hercege	A császár katonái Faust	Jánoska Báró Róbusz	—	A botyárkirályó Próbaházasság	Zenepalota KunLaszlo symphoniai hangverseny.

AUFRECHT és GOLDSCHMIED NAGYARUHAZA
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-UT 30.

Hazai Szandrik gyártmány

Evőkészlet 6 személyre. Tömören ezüstözött elsőrendű alpakka-evőkészlet elegáns, szarvasbőrrel bélelt kazettában; minőség és kivitel tekintetében bármely külföldi gyártmánynál jobb. — Beosztása: 6 drb evőkanál, 6 villa, 6 kés, 6 csemegekés, 6 csemegevilla, 6 kávéskanál, 6 mokka kanál, 1 leves-, 1 főzelék-, 1 tejmerőkanál, 2 sórtartó, 2 sókanál.

LEGSZEBB ÜNNEPI AJANDÉK!

Levágandó és hosszánk beküldendő.

Megrendelési iv. **AUFRECHT és GOLDSCHMIED** cégnél
Budapest, VII. ker., Rákóczi-ut 30. szám.

Ezennel megrendeltek egy hatszemélyes evőkészletet 200 korona árban, fizetendő 10 koronás havi részletekben a szállítástól kezdve Budapesten Aufrecht és Goldschmied cégnél. A csomagolási és szállítási költségeket magam visolom. Három havi részlet elmulasztása a teljes vételár esedékessé teszi. A szállítás teljes kiegyenlítéséig a cég tulajdonjogát ezen arura elismerem. Per esetén bármelyik budapesti kir. járásbírósg illetékes.

Lakhely: Kelet:
Név és foglalkozás:

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

HUZÁS

holnapután!

Központ

IV. ker.,

Szervita-tér 3/a.

TÖRÖK-PALOTA

1/2 sorsjegy 12.— K.

1/3 " 6.— K.

1/4 " 3.— K.

1/5 " 1.50 K.

Fiókok:

Váci-körut 4. sz.

Teréz-körut 46. sz.

Török A. és Tsa

bankház r.-t. Budapesten

Legnagyobb osztálysorsjáték-üzlet.

KÉT NYAKÉK.

— REGÉNY —

Irtá: **G. W. APPLETON.**

— Jó éjszakát, Darrel... És ne szomorkodj!

— Ezt jól adod igazán! De mindenesetre megpróbálom, hogy jó tanácsodat megfogadjam.

És mosolygó arccal, de halálosan szomorú szívvel ment Hubert Darrel ki a sötét éjszakába.

Mikor hazaért, otthon barátságos meleg szoba fogadta, a kandallóban vígan lobogott a tűz, egy pár melegített házcipő ott állt a kényelmes karszék előtt, mellette pedig egy asztalkán izletes, hideg vacsora.

— Kell ennie valamit, Hubert ur, — mondta Simpson, atyai gondoskodással, — és ugy hiszem, hogy itt mégis kedélyesebb, mint az ebédlőben.

— Ma ugyan sehol sem kedélyes, Simpson, — válaszolta sóhajtván, Hubert.

— Ebben igaza van, uram, én is szomorúnak látom ezt az egész világot.

— De azért köszönöm a gondosságát, Simpson, igazán kedvessé és lakályossá tette ezt a szobát. De ma éjjel ne maradjon fenn, kissé bágyadtnak és fáradtnak látszik a nyugalmomra van szüksége.

— Ahogy parancsolja, uram. De ha legcsekélyebb szüksége van reám, igazán nem fárasztó a fenmaradás. Reggel korán óhajt elmenni hazulról!

— Igen, — a fürdőt nyolcz órára kérem. Igaza van az ebédlőt illetőleg; ott nem eszem soha többet. Itt fogok reggelizni.

— Igenis, uram.

És Simpson távozni készült.

— Különb holnap reggel legelőször Benham urat keresem fel.

— A mi öreg tanácsosunkat, uram?

— Igen, a miénket, — azaz az atyámnak is jogtanácsosa. Ma este különben sürgőnyt kaptam az atyámtól.

— Igazán?

— Igen, itt van. Arról értesít benne, hogy Benham jogtanácsosánál vannak a temetésre vonatkozó utasítások. Forduljak hozzá.

— De, uram, ugyan — uram!

És szokatlan pir borította el az öregember arcát:

— De Hubert ur, hiszen az ön szegény édesanyja csak három óra előtt halt meg; hogyan lehetséges az, hogy ezt már megtudta?

— Nem is tudta ezt, öreg Simpson barátom, csak el volt már rá készülve; sőt talán már vágyakozva gondolt is rá. Vajjon, mit jelenthet mindez?

— Tudja Isten, uram. Én nem is sejtem az okát. Pedig a hosszú éveken, amit a házban töltöttem, sokszor gondolkoztam felette. Ilyen uri hölgy — ilyen uri hölgy! Mit gondol Hubert ur, eljön majd a temetésre?

— Nem ismerem őt eléggé, hogy véle ményt tudjak róla mondani. Jó éjszakát, Simpson. Még majd holnap beszélék magával az elvesztett szekrényke felől.

— Igenis, uram! Jó éjszakát.

És most végre a természet is megkövetelte a maga jogát. Ez a hatalmas, bátor fiatalember nagy bánatában és aggodalmában kora reggel óta nem evett csak néhány kétszersültet. Most ott látta maga előtt a Simpson által izlésesen megtérített asztalt, és éhes szemé nem bírta el ezt a látványt, mohón nekiesett tehát.

Félóra múlva kényelmesen hátratámaszkodott a karszékben, lábait felrakta a kandalló rácsára és hosszasan eltöprengett az utolsó huszonnégy óra eseményein. Ilyen volt

tehát a hazatérés, amit oly vágyva várt. Szeretett édesanyja lent fekszik hideg-mereven a szobájában és a másik imádott lény néhány mértföldnyire tőle — egy más ember karjában és nem is tudja, milyen nagy igazságtalanságot követett el vele szemben. Vajjon mi lesz ennek a vége? Hogy a hevesvérű teremtes iszonyuan megbánja ezt az elhamarkodott tettét, azt Hubert nagyon jól tudta előre. Hiszen most már ő is talált melegséget erre a meggondolatlanságra. A tények nagyon ellene szóltak. És mégis — mégis — rosszul esett a szegény fiúnak, hogy az imádott teremtes nem ismerte eléggé; és kételkedni tudott benne. Valami belső ösztön meg kellett, hogy sugja neki, hogy az árulást, melylyel a botrányt kedvelő társaság meggyanúsítja — ő képtelen lett volna elkövetni. Kittynek körömszakadtáig védeni kellett volna őtet azzal a biztos öntudattal, melyet a viszonzott szerelem ad meg s bevárni az ő visszatérését. De szerelmes szíve mégis csak menteni tudta őt. Hiszen arról nem tehet, hogy ilyen vérmérséklettel született. Az már régi tényállás, hogy éppen a jó asszonyok féltékenységükben követik el a legihetlenebb örültségeket, hogy aztán életük végéig megsírassák és megbánják a jóvá nem tehető hibájukat.

De miért szegvedjen az ő vidám, szép szemű Kittyje és keseregjen egész életén át, mert azt hiszi, hogy Hubert vétett a hűség ellen? És ekkor eszébe jutott sir Harry Ogilvie merész tanácsa. Egvrészt csábító volt ez a kilátás, hogy Kittyt öreg férjétől elragadjja, de az is kérdés, vajjon Kitty beleegyezik ebbe, hogy kitegye magát az előkelő világ rágalmainak és gúnyjának? A gondolat mindenesetre csábító volt, mert ezzel Selhurstont nagyot. Annyi bizonyos, hogy sir John Selhurst hamis uton nyerte el Kitty beleegyezését. És ezért akár férjnek van Kitty, akár nem, morális értelemben véve mégis az övé még mindig.

(Folyt. köv.)

Ne felejtessen el
osztálysorsjegyet
GAEDICKE Bankházában
Budapest, Kossuth Lajos-utca 11., vásárolni.
Huzás már csütörtökön.
Egész sorsjegy 12 kor., fél sorsjegy 6 kor., negyed sorsjegy 3 kor., nyolcad sorsjegy 1.50 korona.

Elsőrendű porosz
darab-, koczka- és diószén

lutányos áron:

GUTTMANN TESTVÉREK köszön-
bányái

Budapest, V., Mérleg-utca 8. sz.

Fiókmegrendelési iroda: IV., Ferencliek bazára.

Telefon-számok megrendelések felvételére:

I. 36-37. II. 36-38. III. 109-84. IV. 176-22

Ingyen! Kérjük a **HAZAI DIVATLAP**-ot.
György és Sebestyén
Országos Központi Divatruháza
Budapest,
VII., Rákóczi-ut 28. sz.
Ingyen és bérmentve küldi vidékre 1000
ábrával ellátott HAZAI Divatlapját, mely
blúz, alj, pongyola, costum, oszl és téli
felöltő, gyermekruha, ural és női fehérna-
műket legjutányosabb árak mellett nagy
választékban tartalmaz.

Raktár azó- 2.90
vatblu: kor.

Tiszta és erős
hang.
Állandó
ujdon-
ságok.

Legjobb
kétoldalu

hanglemez

Katalógus
ingyen kap-
ható min en
kereskedőnél.

Beszerezési forrás:

„Favorite“ Schallplatten-Fabrik G. m. b. H.
HANNOVER, Linden 69.

Helyny vagy időt
bujakór - bántalmak

egy görvéllyör, borbajok, rheuma, (izzag, fekélyek stb) s
a romlott vértől származó egyéb bajoknál, mint márgyá-
ganaat, rheumatizmus, a száj, gége gyengedései, a ga-
natok, oncosis, tehetetlenség és mindenféle szerzett vagy
örököt bujakór, bántalmak esetében, a legmegbizhatóbb és
minden gyógykezeléssel dacoló betegségekől biztos és gy-
kores gyógyulást nyújtanak.

Dr. Oliver vértisztító piskótái

melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia
által engedélyezve és a párisi kórházakban egyedül
vannak engedélyezve.

Igen kellemes gyógyszer, melyet 60 év óta a legkiválóbb orvo-
sök használnak, mint egyetlen és legjobb vértisztító szert és
már számos kitüntetésben részesült.

Ára egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.50 kor., egy
nagy doboznak 52 darab tartalommal 11 - kor. Minta és pro-
spektus rendelkezésre áll.

Raktár: Török József gyógyszerára Budapest, Király-
utca 12. és Andrássy-ut 22. szám.

Az Én Ujságom

előfizetési ára:
Negyedévre 2.50, félévre 5.-, egész éve 10.- kor
Singer és Wolfner, Andrássy-ut 10. szám.

Lekésett!
mert nincs jó árja, pedig megbízható, pontos járda órá
POLGÁR KÁLMÁN

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 29. szám
résztletfizetésre
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 29. szám
résztletfizetésre
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 29. szám
résztletfizetésre

Ezen specialista legjobb ajánlható aszertelt
gárdas tapasztalatai alapján, melyek a kórház
betegszervi és bujakóros osztályán való működése
alatt számos éven át szerzett.

DR. FABINYI
specialista nemi bajokban
emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszer
foglalkozás megzavarás nélkül mindennemű

nemi betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphilist és onfertó-
zából támadt idegbajokat.)
Meglepő az eredmény férfiu gyen-
geségnei (impotentia) még öregebb
egyéneknei is.

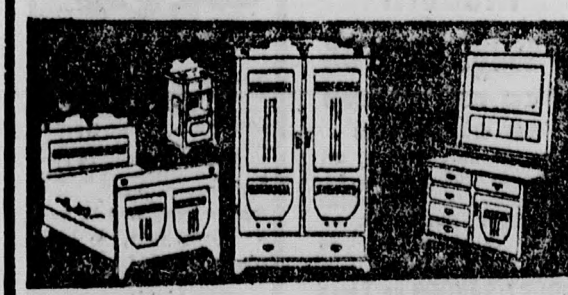
Biztos alkor folyban a honorárium utálag is fizethető.
Levelekre általában válasz. Kiváratra gyógyszeres.
Bemelés délutól 9-3-ig, este 6-8-ig.
Budapesten, Rákóczi-ut 8/A. szám.

(Ajtóház, a Pannónia szállodától szembe.)
Apostházi bajokat - Kélen várakoztat.

Hollandi
életbiztosító részvénytársaság
(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)
Amsterdam
Magyarországi igazgatóság:
BUDAPEST, VIII., RÁKÓCZI-UT 1. SZ.
Az 1907-ik év végén:
a biztosítások összege a **341 millió** koronát
meghaladta.
A tartalékok összege: **99 millió 440,898.20 kor.**
Eddigi kifizetések: **75 millió 856,650 kor. 79 fl.**
Legolcsóbb díjak.

Uj költői művek!
A múzsa búcsúja.
Költemények.
Ira
Lévay József.
Kiadja a Kiszalud-Társaság.
Ára füzve 4 kor.
Vászonkötésben 6 kor.
Jöttem hozzátok...
Költemények.
Ira
Erdős Renée.
Ára 3 korona 60 fillér.
Kaphatók:
LAMPEL R. könyvkereske-
dése (Wudinner F. és Fia)
r.-t.-nál, Budapest, VI. ker.,
Andrássy-ut 21. sz. és minden
könyvkereskedésben.

Ujrendszerű butorhitel!
Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a butorvásárló közönségnek a legnagyobb kedvezményt nyújthatjuk.
Hitel esetén készpénzárakat számítunk, mert előkelő bankösszeköttetések lévén a vevő tartozását nekünk a bank azonnal folyósítja. Kamat fejében csupán
6%
fizetendő 1/4 évenként mindig csak a hátralékos esőkkenő tartozás után. (Részjegy vagy melléköltség nincs.)
Törlesztés minden 100 kor. után havi 3 korona vagy 100 " " 1/4 évi 9 "
Bútorok asztalos-, kárpitos-, vas- és rézbutorokban, továbbá szőnyegek, függönyök, ág- és asztalterítőkben.
Balázs és Társa butorraktára Budapest,
VI., Révay-utca 3., a Fenc öre palota mellett.

E hirdetés rovataban minden szó egyszerű beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovataban minden szó egyszerű beiktatása közönséges...

Pénzszekrények használtak és újak, rendkívüli olcsó áron kapható...

Ékszeresek, ezüstművek, órák, evőeszközök, disztárgyak...

Kárpitos nyergesek részére mindennemű kellek...

Nevelőnőket német, angol, francziákat zene- és nyelvismerettel...

Pótvizsgálatra, javítóra, póterettségre, bármilyen vizsgálatra előkészt...

Csemegecsó, mézédés chasselas mázsánként 50 kor. pósta...

Házilag főzött baracklekvárnak kliját K. 2.40...

Fajborokat lefejtve kölcsön hardóban hektoliterenként 34 korona...

Rizike gomba, gomba, hus, főzelék, gyümölcs-konzervek...

Pénzlelőget, Telefon 149-00, Butorra zongorára varrógép kereskedelmi árukra...

Kézimunka, hímzésekhez, butorhoz, függönyökhöz, lakásberendezéshez...

Réz és vasbutor, a legolcsóbb gyári áron, részleg 30 ft. Gyermekek...

Rekedtség, biztos és kellemes orvos-sága a Réthy-féle cizorka...

Tokaji hegyi bor (szamorodni) kiváló zamatos, 1908. évi...

Ki a Menthol-fogsappant használja (először) fogai fehérek lesznek...

Neu Samu és Fia szállítóeszköz és gépgyár, kir. országos fejezetet...

VÁCZ. Gyárt: mindennemű fa- és vastalcskat, kő- és kézkocsit...

Budapesti raktár és iroda: VI., Gyár-utca 23. Telefon: 161-27.

Legjobb likörök és rum készíthető kivonataimmal. Egy üveg ára 60 fillér...

Brilliantot, aranyat, ezüstöt, ékszert és régiéket vászok és eladok...

Ingyenes gépirás-tanítás Kedvezményes magyar, német gyorsírást-oktatás...

Ingatlanok, ingatlanok, ingatlanok, ingatlanok, ingatlanok...

Manicure, kisasszony ajánlkozik házakba. Cizme: Herskovics...

Rekord hangversenyemlékek legjobb a világon! 25 cm. mindkét oldalán...

Ingóságokat értékesítő és beraktározó vállalat Rákóczi-ut 19...

Pénzt rögtön butorra, zongorára, varrógépére, kerékpárra...

Tauber VI. ker., Eötvös-utca 6/B. TELEFON 84-33.

Bouvet-Ladubay legjobb és legolcsóbb francia pezsgő. Vezérképviselőség: PRÁGA, Soukenicka 30.

BUTOR 30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenczyk-tör 3 félémelet...

Zálogcédulákat veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt...

Parlamentari gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar német levelezés-oktatás...

Soványaság Az egyedül eredménytől kísért háziszor a dr. William Hartley tanár...

Zálogcédulákat veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt...

Ajtók és ablakok régi és új vasredőnyök teljes vasalással. Kapuvás rácsok, kerkeritások...

Kelemen Mór építlet-bontó vállalkozó Budapest, Nador-u. 72-74. Fióküzlet Visegrádi-u. 27.

VALÓ. di francia különlegességek (óvszerek) csakis P. Bergneran Fils...

A legelőnyösebb részlejtetésre zongorát, pianinot, czimbalmot, hegedűt. Készpenzbeni áron a legújabb rendszerű bankhitel...

Koosi arucsarnok VII., Rákóczi-ut 72. sz. Magyarországi legnagyobb koosi raktára. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 26898

SCHILLER IZIDOR ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. szám.

Csemegecsóllót legnemesebb téli fajokban, muskatályt 5 kilót 3 kor., papirhéjú nagy diót, zamatos körtét...

VALÓ. GUMMIKÉSZÉK HALHÓLYAGOK Tűcső 17, 2, 3, 10 K. 1/2... STERYL...

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása. háló, ebédlő, szalon, nri szoba és irodai teljes berendezések...

Mielőtt gramofont vásárol, kérje a világhíru THE ROYAL desztőlőgépek legújabb arjegyzékét...

LÁNG JAKAB és FIA gramofon-nagykereskedő Budapest, József-körút 41. Fióküzleteink: VIII., Baross tér 4. és Budán, II., Margit-körút 6.

BUTOROK háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá nriszoba, iroda berendezések, réz- és mahagoni butorok...

Pénzkölcsönt 4 1/2, 4 3/4, 5 és 6% alapon földbirtokra, jövedelmező, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környékén levő...

KWIZDA-FÉLE FLUID: Rég bevált aromathus beindulás az inak és izmok erősítésére és edzésére. Turisták, kerékpárosok, vadászok és lovások által sikeresen használva...